

Valsts darba inspekcija

2023. gada darbības pārskats

RĪGA
2024

Saturis

	lpp.
Saīsinājumi un abreviatūras.....	3
1. Pamatinformācija par Valsts darba inspekciju.....	4
1.1. Juridiskais statuss.....	4
1.2. Kompetences jomas, funkcijas un uzdevumi.....	4
1.3. Darbības virzieni un mērķi, īstenotā budžeta programma.....	4
1.4. Darbības prioritātes 2023. gadā.....	5
1.4.1. Nereģistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana.....	5
1.4.2. Letālo nelaimes gadījumu darbā un to nelaimes gadījumu darbā, kuru rezultātā cietušajam radušies smagi veselības traucējumi, skaita samazināšana - tematiskās pārbaudes darba aizsardzībā.....	10
1.5. Padotībā esošās iestādes.....	14
2. Valsts darba inspekcijas finanšu resursi un darbības rezultāti.....	15
2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums.....	15
2.2. Budžeta programmas rezultatīvo rādītāju izpildes analīze.....	16
2.3. Eiropas Sociālā fonda projekta īstenošanas rezultāti.....	17
2.4. Eiropas informatīvā kampaņa.....	18
2.5. Valsts darba inspekcijas darbības rezultāti un sniegtie publiskie pakalpojumi.....	18
2.5.1. Darba devēju apsekošana.....	18
2.5.2. Iesniegumu izskatīšana.....	22
2.5.3. 2023. gadā darbā notikušo nelaimes gadījumu analīze.....	25
2.5.4. 2023. gadā sagatavoto darba vietas higiēnisko raksturojumu un pirmreizēji apstiprināto arodslimību analīze.....	28
2.5.5. Valsts darba inspekcijas dalība Eiropas Savienības informācijas sistēmās.....	31
2.5.6. Konsultāciju sniegšana un sociālo dialogu organizēšana.....	32
2.5.7. Rūpniecisko avāriju riska uzņēmumu uzraudzība.....	32
2.5.8. Streiku norises uzraudzība.....	33
2.6. Valsts darba inspekcijas vadības un darbības uzlabošanas sistēmas efektīvas darbības nodrošināšanai.....	33
2.6.1. Iekšējā kontrole.....	33
2.6.2. Strukturālās reformas.....	34
3. Personāls.....	35
3.1. Informācija par personālu.....	35
3.2. Nodarbināto apmācība.....	35
4. Komunikācija ar sabiedrību.....	36
4.1. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi.....	36
4.2. Sadarbība ar nevalstisko sektoru.....	37
5. Valsts darba inspekcijas darbības stratēģijas 2021. - 2023. gadam izpildes novērtējums.....	38
6. Plāni 2024. gadam.....	51
<i>1. pielikums:</i> Valsts darba inspekcijas pārskats - analīze par notikušajiem nelaimes gadījumiem darbā 2023. gadā.....	52
<i>2. pielikums:</i> Valsts darba inspekcijas pārskats par pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimniekiem un arodslimību izveidošanās cēloņiem 2023. gadā.....	62

Sāīsinājumi un abreviatūras

Aģentūra - Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra
APAS - Administratīvā pārkāpuma procesa atbalsta sistēma
CIRCABC - zināšanu apmaiņas sistēma (*Communication and Information Resource Centre for Administrations, Businesses and Citizens*)
Darba inspekcija - Valsts darba inspekcija
DVHR - darba vietas higiēniskais raksturojums
ELA - Eiropas darba iestāde
ES - Eiropas Savienība
ESF - Eiropas Sociālais fonds
IMI - Iekšējā tirgus informācijas sistēma (*Internal Market Information System*)
Kampaņa - Eiropas informatīvā kampaņa
Kontaktpunkts - Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras nacionālais kontaktpunkts
LBAS - Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība
LDDK - Latvijas Darba devēju konfederācija
LM - Labklājības ministrija
MK - Ministru kabinets
OiRA - tiešsaistes darba vides risku interaktīvas novērtēšanas rīks (*Online interactive Risk Assessment*)
OVP - obligātā veselības pārbaude
RSU DDVVI - Rīgas Stradiņa universitātes Darba drošības un vides veselības institūts
RVDI - reģionālā Valsts darba inspekcija
SLIC - Vecāko darba inspektoru komiteja (*Senior Labour Inspectors Committee*)
Stratēģija - Valsts darba inspekcijas darbības stratēģijas 2021. - 2023. gadam
VID - Valsts ieņēmumu dienests
VP - Valsts policija
VRS - Valsts robezsardze

1. Pamatinformācija par Valsts darba inspekciju

1.1. Juridiskais statuss

Valsts darba inspekcija (Darba inspekcija) ir labklājības ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde. Darba inspekcijas uzraudzībai un kontrolei ir pakļauti darba devēji, komersanti, to pilnvarotas personas un uzņēmumi, būvobjekti, tajā skaitā privātpersonai piederošie būvobjekti būvdarbu laikā, kā arī darba vietas un darba aprīkojums.

Darba inspekcijas juridisko statusu, funkciju un uzdevumus nosaka 2008. gada 19. jūnijā pieņemtais Valsts darba inspekcijas likums, kas stājās spēkā 2008. gada 10. jūlijā.

1.2. Kompetences jomas, funkcija un uzdevumi

Darba inspekcijas funkcija ir nodrošināt efektīvu valsts politikas īstenošanu, uzraudzību un kontroli darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā. Realizējot minēto funkciju, Darba inspekcija pilda šādus uzdevumus:

1. uzrauga un kontrolē darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasību ievērošanu;
2. kontrolē, kā darba devēji un darbinieki savstarpēji pilda darba līgumos un darba koplīgumos noteiktos pienākumus, un veic pasākumus, lai sekmētu domstarpību novēršanu starp darba devēju un darbiniekiem;
3. veicina sociālo dialogu un sniedz darba devējiem un darbiniekiem bezmaksas konsultācijas par darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasībām;
4. analizē darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jautājumus, lai sniegtu priekšlikumus normatīvo aktu pilnveidošanai;
5. normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā veic nelaiemes gadījumu darbā izmeklēšanu un vienotu reģistrāciju, kā arī piedalās arodsaslimšanas gadījumu izmeklēšanā;
6. kontrolē darba vietās esošo darba aprīkojumu, kā arī personāla individuālo un kolektīvo aizsardzības līdzekļu, veselībai kaitīgo un bīstamo vielu izmantošanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām;
7. sniedz Labklājības ministrijas (LM) kompetento institūciju darba aizsardzības jautājumos izvērtēšanas komisijai informāciju par kompetento institūciju un speciālistu darbību darba aizsardzības jomā Darba inspekcijas uzraudzībai un kontrolei pakļautajos objektos;
8. nodrošina Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras (Aģentūra) nacionālā kontaktpunkta (Kontaktpunkts) darbību.

1.3. Darbības virzieni un mērķi, īstenotā budžeta programma

Darba inspekcijas galvenie darbības virzieni ir:

- ✓ darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomas efektīva inspicēšana un kontrole, atbilstības nodrošināšana;
- ✓ pakalpojumu sniegšana un attīstība, t.sk., sabiedrības informēšana par aktuāliem darba tiesību un darba aizsardzības jautājumiem.

Darba inspekcijas darbības stratēģiskie mērķi ir:

1. efektīvs un preventīvs uzņēmumu pārbaužu un atbilstības nodrošināšanas process;
2. klientorientēta konsultēšana, pieejamu un ērtu Darba inspekcijas pakalpojumu nodrošināšana;
3. mērķtiecīga sabiedrības informēšana;
4. Darba inspekcijas cilvēkresursu attīstība un iekšējo procesu modernizācija un pilnveide.

Darba inspekcija īsteno valsts budžeta programmas „Darba apstākļu uzlabošana” (21.00.00) apakšprogrammu „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” (21.01.00), kuras mērķis ir realizēt darba tiesisko attiecību, tai skaitā, neregistrētās nodarbinātības

mazināšanas un darba aizsardzības politiku, kas vērsta uz kvalitatīvu darba vietu veidošanu un drošu un veselībai nekaitīgu darba vidi nodarbinātajiem, kā arī nodrošināt minēto jomu regulējošo normatīvo aktu prasību ievērošanas uzraudzību un kontroli.

Valsts budžeta apakšprogrammas „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” (21.01.00) galvenie sasniegtie rezultāti ir:

- ✓ sekmēta darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu ievērošana, t.sk., mazināta neregistrētā nodarbinātība;
- ✓ izglītota sabiedrība, lai preventīvi novērstu normatīvo aktu prasību neievērošanu;
- ✓ efektīva un klientorientēta darbība;
- ✓ konkurētspējīga atalgojuma un darba vides labbūtības nodrošināšana Darba inspekcijas darbiniekiem, lai mazinātu darbinieku mainību un sekmētu pakalpojuma kvalitātes paaugstināšanu.

1.4. Darbības prioritātes 2023. gadā

Darba inspekcijas darbības plānošanas pamatā ir prioritāšu princips. Prioritātes tiek noteiktas, balstoties aktuālās situācijas analīzē par darba tiesību un darba aizsardzības jomu, kā arī, ņemot vērā Eiropas Savienības (ES) politikas plānošanas dokumentus (ES stratēģisko satvaru par drošību un veselības aizsardzību darbā 2021. - 2027. gadam, Vecāko darba inspektoru komitejas (SLIC) darbības programmu), nacionālos politikas plānošanas dokumentus (Latvijas Nacionālo attīstības plānu 2021. - 2027. gadam (NAP 2027), Darba aizsardzības jomas attīstības plānu 2021. - 2023. gadam, Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021. - 2027. gadam, LM darbības stratēģiju 2020. - 2023. gadam), Vadlīnijas par „Konsultē vispirms” principa piemērošanu valsts iestāžu darbā un Darba inspekcijas rīcībā esošos resursus.

2023. gadā par Darba inspekcijas prioritātēm tika noteiktas:

- ✓ neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana, veicot apsekojumus uzņēmumos, kuru saimnieciskajā darbībā ir paaugstināts neregistrētās nodarbinātības risks;
- ✓ letālo nelaiemes gadījumu darbā un to nelaiemes gadījumu darbā, kuru rezultātā cietušajam radušies smagi veselības traucējumi, skaita samazināšana;
- ✓ Eiropas sociālā fonda (ESF) projekta “Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana” īstenošana.

„Konsultē vispirms” principa realizēšana praksē 2023. gadā, tāpat kā iepriekš, bija Darba inspekcijas horizontālā prioritāte, kas caurvija pilnīgi visas Darba inspekcijas darbības jomas - gan apsekojot uzņēmumus, gan veicot sabiedrības informēšanas un izglītošanas darbu (plašāk skat. 2.5.1. nodaļu).

1.4.1. Neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana

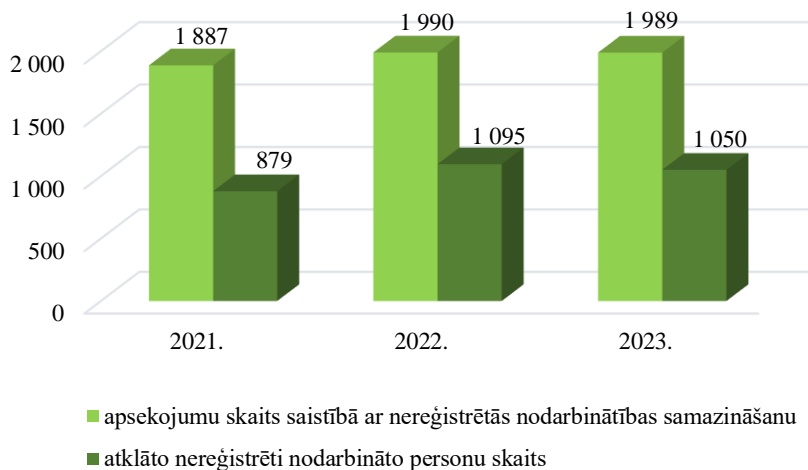
2023. gadā, tāpat kā iepriekš, neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana bija viena no Darba inspekcijas prioritātēm, lai turpinātu ēnu ekonomikas apkarošanu un godīgas konkurences nodrošināšanu iestādes kompetences ietvaros. Darba inspekcijas galvenie darbības virzieni ēnu ekonomikas apkarošanā ir efektīvu kontroles pasākumu realizācija neregistrētās nodarbinātības samazināšanai, sadarbība un informācijas apmaiņa ar citām valsts un pašvaldību iestādēm, kā arī sabiedrības informēšana un komunikācija par neregistrētās nodarbinātības negatīvajām sekām.

2023. gadā Darba inspekcijas amatpersonas veica 1 989 apsekojumus (plānots - 2 000) neregistrētās nodarbinātības samazināšanai, no kuriem 34 % bija rezultatīvi¹. Tas nozīmē, ka katrā trešajā apsekojumā tika konstatētas personas, ar kurām nebija noslēgti rakstveida darba līgumi un/vai kuras darba devējs nebija reģistrējis Valsts ieņēmumu dienestā (VID) kā darba ņēmējus.

¹ Par rezultatīvu tiek uzskatīts apsekojums, kurā atklātas neregistrēti nodarbinātas personas.

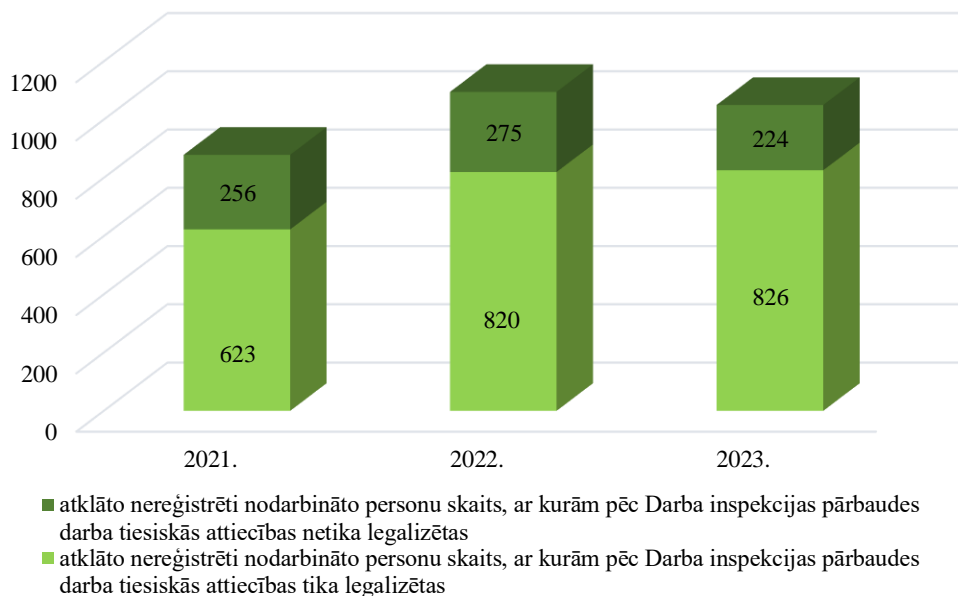
Darba inspekcijas amatpersonas apseko uzņēmumu atkārtoti, ja pirmajā apsekošanas reizē neregistrēti nodarbinātas personas netiek atklātas, taču, izvērtējot situāciju uzņēmumā kopumā, rodas pamatotas aizdomas, ka darba devējs varētu savus darbiniekus nodarbināt neregistrēti, kā arī gadījumos, kad uzņēmumā pirmās pārbaudes laikā tiek konstatētas neregistrēti nodarbinātas personas un pastāv pamatotas aizdomas, ka darba devējs varētu turpināt neregistrētu nodarbināšanu. 2023. gadā tika veikti 323 atkārtoti apsekojumi, kas veido 16 % no visiem veiktajiem apsekojumiem neregistrētās nodarbinātības samazināšanai.

2023. gadā tika konstatētas 1 050 neregistrēti nodarbinātas personas (skat. 1. grafiku), no tām 530 personas bez rakstveidā noslēgta darba līguma un bez reģistrēšanas VID, 335 personas ar rakstveidā noslēgtu darba līgumu, bet neregistrētas VID, un 185 personas bez rakstveidā noslēgta darba līguma, bet reģistrētas VID.

1. grafiks: Uzņēmumu apsekojumu skaita un atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaita dinamika (2021. - 2023.)

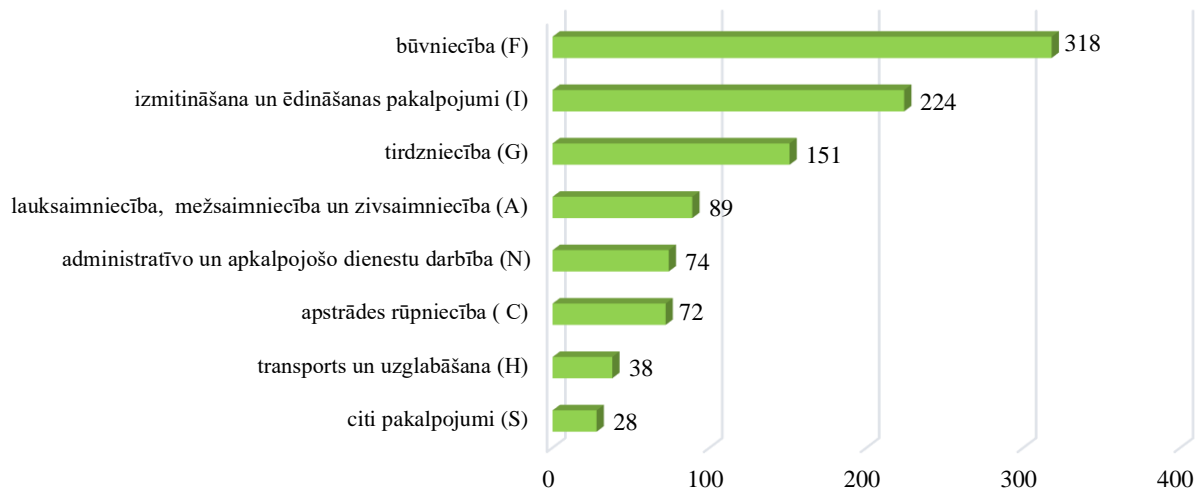
2023. gadā 79 % no visām Darba inspekcijas atklātajām neregistrēti nodarbinātajām personām tika legalizētas. Tas nozīmē, ka darba devējs noslēdza darba līgumu un/vai reģistrēja darbinieku VID kā darba ņēmēju (skat. 2. grafiku). Pēdējo trīs gadu laikā neregistrēti nodarbināto personu legalizācijas dinamika ir pozitīva (2021. - 71 %; 2022. - 75 %; 2023. - 79 %).

2. *grafiks*: Atklāto neregistrēti nodarbināto personu, ar kurām pēc Darba inspekcijas pārbaudes tika noslēgts rakstveida darba līgumus un/vai tās tika reģistrētas VID kā darba ņēmējs, skaita īpatsvars (2021. - 2023.)

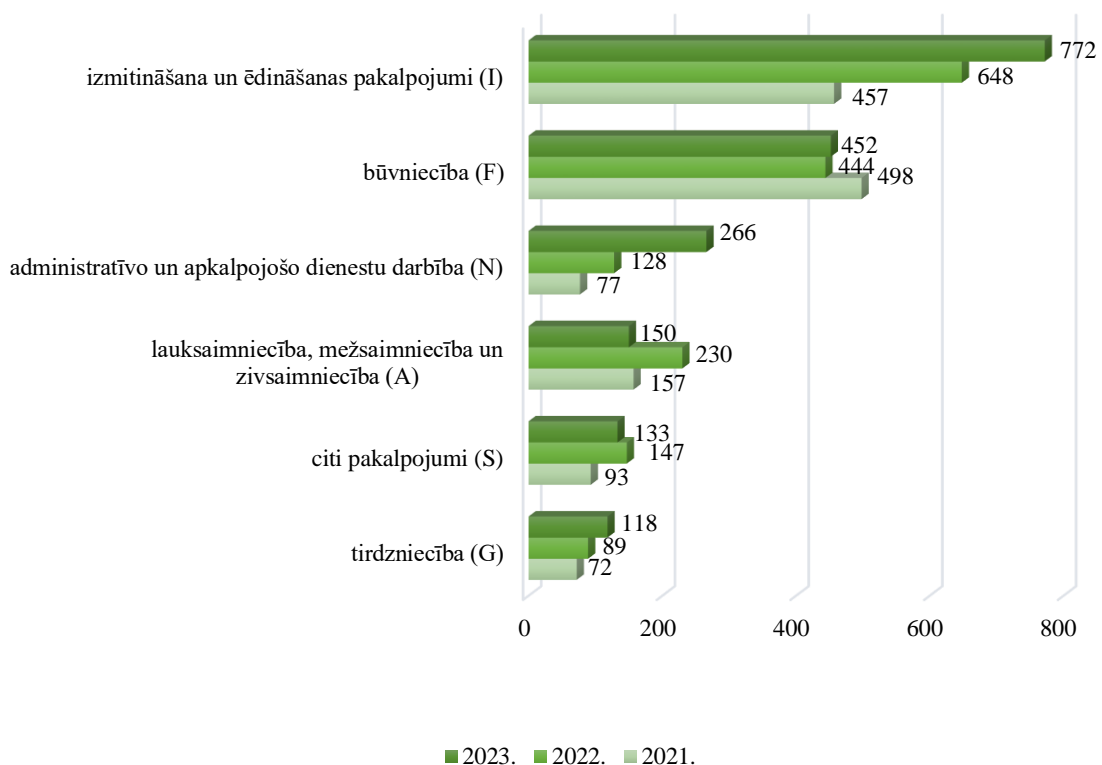
Konstatējot nodarbināšanu bez rakstveidā noslēgta darba līguma un/vai reģistrēšanas VID, tika piemērots 801 administratīvais naudas sods 380 755 *euro* apmērā.

Analizējot atklātos neregistrētās nodarbinātības gadījumus konkrētās tautsaimniecības nozarēs, jāsecina, ka vislielākais neregistrēti nodarbinātu personu skaits joprojām tiek konstatēts būvniecībā. Atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaits būvniecībā 2023. gadā veidoja gandrīz trešo daļu jeb 30 % no kopējā Darba inspekcijas konstatēto neregistrēti nodarbināto personu skaita (skat. 3. *grafiku*). Administratīvo un apkalpojošo dienestu nozarē atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaits, salīdzinot ar 2022. gadu, ir divkārtšojies. Tam pamatā ir veiksmīga sadarbība ar Valsts policiju (VP), veicot kopīgus apsekojumus uzņēmumos, kas sniedz apsardzes pakalpojumus. Izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozarē atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaits ir pieaudzis par 29 %, kas, galvenokārt, skaidrojams ar ekonomiskās aktivitātes pakāpenisku atjaunošanos pēc Covid-19 pandēmijas.

3. grafiks: Nozares², kurās Darba inspekcija 2023. gadā atklājusi lielāko neregistrēti nodarbināto personu skaitu

2023. gadā lielākais neregistrēti nodarbināto personu skaits uz 100 000 nozarē strādājošajiem tika atklāts izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozarē (skat. 4. grafiku).

4. grafiks: Atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaits uz 100 000 nozarē strādājošajiem dinamikā (2021. - 2023.)

2023. gadā ar mērķi pārbaudīt darba tiesību ievērošanu kopumā, bet vienlaikus īpašu uzmanību pievēršot rakstveidā noslēgtu darba līgumu esamībai, tika veiktas četras tematiskās pārbaudes:

² Nozares atbilstoši Saimniecisko darbību statistiskajai klasifikācijai Eiropas kopienā (NACE 2. redakcija)

- ✓ būvniecībā ar mērķi pārbaudīt, vai būvniecībā nodarbinātajiem tiek maksāta minimālā darba alga atbilstoši Ģenerālvienošanās noteiktajam, kā arī ievērots darba un atpūtas laiks, tika veikti 184 apsekojumi (plānots 200), kā rezultātā konstatēts, ka 95 % no pārbaudītajiem darba devējiem nodrošina būvniecības nozares Ģenerālvienošanās noteikto minimālo darba algu un piemaksas, kā arī precīzi uzskaita darba laiku, bet tika konstatētas darba līgumu satura neatbilstības Darba likuma 40. panta otrās daļas noteikumiem, pārkāpumi, kas saistīti ar darba laika organizēšanu, kā arī ikgadējā atvaļinājuma piešķiršanu, kopumā tika konstatēti 218 pārkāpumi (t.sk. divas neregistrēti nodarbinātas personas), kuru novēršanai tika izdoti 74 rīkojumi, bet divos gadījumos tika piemērots administratīvais naudas sods;
- ✓ izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozarē tika veiktas 128 pārbaudes (plānots 100) konstatējot 27 neregistrēti nodarbinātas personas;
- ✓ lauksaimniecībā, kontrolējot sezonas laukstrādnieku nodarbināšanu³ un izmantojot Lauku atbalsta dienesta datu bāzē esošo informāciju, tika veikti 109 apsekojumi (plānots 100), konstatējot 21 pārkāpumu, kuru novēršanai izdoti 7 rīkojumi un piemēroti 10 administratīvie sodi, biežāk konstatētie pārkāpumi bija saistīti ar darba līguma satura neatbilstību Darba likuma prasībām un darba līgumu nenoslēgšanu rakstveidā, kā arī darba ņēmēju neregistrēšanu VID, pārbaūžu laikā tika konstatēta 41 neregistrēti nodarbināta persona;
- ✓ transporta nozarē kopā ar VP amatpersonām tika veiktas 52 pārbaudes (plānots 50) uz autoceļiem, konstatējot divas neregistrēti nodarbinātas personas.

Pēdējos trīs gados Darba inspekcijas pārbaudēs atklāto neregistrētās nodarbinātības gadījumu skaits nav būtiski mainījies, no kā secināms, ka neregistrētās nodarbinātības aktualitāte Latvijā saglabājas, kā arī norāda uz nepieciešamību Darba inspekcijai turpināt attīstīt pārbaudes metodes, pievēršot uzmanību jaunām nodarbinātības formām, kā arī jauniem sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumiem, kas vērsti uz neregistrētās nodarbinātības preventīvu samazināšanu. Darba inspekcijas prakse rāda, ka viena no efektīvākajām neregistrētas nodarbinātības apkarošanas pieejām ir ciešāka un mērķtiecīgāka sadarbība starp dažādām valsts un pašvaldību iestādēm, kas ietver gan informācijas apmaiņu, gan kopīgu pārbaūžu veikšanu uzņēmumos. Darba inspekcija 2023. gadā turpināja iepriekš uzsākto sadarbību ar Valsts robezsardzi (VRS) - izstrādāja un apstiprināja vadlīnijas kopīgu pārbaūžu veikšanai, kā arī kopā veica 66 apsekojumus saistībā ar neregistrēto nodarbinātību, kuros konstatēja 34 neregistrēti nodarbinātas personas.

Darba inspekcija arī 2023. gadā turpināja līdzdarboties Eiropas un nacionālā līmeņa pasākumos neregistrētās nodarbinātības samazināšanas jomā, lai pilnveidotu prasmes un zināšanas un gūtu starptautisku pieredzi.

Lielu ieguldījumu neregistrētās nodarbinātības samazināšanas jomā sniedz Eiropas Darba iestāde (ELA). ELA pamatuzdevums ir palīdzēt uzlabot sadarbību starp ES dalībvalstīm, sniegt atbalstu pārrobežu sadarbībai neregistrētās nodarbinātības un darbinieku nosūtīšanas jautājumos, kā arī koordinēt kopīgas pārbaudes saistībā ar darbaspēka pārrobežu mobilitāti. Darba inspekcija 2023. gadā aktīvi iesaistījās ELA organizētajos pasākumos inspekciju kapacitātes celšanā, dažāda veida mācību semināros, pieredzes apmaiņas braucienos un pārrobežu apmācībās, galvenokārt par pārrobežu sadarbību un nosūtīto darbinieku kontroles uzraudzības jautājumiem (plašāk skat. 3.2. nodaļu).

Darba inspekcija līdzdarbojas Iekšlietu ministrijas izveidotajā Sadarbības platformā, kuras mērķis ir sadarbības pilnveidošana apsardzes nozares darbības sakārtošanā un ēnu ekonomikas samazināšana nozarē. Izveidotajā darba grupā tika izskatīti apsardzes nozares atbildīgo institūciju un organizāciju priekšlikumi sadarbības pilnveidošanai, apsardzes nozares darbības sakārtošanai un ēnu ekonomikas mazināšanai, kā arī sniegti priekšlikumi apsardzes nozares normatīvo aktu izstrādes procesā.

³ Nodarbināto, kuriem piemērots atvieglotais nodokļu režīms atbilstoši likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 11. un 12. pantam un Ministru kabineta (MK) 2014. gada 25. marta noteikumiem Nr. 166 "Noteikumi par Lauku atbalsta dienesta informācijas sistēmu sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļu piemērošanai"

Saskaņā ar Darba likuma 14.¹ panta otrajā daļā noteikto citas ES dalībvalsts vai Eiropas Ekonomikas zonas valsts darba devējam, kas nosūta darbinieku veikt darbu Latvijā, ir pienākums pirms darbinieka nosūtīšanas elektroniski valsts valodā informēt Darba inspekciju par šo darbinieku, norādot Darba likumā 14. pantā obligāti noteikto informāciju. Darba inspekcija izstrādāja elektronisku uz Latviju nosūtīto darbinieku paziņošanas sistēmu jeb “postinga sistēmu”, kurā darba devējiem vai viņu pārstāvjiem ir iespēja ērti, ātri un jebkurā laikā, iekļaujot visu Darba likumā noteikto informāciju, iesniegt paziņojumu par darbinieku nosūtīšanu veikt darbu Latvijā. “Postinga sistēma” ir pieejama no 2023. gada 17. maija, izmantojot saiti <https://posting.vdi.gov.lv/lv/>. 2023. gadā tika paziņots par 1 151 nosūtīto darbinieku, visvairāk būvniecībā (605 nosūtītie darbinieki jeb 53% no visiem paziņotajiem); apstrādes rūpniecībā (255); elektroenerģijas, gāzes apgādes, siltumapgādes un gaisa kondicionēšanas nozarē (72); informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozarē (20).

1.4.2. Letālo nelaimes gadījumu darbā un to nelaimes gadījumu darbā, kuru rezultātā cietušajam radušies smagi veselības traucējumi, skaita samazināšana - tematiskās pārbaudes darba aizsardzībā

Letālo nelaimes gadījumu darbā un to nelaimes gadījumu darbā, kuru rezultātā cietušajam radušies smagi veselības traucējumi, skaita samazināšana ir Darba inspekcijas prioritāte, kuras īstenošanas ietvaros 2023. gadā tika organizētas četras tematiskās pārbaudes darba aizsardzībā; kopā veikti 3 088 preventīvi apsekojumi⁴, īpašu uzmanību pievēršot bīstamo nozaru uzņēmumiem, īstenojot ESF projektu “Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana”; organizēti semināri, konferences un citi sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi (plašāk skat. 2.2., 2.3., 2.4., 2.5.5. un 4. nodaļu).

Tematisko pārbažu laikā tika veikta uzņēmumu apsekošana ar pamatmērķi:

- ✓ uzņēmumā esošo darba apstākļu atbilstības darba aizsardzības normatīvo aktu prasībām izvērtēšana;
- ✓ darba devēju faktiski paveiktais drošas darba vides izveidē izvērtēšana, īpašu uzmanību pievēršot uzņēmumiem, kuros jau ir noticis nelaimes gadījums darbā;
- ✓ darba devēju uzmanības aktualizēšana un pievēršana darba aizsardzības jautājumiem;
- ✓ arodslimību un nelaimes gadījumu darbā risku mazināšana.

Tematiskā pārbaude uzņēmumos, kuros notikuši nelaimes gadījumi darbā, kas saistīti ar krišanu, pakrišanu, paslīdēšanu

2023. gadā Darba inspekcija organizēja tematisko pārbaudi uzņēmumos, kuros notikuši nelaimes gadījumi darbā, kas saistīti ar krišanu, pakrišanu, paslīdēšanu. Tematiskās pārbaudes mērķis bija pārliecināties, ka darba devējs pēc nelaimes gadījumiem darbā ir izpildījis visus pienākumus, kas noteikti normatīvajā regulējumā, un veicis pasākumus, lai šādi nelaimes gadījumi neatkārtotos.

Tematiskās pārbaudes laikā tika veikti 104 apsekojumi (plānots 100) dažādu nozaru uzņēmumos, kuros notikuši nelaimes gadījumi, kas saistīti ar krišanu, pakrišanu, paslīdēšanu. Tika izdoti 19 rīkojumi 38 konstatēto pārkāpumu novēršanai.

⁴ Preventīvo apsekojumu skaitā tiek iekļautas juridisku/fizisku personu preventīvas pārbaudes; apsekojumi uzņēmumos, kuros jau iepriekš ir konstatēti pārkāpumi; apsekojumi pēc darba devēja sagatavotā Akta par nelaimes gadījumu darbā izskatīšanas; apsekojumi uzņēmumos, kas iepriekš apturēti vai brīdināti par apturēšanu; apsekojumi rūpniecisko avāriju riska uzņēmumos; apsekojumi tematisko pārbažu ietvaros; apsekojumi bīstamo nozaru uzņēmumos.

1. tabula: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti tematiskās pārbaudes laikā apsekotajos uzņēmumos

normatīvais akts	pārkāpumu skaits
MK 02.10.2007. noteikumi Nr.660 “Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība”	16
MK 10.08.2010. noteikumi Nr.749 "Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos"	9
MK 20.08.2002. noteikumi Nr.372 “Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus”	4
Darba likums	4
MK 03.09.2002. noteikumi Nr.400 “Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā”	2
MK 10.03.2009. noteikumi Nr.219 “Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude”	2
MK 25.08.2009. noteikumi Nr.950 “Nelaiemes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība”	1
kopā	38

Tematiskās pārbaudes rezultāti liecina, ka 80 % no pārbaudītajiem uzņēmumiem darba devējs pēc nelaimes gadījuma darbā bija veicis visus nepieciešamos pasākumus, lai mazinātu iespēju šādiem nelaimes gadījumiem atkārtoties, kas norāda uz to, ka darba devēji izprot drošas darba vides nozīmi. Visbiežāk tie bija tehniska rakstura uzlabojumi darba vietās - darba vietas pārkārtotas vai modernizētas, atjaunots signālkrašojums un drošības zīmes, izsniegti atbilstoši individuālie aizsardzības līdzekļi. Tāpat veiktas instrukciju pārskatīšanas un darbinieku apmācības. Apsekojumos tika secināts, ka darba devēji kopumā veic darba vides iekšējo uzraudzību, bet notikušie nelaimes gadījumi darbā pārsvarā bijuši saistīti ar atsevišķām nepilnībām.

Pakrišana vai paslīdēšana ir traumēšanas faktors gandrīz 40 % no visiem nelaimes gadījumiem. Tas var atstāt arī smagas un paliekošas sekas, tāpēc ir svarīgi pievērst darba devēju uzmanību minēto nelaimes gadījumu prevencijai, īpaši ziemas mēnešos, un atgādināt būtiskākās darba aizsardzības prasības.

Tematiskā pārbaude par darba aprīkojuma drošu lietošanu bīstamajās nozarēs

2023. gadā tika organizēta tematiskā pārbaude par darba aprīkojuma drošu lietošanu bīstamajās nozarēs⁵. Tematiskās pārbaudes laikā tika veikti 156 apsekojumi (plānots 150), izdoti 46 rīkojumi 199 pārkāpumu novēršanai.

⁵ Nozares atbilstoši MK 2005. gada 8. februāra noteikumu Nr.99 “Noteikumi par komercdarbības veidiem, kuros darba devējs iesaista kompetentu institūciju” 1. pielikumam..

2. *tabula*: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti tematiskās pārbaudes laikā apsekotajos uzņēmumos

normatīvais akts	pārkāpumu skaits
MK 02.10.2007. noteikumi Nr.660 "Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība"	47
MK 10.08.2010. noteikumi Nr.749 "Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos"	46
MK 28.04.2009. noteikumu Nr.359 "Darba aizsardzības prasības darba vietās"	27
MK 09.12.2002. noteikumu Nr.526 "Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu"	20
MK 10.03.2009. noteikumu Nr.219 "Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude"	18
MK 03.09.2002. noteikumi Nr.400 "Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā"	10
MK 15.05.2007. noteikumu Nr.325 "Darba aizsardzības prasības saskarē ar ķīmiskajām vielām darba vietās"	9
citi	22
kopā	199

90 % no pārbaudīto uzņēmumu darbiniekiem bija apmācīti un instruēti jautājumos, kas saistīti ar darba aprīkojumu, bija nodrošinātas atsevišķas instrukcijas par darba aprīkojumu vai darba aprīkojuma drošības prasības bija ietvertas instrukcijās konkrētā darba veicējam. Pārbaūžu rezultāti parādīja, ka pārbaudāmo uzņēmumu darba aprīkojumam ir drošas apturēšanas ierīces (95%), darba aprīkojumam ir norobežotas kustīgās daļas un netiek pieļauta nodarbināto atrašanās vai piekļūšana bīstamajām zonām, kā arī ka ir uzstādītas drošības zīmes un brīdinoši uzraksti (92%). 90% no pārbaudītajiem uzņēmumiem bija veiktas darba aprīkojuma tehniskās apkopes un 94 % no pārbaudītajām iekārtām bija CE marķējums.

Tematiskās pārbaudes laikā lielākā daļa konstatēto pārkāpumu bija saistīti ar nepilnībām instrukciju saturā un darbā ar darba aprīkojumu. Tika secināts, ka darba devēji ne vienmēr identificē visus darba vidē pastāvošos riska faktoros, kā rezultātā netiek savlaicīgi plānoti preventīvie darba aizsardzības pasākumi.

Tematiskā pārbaude uzņēmumos, kuros notikušo nelaiemes gadījumu darbā cēlonis bija nepietiekama nodarbināto apmācība

2023. gadā tika organizēta tematiskā pārbaude uzņēmumos, kuros notikušo nelaiemes gadījumu darbā cēlonis bija nepietiekama nodarbināto apmācība. Tematiskās pārbaudes mērķis bija uzņēmumos pastāvošās darba aizsardzības apmācību kārtības un apmācību veikšanas kvalitātes kontrole. Svarīgi bija arī noskaidrot, vai darba devēji pēc notikuša nelaiemes gadījuma darbā ir veikuši kādus uzlabojumus un izmaiņas nodarbināto apmācībā.

Tematiskās pārbaudes ietvaros kopumā tika veikti 150 apsekojumi (plānots 150), izdoti 22 rīkojumi 59 pārkāpumu novēršanai.

3. *tabula*: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti tematiskās pārbaudes laikā apsekotajos uzņēmumos

normatīvais akts	pārkāpumu skaits
MK 10.08.2010. noteikumi Nr.749 "Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos"	18
MK 28.04.2009. noteikumi Nr.359 "Darba aizsardzības prasības darba vietās"	11
MK 02.10.2007. noteikumi Nr.660 "Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība"	8
MK 25.08.2009. noteikumi Nr.950 "Nelaiemes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība"	7
MK 03.09.2002. noteikumi Nr.400 "Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā"	4
MK 10.03.2009. noteikumi Nr.219 "Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude"	3
citi	8
kopā	59

Tematiskās pārbaudes laikā biežāk konstatētie pārkāpumi bija saistīti ar instrukciju neatbilstošu saturu, nodarbināto zināšanu nepietiekamu kontroli, neplānoto instruktāžu neveikšanu pēc nelaimes gadījuma darbā, neatbilstoši iekārtotām darba vietām, faktiskajiem apstākļiem neatbilstošu risku novērtējumu un nelaimes gadījumu neregistrēšanu. Pārbaudēs tika secināts, ka darba devēji veic nodarbināto apmācību, taču tiek konstatēti gadījumi, kad tā tiek veikta nepilnīgi, jo ne vienmēr instrukcijās ir iekļauta visa nepieciešamā un aktuālā informācija.

Uzņēmumos konstatētie labās prakses piemēri - video filmu izmantošana nodarbināto apmācībai, īsu atgādņu par darba aizsardzības prasību ievērošanu izvietošana pie iekārtām, praktisku apmācību organizēšana ražotnēs, darba procesu pārskatīšana un optimizēšana, video pamācību izvietošana vietās, kurās bieži uzturas nodarbinātie, lai atgādinātu par drošām darba metodēm - liecina, ka nodarbināto apmācība arvien vairāk un biežāk tiek veikta pēc būtības, ne tikai formāli, bet darba devēji kopumā ir ieinteresēti drošā darba vidē.

Tematiskā pārbaude būvniecībā

2023. gadā tika organizēta tematiskā pārbaude būvniecībā. Būvniecība ir augsta riska nozare darba aizsardzības aspektā, tāpēc ir prioritāra, plānojot tematiskās pārbaudes darba aizsardzībā.

Tematiskās pārbaudes mērķis bija izvērtēt uzņēmumu darba aizsardzības sistēmas un darba tiesisko attiecību atbilstību normatīvo aktu prasībām, kā arī veikto pārbaūžu rezultātā sekmēt būvniecībā notiekošo nelaimes gadījumu skaita samazināšanos. Kopumā veikti 208 apsekojumi (plānots 200), kā rezultātā tika konstatēti 135 pārkāpumi, kuru novēršanai tika izdoti 55 rīkojumi. Tematiskās pārbaudes laikā tika izdoti 26 brīdinājumi par objekta darbības apturēšanu un 7 rīkojumi par objekta darbības apturēšanu, kas līdz šim ir lielākais skaits, kādu Darba inspekcija būvniecības tematisko pārbaūžu laikā ir izdevusi.

4. *tabula*: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti tematiskās pārbaudes laikā apsekotajos uzņēmumos

normatīvais akts	pārkāpumu skaits
MK 25.02.2003. noteikumi Nr.92 "Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus"	51
MK 20.08.2002. noteikumu Nr.372 "Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus"	23
MK 18.03.2014. noteikumi Nr.143 "Darba aizsardzības prasības, strādājot augstumā"	13
MK 10.03.2009. noteikumu Nr.219 "Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude"	13
MK 02.10.2007. noteikumi Nr.660 "Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība"	9
citi	26
kopā	135

Tematiskā pārbaudē visbiežāk konstatētie pārkāpumi, kuru novēršanai tika izdots rīkojums, bija saistīti ar bīstamo zonu neapzīmēšanu, būvlaukuma nenorobežošanu, atbilstošu individuālo aizsardzības līdzekļu nenodrošināšanu; nodarbināto nenosūtīšanu uz obligāto veselības pārbaudi (OVP). Konstatētie pārkāpumi, kuru dēļ tika veikta darbu apturēšana, bija saistīti ar būtiskiem riskiem nodarbināto drošībai un veselībai - caurkrišanas risks caur jumta klāju; nostiprinātas būvbedres vai tranšejas sānu malas; krišanas risks no augstuma. Jāuzsver, ka minētie pārkāpumi arī ir viens no galvenajiem cēloņiem letālajiem nelaiemes gadījumiem darbā. Tika konstatēti arī tādi darba tiesību normatīvo aktu pārkāpumi, kas liecina par sistemātisku prasību nepildīšanu, piemēram, nav nodarbināto sarakstu vai tajos nav iekļauti visi konkrētajā būvlaukumā strādājošie, kas, savukārt, norāda uz augstu neregistrētās nodarbinātības risku. Konstatēto pārkāpumu veids, būtība un skaits liecina par tendenci darba aizsardzības situācijai būvobjektos pasliktināties, ko izraisa darba devēju vēlme pēc iespējas ātrāk atgūties pēc Covid-19 pandēmijas, veicot lielāku darba apjomu ar nepietiekamu darbinieku daudzumu, bet nepievēršot darba aizsardzībai pietiekamu uzmanību un neieguldot tajā nepieciešamos resursus.

1.5. Padotībā esošās iestādes

Darba inspekcijas padotībā nav nevienas iestādes.

2. Valsts darba inspekcijas finanšu resursi un darbības rezultāti

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

5. tabula: Darba inspekcijai piešķirtā valsts budžeta finansējums un tā izlietojums (euro)⁶

Nr.p.k.	finansiālie rādītāji	2022. gadā (faktiskā izpilde)	2023. gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	resursi izdevumu segšanai (kopā)	4 983 767	5 895 708	5 840 440
1.1.	dotācija	4 975 550	5 895 708	5 840 440
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	8 217	-	-
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	-	-	-
1.5.	transferti	-	-	-
2.	izdevumi (kopā)	4 981 712	5 897 763	5 842 495
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	4 872 623	5 788 452	5 733 184
2.1.1.	kārtējie izdevumi	4 602 792	5 453 026	5 426 676
2.1.2.	procentu izdevumi	-	-	-
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti,	182 437	264 964	236 046
2.1.4.	sociāla rakstura maksājumi un kompensācijas	12 620	-	-
2.1.5.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	936	916	916
2.1.6.	uzturēšanas izdevumu transferti	73 838	69 546	69 546
2.2.	izdevumi kapitālajiem ieguldījumiem	109 089	109 311	109 311
3.	finansēšana	-	2 055	2 055

Darba inspekcijas pamatdarbība tika nodrošināta no valsts budžeta programmas 21.00.00 “Darba apstākļu uzlabošana” apakšprogrammas 21.01.00 “Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” finanšu līdzekļiem, kuru kopējais izlietojums 2023. gadā bija 4 227 594 euro.

No valsts budžeta apakšprogrammas 97.02.00 “Nozares centralizēto funkciju izpilde” finanšu līdzekļiem 2023. gadā izmantoti 33 402 euro nodarbināto veselības apdrošināšanas polisēm.

No valsts budžeta apakšprogrammas 63.07.00 “Eiropas Sociālā fonda īstenotie projekti labklājības nozarē (2014. - 2020.)” finanšu līdzekļiem 2023. gadā tika izmantoti 1 581 499 euro

⁶ Tajā skaitā valsts budžeta apakšprogrammās 21.01.00 „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība”, 97.02.00 “Nozares centralizēto funkciju izpilde” un 63.07.00 “Eiropas Sociālā fonda īstenotie projekti labklājības nozarē (2014. -2020.)” paredzētais finansējums.

ESF projekta Nr.7.3.1.0/16/I/001 “Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana” īstenošanai.

2.2. Budžeta programmas rezultatīvo rādītāju izpildes analīze

Saskaņā ar valsts budžeta programmas „Darba apstākļu uzlabošana” (21.00.00) apakšprogrammā „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” (21.01.00) noteiktajiem politikas rezultatīvajiem rādītājiem 2023. gadā bija plānots veikt 10 000 uzņēmumu apsekojumus. 2023. gadā Darba inspekcija kopā veica 10 363 uzņēmumu apsekojumus (104 % no plānotā).

2023. gadā bija plānots veikt 3 000 preventīvos apsekojumus, no tiem 600 apsekojumus tematisko pārbaužu ietvaros. 2023. gadā tika veikti 3 088 preventīvi apsekojumi (103 % no plānotā), no tiem tematisko pārbaužu ietvaros 618 apsekojums (103 % no plānotā) (plašāk skat. 1.4.2. nodaļu).

Neregistrētās nodarbinātības samazināšanai bija plānots veikt 2 000 apsekojumus, no kuriem vismaz 25 % būtu rezultatīvi⁷, bet atkārtoto apsekojumu īpatsvars uzņēmumos, kuru saimnieciskajā darbībā ir paaugstināts neregistrētās nodarbinātības risks, veidotu vismaz 10 %. 2023. gadā saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu tika veikti 1 989 apsekojumi (99 % no plānotā), no kuriem 34 % bija rezultatīvi, bet atkārtoti tika apsekoti 16 % augsta neregistrētās nodarbinātības riska uzņēmumi (plašāk skat. 1.4.1. nodaļu).

2023. gadā bija plānots 5 % no visiem Darba inspekcijas apsekojumiem veikt ar nolūku pārbaudīt uzņēmumus, kuros iepriekš jau bijuši konstatēti pārkāpumi darba aizsardzībā un/vai darba tiesībās, lai novērtētu, vai un kā pārkāpumi ir novērsti. 2023. gadā tika veikti 607 apsekojumi ar iepriekš minēto nolūku, kas veidoja 5,9 % no visa Darba inspekcijas veikto apsekojumu skaita.

2023. gadā bija plānots panākt, ka no Darba inspekcijas konstatētajiem pārkāpumiem tiek novērsti vismaz 80 %. Kopā tika novērsti 89 %. Par rīkojumā norādīto pārkāpumu novēršanu darba devēji Darba inspekcijai paziņo rakstveidā, atsūtot vēstuli, vai, izmantojot e-pakalpojumu „Darba devēja paziņojums Valsts darba inspekcijai par novērstajiem pārkāpumiem”. Pilnīgi visu Darba inspekcijas amatpersonu konstatēto pārkāpumu novēršanu kavē un ietekmē dažādi apstākļi, lielākoties tie ir saistīti ar finanšu līdzekļu nepietiekamību, uzņēmumu maksātspēju vai darbības izbeigšanu vispār.

Būtiska Darba inspekcijas darbības sastāvdaļa ir sabiedrības izglītošana par aktuāliem darba aizsardzības un darba tiesisko attiecību jautājumiem. Valsts budžeta programmā tika plānots Darba inspekcijas organizētajos pasākumos izglītēt 950 interesentus. 2023. gadā organizētajos semināros kopā tika izglītotas 2 905 personas, no tām klātienē 94 personas. 2023. gadā, tāpat kā 2022. gadā, informēšanas pasākumi tika organizēti, galvenokārt, attālināti, tāpēc tajos piedalījās būtiski lielāks dalībnieku skaits nekā sākotnēji plānots. Darba inspekcija novēroja, ka ir mainījušies arī interesentu paradumi - labprātāk izvēloties informēšanas pasākumos piedalīties attālināti, nevis klātienē (plašāk skat. 4.1. nodaļu). Tāpēc Darba inspekcija veica monitoringu, un atbilstoši tā rezultātiem ir koriģēts konkrētais budžeta rezultatīvais rādītājs 2024. gadam.

2023. gada rudenī tika atklāta jauna ES sabiedrības informēšanas kampaņa “Drošs un veselībai nekaitīgs darbs digitālajā laikmetā” (plašāk skat. 2.4. nodaļu).

2023. gadā saskaņā ar valsts budžeta programmā noteiktajiem rezultatīvajiem rādītājiem tika plānoti 1 350 publicitātes pasākumi par aktuāliem darba aizsardzības un darba tiesību jautājumiem. 2023. gadā plašsaziņas līdzekļiem tika sniegta informācija 1 046 (77 % no plānotā) dažāda veida un formāta publikācijās un sižetos (preses relīzes, iniciēti materiāli un sižeti, kā arī publikācijas, kas sagatavotas vai pārpublicētas, balstoties uz Darba inspekcijas mājaslapā www.vdi.gov.lv vai Darba inspekcijas uzturētajā mājaslapā www.stradavesels.lv, kā arī Darba inspekcijas sociālajos tīklos atrodamo informāciju u.c.). Rezultatīvais rādītājs tika izpildīts daļēji.

⁷ Par rezultatīvu apsekojumu uzskatāms tas, kura rezultātā uzņēmumā ir atklātas neregistrēti nodarbinātas personas, t.i., personas, ar kurām nav noslēgti rakstveida darba līgumi un/vai kuras darba devējs nav deklarējis VID kā darba ņēmējus.

Darba inspekcija ir veikusi monitoringu, kas saistīts ar sabiedrības informēšanu un izglītošanu, un secinājusi, ka efektīvāk paaugstināt un paplašināt sabiedrības zināšanas par darba tiesībām un darba aizsardzību var precīzi un nepastarpināti nodot informāciju (lekcijas, semināri, apmācības) sasniedzamajai mērķauditorijai, nepakļaujot tās plūsmu masu mediju iespējām un dienas kārtībai. Atbilstoši monitoringa rezultātiem ir arī koriģēts konkrētais budžeta rezultatīvais rādītājs 2024. gadam.

2.3. Eiropas Sociālā fonda projekta īstenošanas rezultāti

2023. gads bija noslēdzošais gads ESF projekta “Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana” īstenošanā. Projekta mērķis bija uzlabot darba drošību uzņēmumos, īpaši bīstamo nozaru uzņēmumos⁸, kas tika sasniegts - atbalstīti 937 mikro, mazie un vidējie uzņēmumi (plānots 900).

2023. gadā ESF projekta ietvaros īstenotās aktivitātes:

- ✓ izstrādāts pētījums par darba attiecību un darba aizsardzības tiesiskā regulējuma praktisko ieviešanu;
- ✓ organizētas apmācības Darba inspekcijas amatpersonām un darbiniekiem: A moduļa ietvaros 6 apmācību grupas; B moduļa ietvaros 4 apmācību grupas par tēmām “Metālapstrāde”, “Mežizstrāde”, “Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu lietošana” un “Būvniecība”; kā arī organizētas C moduļa apmācības 7 apmācību grupām par tēmām - “Psihoemocionālo risku novērtēšana”, “Stresa vadība un konfliktu risināšana”, “Valsts darba inspekcijas darbinieku un amatpersonu angļu valodas zināšanu un kompetenču paaugstināšana”, “Darba vides faktoru identificēšana un darba vides faktoru, kuri rada vai var radīt riskus nodarbināto drošībai un veselībai, noteikšana”, “Mediācija, efektīva komunikācija strīdu risināšanā” un “Juridisko tekstu rakstīšana un analīze”;
- ✓ organizēti divi pieredzes apmaiņas braucieni uz Igauniju un Lietuvu; organizēta dalība Igaunijas Valsts darba inspekcijas rīkotajā Baltijas valstu darba inspekciju sanāksmē;
- ✓ 2023. gada 15. februārī ESF projektā tika saņemts pēdējais pieteikums par atbalsta saņemšanu; kopā 2023. gadā saņemti 63 uzņēmumu pieteikumi kādam no konsultatīvā atbalsta veidiem; pieņemti 54 lēmumi par *de minimis* atbalsta piešķiršanu;
- ✓ *de minimis* atbalsts piešķirts 54 uzņēmumiem; darba vides risku novērtējums veikts 411 uzņēmumu 1404 darba vietās; 244 uzņēmumi ir ieviesuši pasākumus darba aizsardzības prasību izpildei;
- ✓ Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība (LBAS) sniegusi 317 konsultācijas darba ņēmējiem darba strīdu vai domstarpību gadījumos (darba tiesisko attiecību jomā) un 148 konsultācijas (darba aizsardzības jomā);
- ✓ Latvijas Darba devēju konfederācija (LDDK) sniegusi 227 konsultācijas darba devējiem darba strīdu vai domstarpību gadījumos (darba tiesisko attiecību jomā) un 155 konsultācijas (darba aizsardzības jomā);
- ✓ tika veiktas 55 pirmreizējās un 75 atkārtotās konsultācijas darba devējiem par atbalstu kolektīvo pārrunu organizēšanai par tādām tēmām kā iekļaujoša nodarbinātība, aktīva novecošanās, vecuma pārvaldības politikas un ilgāka darba mūža veicināšana, darba koplīgumu slēgšana; pēc ekspertu ieteikumiem 92 uzņēmumi ir veikuši uzlabojumus darba vidē, savukārt 47 uzņēmumi to vēl plāno darīt;
- ✓ sadarbībā ar Rīgas Stradiņu universitātes Darba drošības un vides veselības institūtu (RSU DDVVI) organizēti 33 tematiskie semināri un apmācības;
- ✓ LBAS organizēja 14 izglītojošās aktivitātes izglītības iestāžu audzēkņiem;
- ✓ LDDK organizēja 18 mācību ekskursijas uz labās prakses uzņēmumiem;

⁸ Uzņēmumos, kuri darbojas kādā no MK 08.02.2005. noteikumu Nr. 99 “Noteikumi par komercdarbības veidiem, kuros darba devējs iesaista kompetentu institūciju” 1. pielikumā noteiktajiem komercdarbības veidiem

- ✓ RSU DDVVI organizēja 25 seminārus un 105 konsultācijas, sniedzot praktiskus ieteikumus darba aizsardzības uzlabošanai un bioloģisko risku novēršanai darba vidē, t.sk. inficēšanās riska ar Covid-19 mazināšanai/novēršanai darba vidē;
- ✓ izstrādāta darbinieku elektroniskā apmācību sistēma, kas ir paredzēta gan darba devējiem, gan darbaņēmējiem, un sevī ietver mācību moduļus 15 nozarēs par darba aizsardzības un darba tiesību jautājumiem astoņās tēmās - apmācības, darba vieta un darba aprīkojums, riski, drošības zīmes, individuālās aizsardzības līdzekļi, obligātās veselības pārbaudes veidi un nozīme, nelaimes gadījumi darbā, pirmās palīdzības sniegšana; mācību saturā iekļauts gan teorētiskais skaidrojums, gan video materiāli, gan pašpārbaudes iespējas; tā ir pieejama Valsts administrācijas skolas elektroniskajā Mācību pārvaldības sistēmā;
- ✓ īstenota sabiedrības izpratnes par darba attiecību un darba aizsardzības jautājumiem veicināšanas kampaņa "Esi drošs, ka darbs ir drošs";
- ✓ izstrādāti video materiāli par dažādām darba aizsardzības tēmām - 6 video filmas un 6 video padomi.

2.4. Eiropas informatīvā kampaņa

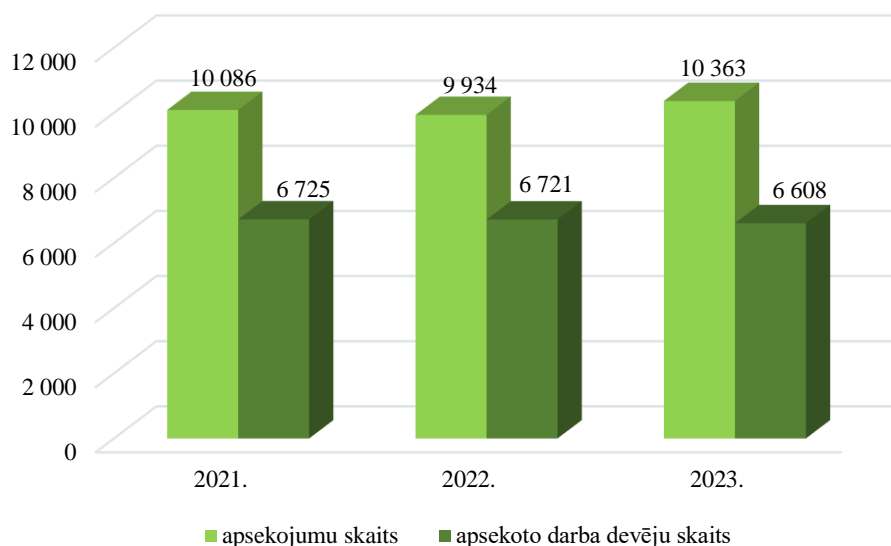
2023. gads Eiropas informatīvās kampaņas (Kampaņa) kontekstā iezīmējās kā pārejas periods starp divām informatīvajām kampaņām, jo Aģentūra, kas koordinē regulārās Kampaņas darba aizsardzības jomā, 2020. gadā mainīja Kampaņas ilgumu no diviem gadiem uz trīs gadiem. Pirmā trīs gadu kampaņa "Strādā gudri, nevis smagi" noslēdzās 2022. gada rudenī, bet nākamā kampaņa "Drošs un veselībai nekaitīgs darbs digitālajā laikmetā" tika atklāta tikai 2023. gada rudenī. Latvijā Kampaņas atklāšanas pasākumi šoreiz netika organizēti, jo šajā laikā Latvijā jau notika ESF projekta "Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana" ietvaros īstenotā sabiedrības informēšanas kampaņa "Esi drošs, ka darbs ir drošs". Saistībā ar Kampaņu presē tika iniciētas publikācijas par darba aizsardzības jautājumiem, kas ir būtiski digitalizācijas kontekstā, un sadarbībā ar RSU DDVVI tika ierakstīta raidsaruna par digitalizāciju. Kampaņas "Drošs un veselībai nekaitīgs darbs digitālajā laikmetā" galvenie pasākumi - vebināri, pieredzes apmaiņas ekskursijas un labas prakses balvas konkurss "Zelta ķivere" - tiks organizēti 2024. gadā.

2.5. Valsts darba inspekcijas darbības rezultāti un sniegtie publiskie pakalpojumi

2.5.1. Darba devēju apsekošana

Galvenā metode, ko Darba inspekcija izmanto, uzraugot un kontrolējot darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasību ievērošanu, ir darba devēju (t.i. gan juridisko, gan fizisko personu) apsekošana. Darba inspekcijas amatpersonu mērķis, apsekojot darba devēju, ir apzināt faktisko situāciju darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā, novērtēt tās atbilstību spēkā esošo normatīvo aktu prasībām un panākt, lai darba devēji faktiski nodibinātas darba tiesiskās attiecības sakārtotu arī dokumentāri atbilstoši normatīvo aktu prasībām, un gan darba devēji, gan nodarbinātie godprātīgi pildītu pienākumus un izmantotu savas tiesības, kā arī, lai darba vietās tiktu izveidota un uzturēta nodarbināto veselībai droša un nekaitīga darba vide. Nepilnību vai pārkāpumu konstatēšanas gadījumā tiek pieņemts lēmums par efektīvāko rīcības veidu, lai panāktu darba vides sakārtošanu, nodrošinot nodarbināto veselībai un dzīvībai nekaitīgus darba apstākļus.

2023. gadā Darba inspekcijas amatpersonas veica 10 363 apsekojumus pie 6 608 darba devējiem (skat. 5. grafiku).

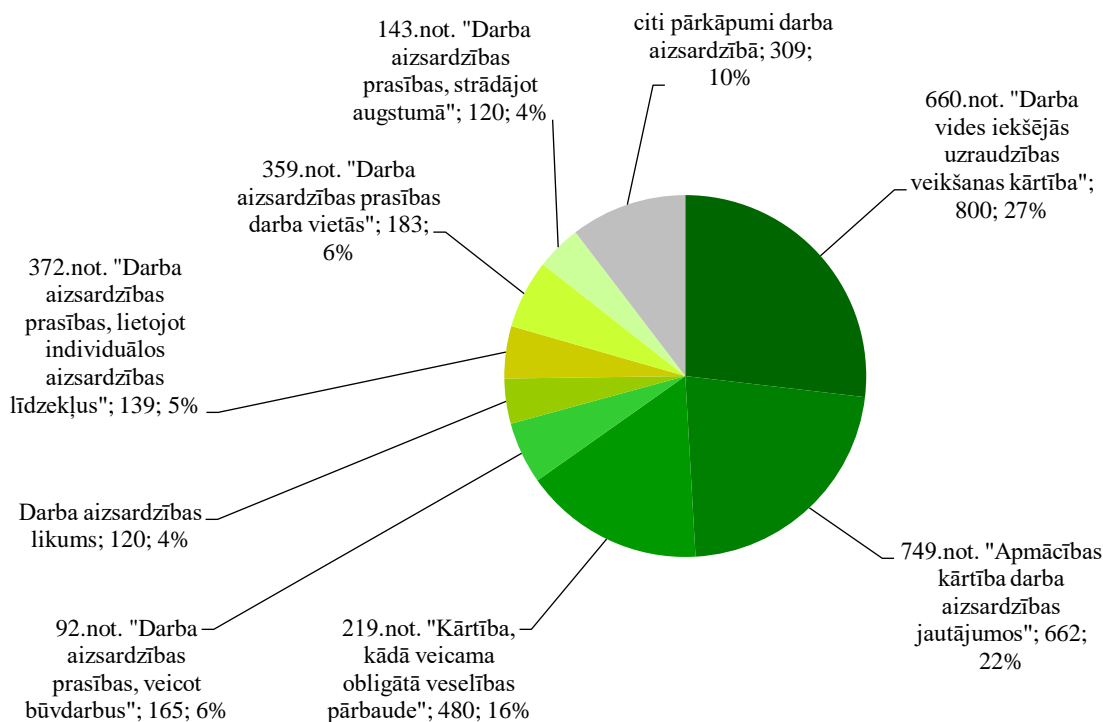

5. grafiks: Apsekojumu un apsekoto darba devēju skaita dinamika (2021. - 2023.)

Darba inspekcijas amatpersonas 2023. gadā konstatēja 5 121 pārkāpumu, no tiem:

- ✓ 2 978 - darba aizsardzības normatīvo aktu prasību pārkāpumi;
- ✓ 1 791 - darba tiesību normatīvo aktu prasību pārkāpumi;
- ✓ 352 - Valsts darba inspekcijas likuma pārkāpumi.

Darba aizsardzību regulējošo normatīvo aktu pārkāpumi veido 58 % no visiem Darba inspekcijas amatpersonu 2023. gadā konstatētajiem pārkāpumiem. Normatīvos aktus darba aizsardzības jomā, kuru prasību pārkāpumi 2023. gadā konstatēti visbiežāk, skat. 6. grafikā.

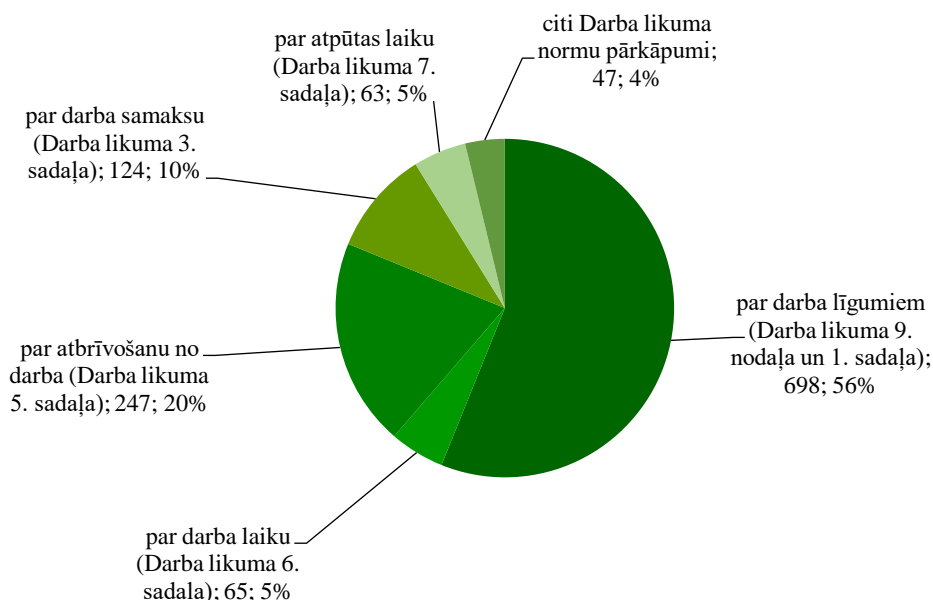
6. grafiks: Normatīvie akti darba aizsardzības jomā, kuru prasību pārkāpumi 2023. gadā konstatēti visbiežāk

2023. gadā, tāpat kā iepriekš, visbiežāk pārkāptās normatīvo aktu prasības darba aizsardzībā nav mainījušās:

- ✓ MK 02.10.2007. noteikumi Nr.660 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība” - nav novērtēti visi konkrētā uzņēmuma darba vidē pastāvošie riska faktori, darba vides riski nav pārvērtēti vismaz reizi gadā, nav sagatavots darba aizsardzības pasākumu plāns, nodarbinātie nav informēti par darba vidē esošajiem riska faktoriem un to mazināšanas/novēršanas pasākumiem u.c.;
- ✓ MK 10.08.2010. noteikumi Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos” - nav veikta nodarbināto instruēšana darba aizsardzībā (ievadapmācība, sākotnējā instruktāža, atkārtotā instruktāža u.c.); nav ievērots periodiskums atkārtotām instruktāžām; instruēšana nav veikta pēc būtības, bet formāli - nodarbinātais tikai parakstījis instruktāžu reģistrācijas žurnālā; instrukcijas nav aktualizētas un ir saturiski nepilnīgas (tajās nav iekļauti visi pastāvošie darba vides riska faktori, individuālo aizsardzība līdzekļu lietošanas nosacījumi u.c.); nepietiekamās un/vai nepilnīgās apmācības dēļ nodarbinātie arī nezina, kā strādāt droši savā darbavietā un pareizi rīkoties problēmsituācijās vai ārkārtas gadījumos;
- ✓ MK 10.03.2009. noteikumi Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude” - nodarbinātie netiek nosūtīti uz pirmreizējo OVP un periodiskajām OVP.

Analizējot konstatēto pārkāpumu datus pēdējo piecu gadu periodā, secināms, ka MK 02.10.2007. noteikumu Nr.660 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība” prasību pārkāpumu īpatsvaram ir tendence samazināties, bet MK 10.03.2009. noteikumu Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude” prasību pārkāpumu īpatsvaram ir tendence pieaugt, savukārt, MK 10.08.2010. noteikumu Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos” prasību pārkāpumu īpatsvars praktiski nav mainījies.

Darba tiesības regulējošo normatīvo aktu pārkāpumi veido 35 % no visiem Darba inspekcijas amatpersonu 2023. gadā konstatētajiem pārkāpumiem. Savukārt, 69 % no konstatētajiem darba tiesību pārkāpumiem veido Darba likuma normu pārkāpumi (skat. 7. grafiku), bet 31 % veido citu darba tiesības regulējošo normatīvo aktu pārkāpumi.

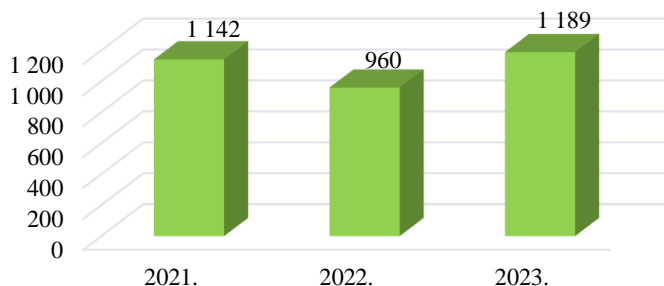

7. grafiks: Darba likuma normas, kuru pārkāpumi 2023. gadā konstatēti visbiežāk

2023. gadā, tāpat kā iepriekšējos gados, darba devēji visbiežāk nav ievērojuši Darba likuma 40. panta prasības, kuru pārkāpumi veido 36 % no visiem darba tiesisko attiecību pārkāpumiem. Konstatētie pārkāpumi saistīti ar darba līguma nenoslēgšanu rakstveidā pirms darba uzsākšanas,

kā arī tā saturu - tajā netiek ietverta visa informācija, kas ir norādīta Darba likuma 40. panta otrajā daļā, piemēram, nav norādīts nolīgtais dienas vai nedēļas darba laiks, darba samaksas apmērs un izmaksas laiks, ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma ilgums, darbinieka amats u.c. Minētos pārkāpumus darba devēji pieļauj gan nezināšanas dēļ, gan ar vēlmi manipulēt ar nodarbināto darba laiku un tā uzskaiti. Būtisku darba tiesību pārkāpumu daļu (20 %) veido pārkāpumi, kas ir saistīti ar nodarbinātā atbrīvošanu no darba.

Darba inspekcijas amatpersonas 2023. gadā darba devējiem izsniedza 1 189 rīkojumus ar norādi konkrētā termiņā novērst konstatētos pārkāpumus (skat. 8. grafiku).

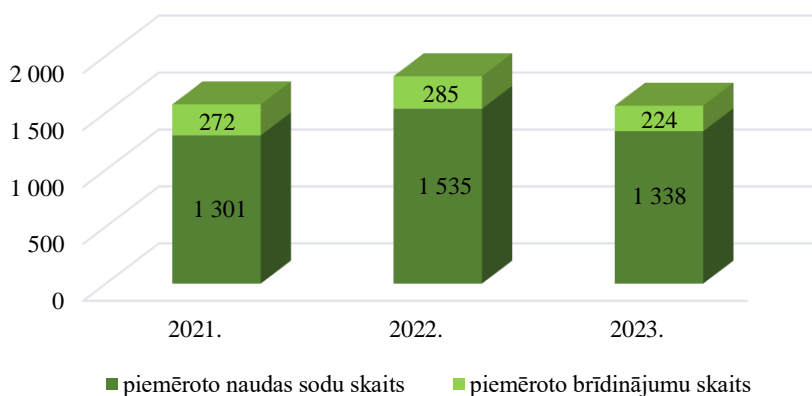

8. grafiks: Izsniegto rīkojumu skaita dinamika (2021. - 2023.)

Izsniegto rīkojumu skaits 2023. gadā, salīdzinot ar 2022. gadu, ir pieaudzis par 24 %. Izsniegto rīkojumu skaitu kopš 2017. gada neapšaubāmi būtiski ir ietekmējis aktīvi realizētais “konsultē vispirms” princips. Tomēr praksē arvien biežāk tiek konstatētas situācijas, kurās “konsultē vispirms” principa piemērošana nav ne produktīva, ne lietderīga, ne vispār iespējama. 2023. gadā pieauga to gadījumu skaits, kuros “konsultē vispirms” principu piemērot nebija iespējams konstatēto pārkāpumu apjoma un smaguma dēļ.

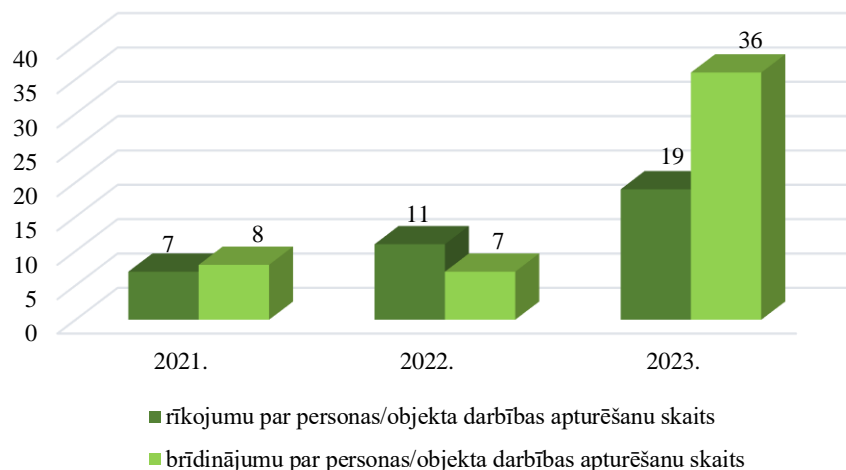
Darba inspekcijas izdotajā rīkojumā ir norādīts konkrēts pārkāpums, kas jānovērš, un tā izpildes termiņš. Rīkojuma izpilde neuzliek darba devējam papildu finansiālo, administratīvo vai cita veida slogu, jo būtībā paredz tikai minimālo darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības prasību izpildes nodrošināšanu, lai uzņēmums savā darbībā nepārkāptu normatīvo aktu prasības.

Ievērojot „konsultē vispirms” un samērības principu starp administratīvo nodarījumu, tā sekām un piemērotā soda lielumu, Darba inspekcijas amatpersonas 2023. gadā par darba tiesisko attiecību, darba aizsardzības normatīvo aktu un Valsts darba inspekcijas likuma pārkāpumiem darba devējiem piemēroja 1 562 administratīvos sodus (skat. 9. grafiku). Piemēroto naudas sodu summa - 528 950 euro.

9. grafiks: Piemēroto administratīvo sodu struktūras un skaita dinamika (2021. - 2023.)

Konstatējot pārkāpumus, kas rada tiešus draudus nodarbināto veselībai un dzīvībai, Darba inspekcijas amatpersonas 2023. gadā izdeva 36 brīdinājumus un 19 rīkojumus par personas/objekta darbības apturēšanu (skat. 10. grafiku).

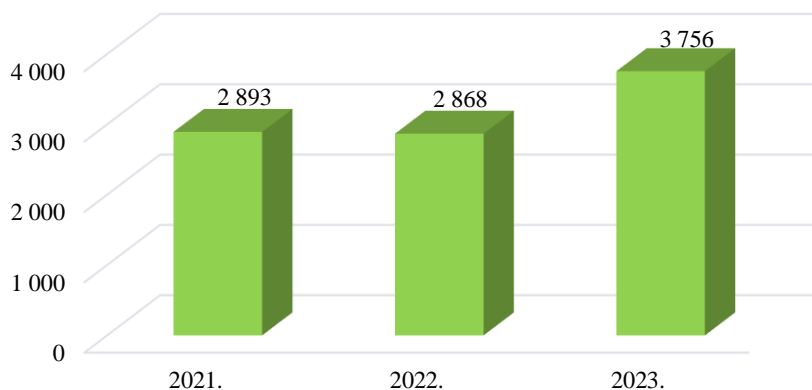

10. grafiks: Rīkojumu par personas/objekta darbības apturēšanu skaita un brīdinājumu par apturēšanu skaita dinamika (2021. - 2023.)

No 55 rīkojumiem/brīdinājumiem par personas/objekta darbības apturēšanu 46 tika izdoti saistībā ar nedrošu darbu augstumā, t.sk. uz nedrošām vai nepilnīgi uzbūvētām sastatnēm, nedrošu darbu uz jumta, nenorobežotām atverēm grīdā, par darbu augstumā bez pretkritiena sistēmām u.c., 8 - par darbu tranšējā, kurai nav nostiprinātas sānu malas, 1 - par zāģa neaprikošanu ar drošības zīmēm. 2023. gadā izdoto rīkojumu/brīdinājumu par personas/objekta darbības apturēšanu skaits, salīdzinājumā ar 2021. un 2022. gadu, ir trīskāršojies, kas izskaidrojams ar aktīvu uzņēmējdarbības atjaunošanos pēc Covid-19 pandēmijas ierobežojumu atcelšanas. Kā jau iepriekš minēts darba aizsardzība krīzes un pēckrīzes periodos ir tā joma, kurai uzņēmumos netiek pievērsta primārā uzmanība, tāpēc nereti tiek pieļauti arī darbinieku veselību un dzīvību apdraudoši pārkāpumi.

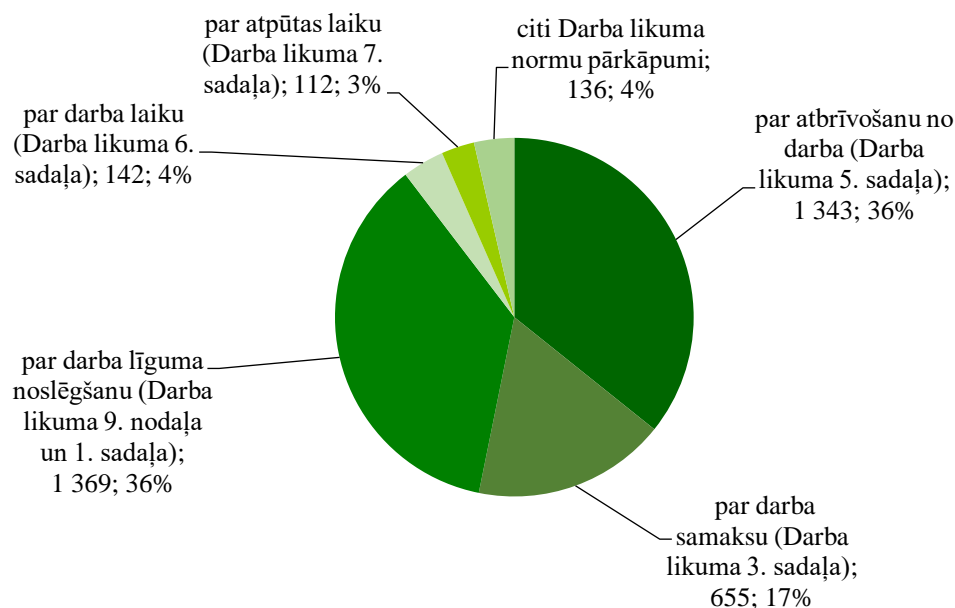
2.5.2. Iesniegumu izskatīšana

Darba inspekcijas amatpersonas 2023. gadā Iesniegumu likumā noteiktajā kārtībā izskatīja 3 756 fizisko un juridisko personu iesniegumus, kuros bija norādīti 4 140 iespējamie pārkāpumi, no tiem darba tiesību jomā - 3 832 pārkāpumi (92,6 %), darba aizsardzības jomā - 300 (7,2 %), citi - 8 (0,2 %). 2023. gadā izskatīto iesniegumu skaits, salīdzinot ar 2022. gadu, ir pieaudzis par 31 % (skat. 11. grafiku). Tas ir saistīts ar ļoti būtisko iesniegumu skaita pieaugumu saistībā ar darba devēju publicēto darba sludinājuma saturu (2021. - 44; 2022. - 141; 2023. - 583), kurā, iespējams, nepamatoti norādīta nepieciešamība zināt kādu svešvalodu.

11. grafiks: Izskatīto iesniegumu skaita dinamika (2021. - 2023.)

No visiem iesniegumos norādītajiem iespējamajiem pārkāpumiem 3 757 jeb 91 % bija saistīti ar Darba likuma normām (skat. 12. grafiku).

12. grafiks: Darba likuma sadaļas, kurās iekļauto normu iespējamie pārkāpumi norādīti 2023. gadā izskatītajos iesniegumos

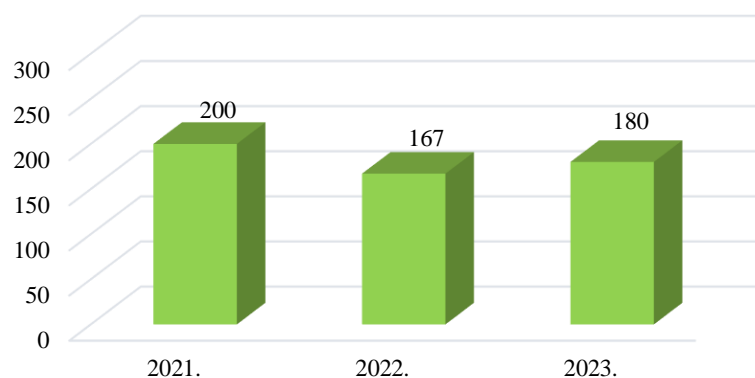
Visvairāk iesniegumos norādītie iespējamie pārkāpumi bija saistīti ar darba tiesisko attiecību nodibināšanu, t.sk. ar darba līgumiem (Darba likuma 9. nodaļa un 1. sadaļa), no tiem:

- ✓ 46 % par darba sludinājumu noformēšanu, kuros, iespējams, nepamatoti norādīta nepieciešamība zināt kādu svešvalodu (saņemti 583 iesniegumi, kuros norādīts uz 634 iespējamajiem Darba likuma 32. panta pārkāpumiem). Darba inspekcijas amatpersonas lielā daļā gadījumu, kad bija pieļauts (vai bija pamatotas aizdomas, ka ir pieļauts) minētais pārkāpums, ierosināja administratīvo procesu vai lēma par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu, sazinājās ar darba devēju, izskaidroja pārkāpuma būtību, t. sk. īstenojot principu “konsultē vispirms”, un aicināja darba sludinājumu nekavējoties labot vai dzēst;
- ✓ 41 % par darba līguma noslēgšanas formu (Darba likuma 40. pants).

Būtisku iesniegumos norādīto iespējamo pārkāpumu daļu veidoja pārkāpumi, kas saistīti ar darba tiesisko attiecību izbeigšanu (Darba likuma 5. sadaļa), no tiem 83 % par darbiniekam pienākošos naudas summu izmaksu (Darba likuma 128. pants).

Iesniegumu izskatīšanas rezultātā tika konstatēti 712 darba tiesību un 407 darba aizsardzības normu pārkāpumi. Darba devējiem tika izsniegti 186 rīkojumi ar norādījumu novērst konstatētos pārkāpumus. Tāpat tika izsniegti 13 brīdinājumi par administratīvo aktu piespiedu izpildi.

2023. gadā Darba inspekcijā kopā tika saņemti 180 apstrīdēšanas iesniegumi un sūdzības administratīvajās un administratīvo pārkāpumu lietās (skat. 13. grafiku).

13. grafiks: Darba inspekcijā saņemto apstrīdēšanas iesniegumu un sūdzību administratīvo pārkāpumu lietās skaita dinamika (2021. - 2023.)

Apstrīdēšanas iesniegumu un sūdzību administratīvo pārkāpumu lietās skaita īpatsvars attiecībā pret kopējo Darba inspekcijas izdoto administratīvo aktu un lēmumu administratīvo pārkāpumu lietās skaitu joprojām bija neliels. 2023. gadā tas veidoja 2,1 %.

2023. gadā tika izskatīti 170 apstrīdēšanas iesniegumi un sūdzības (t.sk. tādi, kas saņemti 2022. gadā, bet par kuriem lēmumi pieņemti 2023. gadā; skat. 6. tabulu).

6. tabula: Statistiskā informācija par 2023. gadā Darba inspekcijā izskatītajiem apstrīdēšanas iesniegumiem un sūdzībām

	skaitis kopā	lēmumi par soda piemērošanu	administratīvie akti	akti par nelaimes gadījumu darbā	faktiskā rīcība (t.sk. atbildes uz iesniegumiem)
Darba inspekcijā izskatītās sūdzības un pieņemtie lēmumi	170	103	10	13	44
<i>no tiem:</i>					
atstāts negrozīts	89	61	6	3	19
pilnībā atcelts	29	23	2	-	4
atstāts bez izskatīšanas / bez virzības / uzskatīts par neiesniegtu / atsaukts	3	3	-	-	-
atteikts izskatīt / atteikts atjaunot termiņu	4	3	1	-	-
grozīts	31	13	1	10	7
daļā nodots atkārtotai izskatīšanai	12	-	-	-	12
pilnībā nodots atkārtotai izskatīšanai	2	-	-	-	2
atcelts daļā	0	-	-	-	-

No 2023. gadā izskatītajām 163 lietām (šajā skaitā netiek iekļauti tie lēmumi, ar kuriem iesniegumi vai sūdzības atstāti bez virzības, uzskatīti par neiesniegtiem vai atsaukti, un lietas, kurās atteikts izskatīt sūdzību un atjaunot pārsūdzēšanas termiņu) 55 % gadījumu pārsūdzētie

amatpersonu lēmumi, izdotie administratīvie akti un sniegtās atbildes ir atstāti spēkā, 28 % gadījumu - kādā daļā grozīti, atcelti vai nodoti atkārtotai izskatīšanai, savukārt, atcelti (t.sk. faktiskā rīcība atzīta par neatbilstošu normatīvajiem aktiem) 18 % lēmumu.

2023. gadā Darba inspekcijā, izskatot apstrīdēšanas iesniegumus un sūdzības, visvairāk lēmumu (61 %) pieņemti administratīvā pārkāpuma lietās, no tiem negrozīti atstāti 59 % lēmumi, bet 22 % lēmumi par administratīvā soda uzlikšanu ir atcelti.

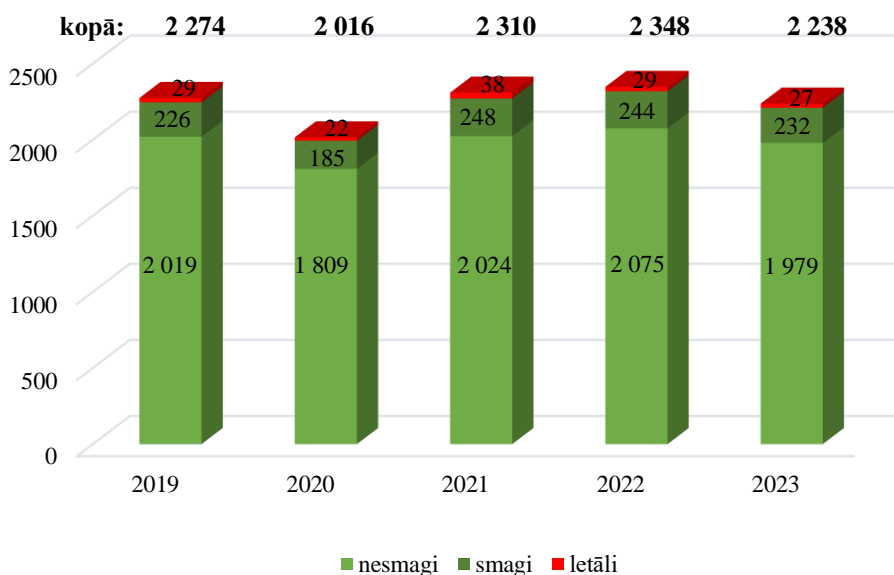
2023. gadā, salīdzinot ar 2022. gadu, nav būtisku izmaiņu negrozīto, atcelto un grozīto lēmumu īpatsvarā.

2023. gadā pabeigtas 39 tiesvedības (procesi, kuros tiesas nolēmums ir stājies spēkā un nav pārsūdzams), no tām 35 gadījumos jeb 90 % Darba inspekcijas lēmums, kas pieņemts, izskatot apstrīdēšanas iesniegumu vai sūdzību, ir atstāts negrozīts, četros gadījumos atcelts (divos no tiem no Darba inspekcijas neatkarīgu iemeslu dēļ - oficiālās elektroniskās adreses darbības problēmas, vienā gadījumā tiesa atzinusi Darba inspekcijas konstatēto pārkāpumu par pierādītu, bet atcēlusi lēmumu par sodu un pie atbildības saucamajai personai izteikusi aizrādījumu).

2.5.3. 2023. gadā darbā notikušo nelaimes gadījumu analīze⁹

Saskaņā ar Darba inspekcijas rīcībā esošajiem datiem 2023. gadā Latvijā kopā nelaimes gadījumos darbā cieta 2 238 nodarbinātais, tajā skaitā 232 nodarbinātie guva smagus veselības traucējumus un 27 nodarbinātie gāja bojā (*skat. 14. grafiku*). Salīdzinot ar 2022. gadu, 2023. gadā nelaimes gadījumos darbā kopējais cietušo skaits ir samazinājies par 5 %, kā arī smagi cietušo skaits ir samazinājies par 5 %, savukārt, nelaimes gadījumos darbā bojāgājušo skaits ir samazinājies par 7 %.

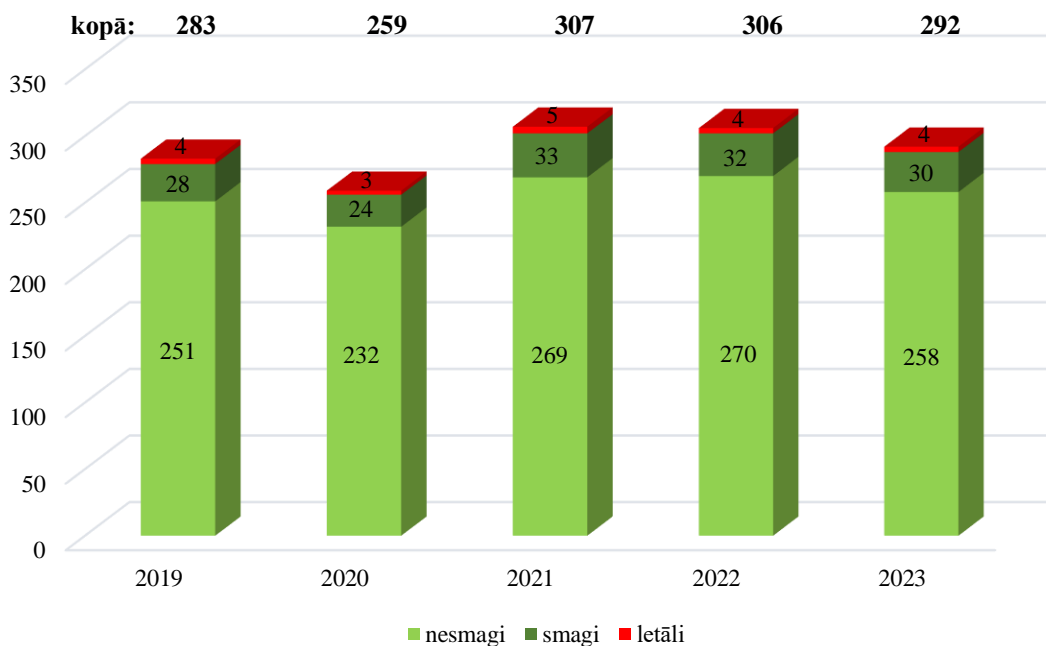
2023. gadā visvairāk cietušie nelaimes gadījumos darbā bija apstrādes rūpniecības nozarē, transporta un uzglabāšanas nozarē, kā arī tirdzniecībā nodarbinātie. Minētajās nozarēs bija 58 % (jeb 1 297) no visiem 2023. gadā nelaimes gadījumos darbā cietušajiem.

14. grafiks: Nelaimes gadījumos darbā cietušo skaita dinamika (2019. - 2023.)

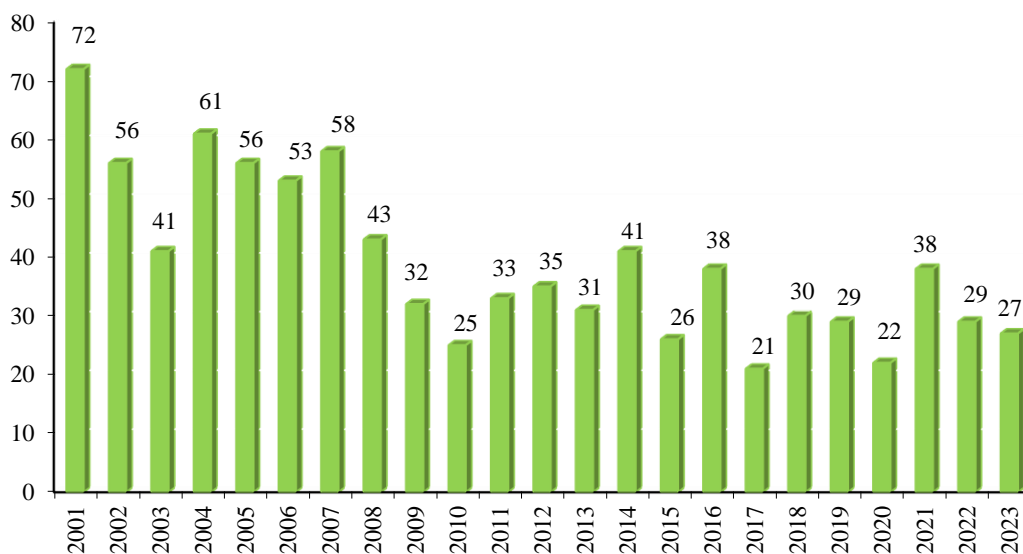
Analizējot 2023. gada datus par nelaimes gadījumos darbā cietušo skaitu uz 100 000 nodarbinātajiem, ir redzams, ka, salīdzinot ar 2022. gadu, kopējais cietušo skaits ir samazinājies par 5 % (*skat. 15. grafiku*).

⁹ Statistiskā informācija par 2023. gadā darbā notikušajiem nelaimes gadījumiem apkopota 1. pielikumā.

15. grafiks: Nelaiemes gadījumos darbā cietušo skaita uz 100 000 nodarbinātajiem dinamika (2019. - 2023.)

Analizējot un apkopojot Darba inspekcijas rīcībā esošos datus no 2001. gada, ir redzams, ka letālo nelaiemes gadījumu skaits darbā ir samazinājies vairāk par pusi (*skat. 16. grafiku*). Tas liecina, ka arī Darba inspekcijas veiktais apjomīgais un mērķtiecīgais preventīvais darbs (realizējot “konsultē vispirms” principu, darba devējus mutiski brīdinot un pārrunājot konstatēto pārkāpumu būtiskumu un iespējamus draudus nodarbināto drošībai un veselībai, tādējādi liekot darba devējam saprast, cik nozīmīgi ir savlaicīgi konstatēt un novērst nepilnības darba vidē) ir devis rezultātu.

16. grafiks: Nelaiemes gadījumos darbā bojā gājušo skaita dinamika (2001. - 2023.)

2023. gadā visbiežāk letālie nelaiemes gadījumi darbā notikuši transporta un uzglabāšanas nozarē, būvniecībā un apstrādes rūpniecībā. Minētajās nozarēs notika 81 % (jeb 22) no visiem 2023. gadā notikušajiem letālajiem nelaiemes gadījumiem darbā.

Transporta un uzglabāšanas nozarē bojāgājušo skaits 2023. gadā, salīdzinot ar 2022. gadu, ir palielinājies par 86 % (2023. - 13; 2022. - 7). Galvenie cēloņi transporta un uzglabāšanas nozarē notikušajiem letālajiem nelaimes gadījumiem ir saistīti ar neapmierinošu darbinieku instruēšanu un apmācību, kā arī darba drošības instrukciju neievērošanu no darbinieku puses. No 13 nelaimes gadījumos darbā bojāgājušajiem 3 nodarbinātie gāja bojā ceļu satiksmes negadījumā un 7 pēkšņa veselības stāvokļa pasliktināšanās rezultātā, pildot darba pienākumus Latvijā un ārzemēs.

Būvniecībā bojāgājušo skaits 2023. gadā, salīdzinot ar 2022. gadu ir samazinājies par 14 % (2023. - 6; 2022. - 7). Galvenie cēloņi būvniecībā notikušajiem letālajiem nelaimes gadījumiem darbā ir saistīti gan ar pašu bojāgājušo nedrošu un nepārdomātu rīcību (darba drošības noteikumu vai instrukciju neievērošanu; nepieļautu darba metožu lietošanu), gan trūkumiem darbu vadībā no darba devēju puses (nepietiekošu nodarbināto instruēšanu un apmācību drošu darba paņēmieni izmantošanā). Būvniecībā nodarbinātie gāja bojā nokrītot no augstuma, krītoša priekšmeta iedarbības rezultātā, gūstot elektrotraumu, pēkšņa veselības stāvokļa pasliktināšanās dēļ, pakļūstot zem ekskavatora.

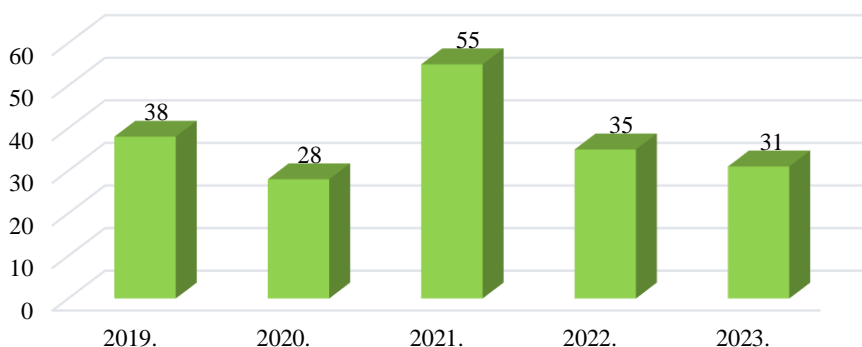
Apstrādes rūpniecībā, salīdzinot ar 2022. gadu, bojāgājušo skaits ir samazinājies par 25 % (2023. - 3; 2022 - 4). Letālo nelaimes gadījumu darbā cēloņi ir saistīti ar darba drošības instrukciju neievērošanu, ceļu satiksmes noteikumu neievērošanu u.c.

2023. gadā darbā notikušo letālo nelaimes gadījumu cēloņu (skat. 1. pielikumu) analīze liecina, ka:

- ✓ 18 % gadījumu cēlonis bija nedroša cilvēka rīcība;
- ✓ 7 % - darba organizācija un ar to saistītie trūkumi;
- ✓ 7 % - neapmierinoši apstākļi darba vietā;
- ✓ 4 % - vardarbība;
- ✓ 25 % - ceļu satiksmes noteikumu neievērošana;
- ✓ 39 % - nodarbinātā pēkšņa veselības stāvokļa pasliktināšanās.

Analizējot smago un letālo nelaimes gadījumu darbā statistikas datus, secināms, ka 2023. gadā smagi cietušo un bojāgājušo nodarbināto vidējais vecums bija 50 gadi un vidējais darba stāžs - 5 gadi. Visbiežāk nelaimes gadījumos darbā gāja bojā un smagas traumas guva iekārtu un mašīnu operatori (dažādu transportlīdzekļu vadītāji, dokeri u.c.), vienkāršajās profesijās nodarbinātie (būvstrādnieki, sētnieki, palīgstrādnieki, krāvēji u.c.), kvalificēti strādnieki un amatnieki (elektriķi, atslēdznieki, metinātāji, jumiķi u.c.).

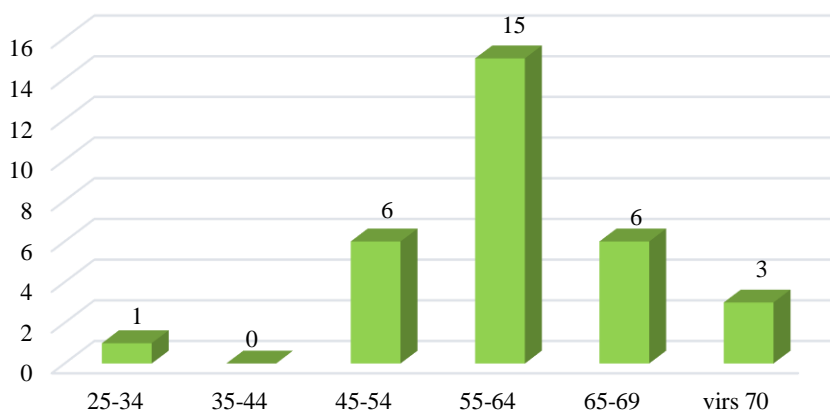
2023. gadā Darba inspekcija izmeklēja 35 letālus nelaimes gadījumus darbā, kas nebija saistīti ar darba vides riska faktoru iedarbību, no tiem 31 (89 %) bija t.s. dabīgās nāves gadījumi¹⁰ (skat. 17. grafiku). Savukārt, 4 gadījumos nodarbinātie gājuši bojā pēc darba laika beigām vai atpūtas pārtraukuma laikā, kā arī nāve iestājusies narkotisko un psihotropo vielu lietošanas rezultātā.

17. grafiks: Dabīgās nāves darbavietā gadījumu skaita dinamika (2019. - 2023.)

¹⁰ Nodarbinātajam iestājusies dabīgā nāve darbavietā, un Darba inspekcija sagatavojusi aktu par nelaimes gadījumu darbā atbilstoši MK 25.08.2009. noteikumu Nr.950 „Nelaimes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība” 35.² punktam, kurā noteikts, ka Darba inspekcija, ņemot vērā Aroda un radiācijas medicīnas centra ārstu komisijas arodslimībās sniegto atzinumu, izvērtē nelaimes gadījuma cēloņus un secina, ka cietušā nāves cēlonis darba vietā nav darba vides faktoru iedarbības rezultāts.

2023. gadā, tāpat kā iepriekš, analizējot dabīgā nāvē darbavietā mirušo datus pēc dzimuma un vecuma, secināms, ka visbiežāk miruši vīrieši (27) un nodarbinātie vecuma grupā no 55 līdz 64 gadiem (skat. 18. grafiku).

18. grafiks: 2023. gadā dabīgā nāvē darbavietā mirušo skaits pēc vecuma grupas (gados)

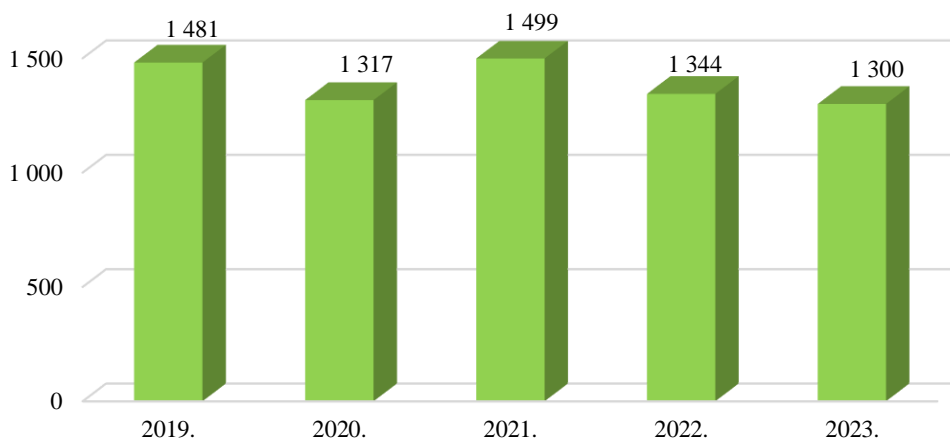
2023. gadā 52 % dabīgās nāves gadījumu darbavietās reģistrēti divās nozarēs: apstrādes rūpniecībā (10), kā arī transporta un uzglabāšanas nozarē (6). Dabīgā nāvē darbavietā visbiežāk (32 %) nomira iekārtu un mašīnu operatori (dažādu transportlīdzekļu vadītāji).

2023. gadā 10 % no darbavietā dabīgā nāvē mirušajiem nebija veikta OVP. Darba inspekcijas ieskatā darba devējiem būtu nepieciešams izvērtēt uzņēmumā veiktos darba aizsardzības pasākumus, pievēršot papildu uzmanību vecāka gadagājuma nodarbināto darba apstākļiem, jo uz visiem nodarbinātajiem nevar attiecināt vienādus preventīvos pasākumus.

2.5.4. 2023. gadā sagatavoto darba vietas higiēnisko raksturojumu un pirmreizēji apstiprināto arodslimību analīze¹¹

Darba inspekcija piedalās arodslimību gadījumu izmeklēšanā, sagatavojot darba vietas higiēniskos raksturojumus (DVHR). 2023. gadā, pamatojoties uz arodslimību ārstu pieprasījumiem, Darba inspekcijas amatpersonas sagatavoja 1 300 DVHR. 2023. gadā sagatavoto DVHR skaits, salīdzinot ar 2022. gadu, ir samazinājies par 3 % (skat. 19. grafiku).

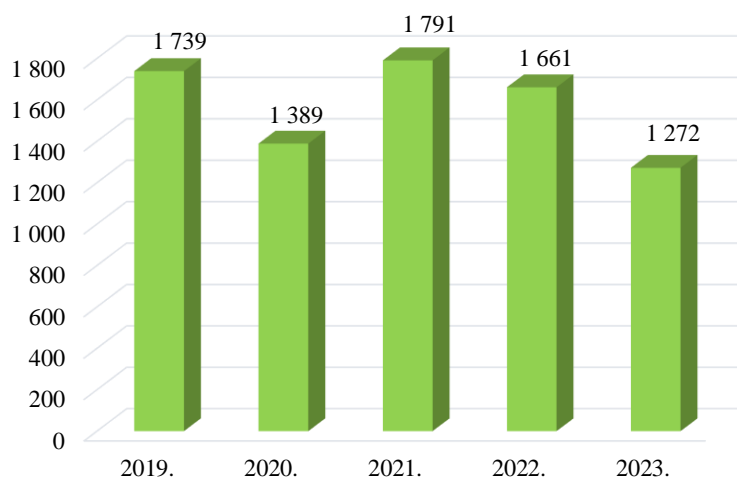
¹¹ Statistiskā informācija par 2023. gadā pirmreizēji atzītajiem arodslimniekiem apkopota 2. pielikumā.

19. grafiks: Sagatavoto darba vietas higiēnisko raksturojumu skaita dinamika (2019. - 2023.)

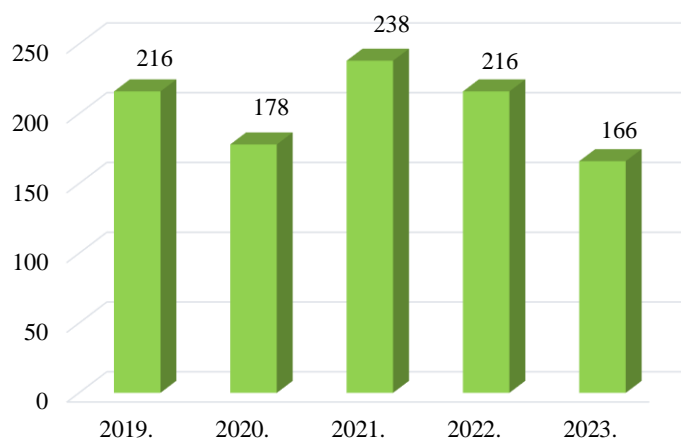
Pēc Darba inspekcijas rīcībā esošajiem datiem 2023. gadā pirmreizēji apstiprināti 1 272 arodslimnieki (skat. 20. grafiku). Salīdzinot ar 2022. gadu, 2023. gadā pirmreizējo arodslimnieku skaits ir samazinājies par 23 %.

Saskaņā ar VSIA Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Aroda un radiācijas medicīnas centra sniegto informāciju pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita samazinājums varētu būt skaidrojams ar medicīnisko izmeklējumu pieejamību, proti, potenciālajam arodslimniekam nebija iespēja laicīgi veikt ārstu noteiktos izmeklējumus, jo to veikšanai pēc Covid-19 pandēmijas, kuras laikā medicīnisko izmeklējumu pieejamība bija stipri ierobežota, veidojās garas rindas. Otrs būtisks iemesls bija medicīnas personāla trūkums, kas palielinājās jau Covid-19 pandēmijas laikā un joprojām turpinās. Iepriekš minētie apstākļi būtiski ietekmēja arī Aroda un radiācijas medicīnas centra arodārstu darbu, jo nepietiekamu medicīniskā personāla resursu dēļ bija ierobežotas iespējas izskatīt saņemtos pieteikumus pirmreizēju arodslimību gadījumu noteikšanai.

20. grafiks: Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaits (2019. - 2023.)

2023. gadā, salīdzinot ar 2022. gadu, pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaits uz 100 000 nodarbinātajiem arī ir samazinājies par 23 % (skat. 21. grafiku).

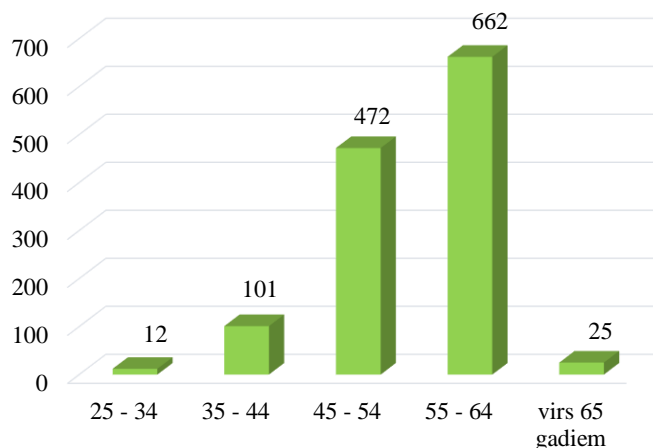

21. grafiks: Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita dinamika uz 100 000 strādājošiem (2019. - 2023.)

2023. gadā visbiežāk pirmreizējie arodslimnieki tika apstiprināti apstrādes rūpniecībā (18 %), transporta un uzglabāšanas nozarē (17 %), kā arī veselības un sociālās aprūpes nozarē (16 %). Minētajās nozarēs apstiprināta nedaudz vairāk kā puse jeb 51 % no kopējā pirmreizējo arodslimnieku skaita (skat. 2. pielikumu). Apstrādes rūpniecībā visbiežāk pirmreizēji arodslimība apstiprināta kvalificētu darbu strādniekiem (konditoriem, šuvējiem, atslēdzniekiem, metinātājiem u.c.), dažādu iekārtu un mašīnu operatoriem (transportlīdzekļu vadītājiem, dažādu darbgaldu vai iekārtu operatoriem u.c.), kā arī vienkāršo profesiju strādniekiem (apkopējiem, ceha strādniekiem, iesaiņotājiem, palīgstrādniekiem, ēkas vai teritorijas uzraugiem u.c.); transporta un uzglabāšanas nozarē - dažādu transportlīdzekļu vadītājiem, savukārt, veselības un sociālās aprūpes nozarē - gan medicīnas personālam (ārstiem, medicīnas māsām, zobārstiem, fizioterapeitiem, masieriem), gan arī vienkāršajās profesijās nodarbinātajiem (apkopējiem, virtuves darbiniekiem, veļas mazgātājiem u.c.).

Darba inspekcijas rīcībā esošie dati liecina, ka 2023. gadā visbiežāk (67 %) diagnosticētā arodslimība bija nervu sistēmas slimība - karpālā kanāla sindroms (ko izraisa nerva saspiešana plaukstas pamatnē). Otra lielākā (32 %) diagnosticēto arodslimību grupa ir skeleta - muskuļu sistēmas slimības - spondilozē, radikulopātija u.c. Minētās slimības liecina, ka darbinieki ilgstoši bijuši pakļauti biomehānisko riska faktoru iedarbībai (piespiedu poza, vienveidīgas, monotonas kustības, fiziskas pārslodzes, piemēram, smagumu celšana u.c.).

2023. gadā 64 % no pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimniekiem bija sievietes. Vislielākais pirmreizēji apstiprināto arodslimību gadījumu skaits saglabājas divās vecuma grupās - nodarbinātajiem vecumā no 45 līdz 54 gadiem konstatēti jauni 472 (jeb 37 %) arodslimību gadījumi, kā arī nodarbinātajiem vecumā no 55 līdz 64 gadiem - 662 (jeb 52 %) jauni arodslimību gadījumi (skat. 22. grafiku).

22. grafiks: Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pa vecuma grupām 2023. gadā

Pirmreizējā arodslimnieka vidējais vecums 2023. gadā bija 54 gadi, bet kopējais darba stāžs - 28 gadi un vidējais darba stāžs kaitīgo faktoru ietekmē - 28 gadi.

2023. gadā, izvērtējot nodarbināto veselības stāvokli, arodslimību ārstu komisija secinājusi, ka arodslimības nodarbinātie, galvenokārt, ieguvuši, ilgstoši strādājot, biomehānisko faktoru ietekmē. No visiem pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimības gadījumiem biomehānisko riska faktoru ietekme konstatēta 99 %. Galvenie biomehāniskie faktori ir darbs piespiedu pozā, dažādu smagumu pārvietošana, darbs, kurā pielietotas nepareizas vai vienveidīgas kustības, fiziskā pārslodze u.c. Tādējādi galvenie un biežākie arodslimību ārstu ieteikumi darba devējiem darbinieka darba apstākļu uzlabošanai vai riska faktoru mazināšanai arī palika nemainīgi: samazināt slodzi statistiskajās pozās; samazināt slodzi darbā ar biežām, atkārtotām, vienveidīgām kustībām; nodrošināt pareizu darba vietas un aprīkojuma ergonomiku.

2.5.5. Valsts darba inspekcijas dalība Eiropas Savienības informācijas sistēmās

SLIC ir izveidojusi zināšanu apmaiņas sistēmu (*Communication and Information Resource Centre for Administrations, Businesses and Citizens - CIRCABC*), lai ES dalībvalstis kopīgi varētu risināt praktiskās problēmas, kas saistītas ar ES direktīvu darba drošībā un veselības aizsardzībā prasību ieviešanu, kā arī dalītos ar labās prakses piemēriem.

2023. gadā CIRCABC tika ievietoti 44 jautājumi no 16 ES valstīm, t. sk. Darba inspekcijas jautājums par Regulu (ES) 2021/2116 par pārbaudēm darba drošības, veselības aizsardzības un darba tiesību jautājumos lauksaimniecībā; četri jautājumi no SLIC darba grupām; septiņi darbā notikušu nelaimes gadījumu apraksti. Darbā notikušo nelaimes gadījumu apraksti dod iespēju mācīties no citu valstu pieredzes, ņemt to vērā un integrēt preventīvajā darbā. Darba inspekcija sniedza atbildes uz 41 jautājumu, kas aptvēra plašu tēmu loku attiecībā uz ES direktīvu prasībām un valstu praksi šo prasību ieviešanā - dažādu ķīmisko vielu izmantošana darbā; nodarbināto veselības uzraudzības sistēmas; darbs ar veselībai bīstamām vielām vai bioloģiskiem aģentiem; sankcijas par darba aizsardzības pārkāpumiem; nelaimes gadījumu darbā paziņošanas kārtība; nosūtītie darbinieki; nodarbināto apmācība darba aizsardzības jautājumos, darba laika uzskaites sistēmas, vecuma ierobežošana metinātājiem; informācijas sistēmas atbalsts darba inspektoru darbā, lidmašīnu izplūdes gāzes lidostās; darba un atpūtas laiks; vienlīdzīga darba samaksa; inspektoru tiesības, apsekojot uzņēmumus u.c.

Darba inspekcija ir arī viena no Latvijas kompetentajām iestādēm, kas izmanto Iekšējā tirgus informācijas sistēmu (*Internal Market Information System - IMI*). IMI ir droša elektroniska sistēma, kas atvieglo informācijas apmaiņu starp ES dalībvalstu kompetentajām iestādēm, kuras ir

iesaistītas ES tiesību aktu praktiskajā īstenošanā, un palīdz pildīt pārrobežu administratīvās sadarbības pienākumus daudzās vienotā tirgus politikas jomās, piemēram, saistībā ar nosūtītajiem darbiniekiem.

2023. gadā Darba inspekcija IMI saņēma 54 informācijas pieprasījumus, no tiem:

- ✓ 3 par darba apstākļiem;
- ✓ 39 par darbinieku norīkošanu no Latvijas uz citām ES dalībvalstīm;
- ✓ 3 lūgumus nosūtīt dokumentus pakalpojuma sniedzējam (darba devējam);
- ✓ 6 saistībā ar uzņēmējdarbību;
- ✓ 1 lēmuma par sodu paziņošanu;
- ✓ 2 par naudas sodu piedziņu.

Savukārt, Darba inspekcija 2023. gadā IMI nosūtīja 22 pieprasījumus par darbinieku norīkošanu uz Latviju no citām ES dalībvalstīm.

2.5.6. Konsultāciju sniegšana un sociālo dialogu organizēšana

Saskaņā ar Valsts darba inspekcijas likumu viens no Darba inspekcijas uzdevumiem ir sniegt bezmaksas konsultācijas par darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasībām.

2023. gadā Darba inspekcija sniedza 30 592 konsultācijas (26 335 telefonkonsultācijas; 390 klātienes konsultācijas; 3 867 konsultācijas e-pastā un sociālajos tīklos), no kurām 12 808 konsultācijas tika sniegtas darba devējiem, 16 476 darba ņēmējiem un 1 308 - citiem interesentiem. Salīdzinot ar 2022. gadu, 2023. gadā kopējais sniegto konsultāciju skaits ir pieaudzis par 3,9 %.

Darba inspekcijas mājaslapā www.vdi.gov.lv virtuālais asistents Zintis 2023. gadā sniedzis 1 739 konsultācijas, bet sociālajos tīklos sniegtas 1 213 konsultācijas - *Twitter* (381) un *Facebook* (832). 2023. gadā sociālajos tīklos sniegto konsultāciju skaits, salīdzinot ar 2022. gadu, pieaudzis gandrīz sešas reizes. Sniegto konsultāciju skaita pieaugums galvenokārt saistīts ar sabiedrības interesi par darba sludinājumu saturu un tajos izvirzītajām prasībām zināt svešvalodas.

Sociālie dialogi 2023. gadā netika organizēti.

2.5.7. Rūpniecisko avāriju riska uzņēmumu uzraudzība

Saskaņā ar Ķīmisko vielu likumu un MK 01.03.2016. noteikumiem Nr.131 "Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi" Darba inspekcijas amatpersonas savas kompetences ietvaros 2023. gadā piedalījās rūpniecisko avāriju riska uzņēmumu objektu apsekošanā un dokumentu (drošības pārskatu, rūpnieciskās avārijas novēršanas programmu) izvērtēšanā. Saskaņā ar Valsts vides dienesta Attīstības un uzraudzības departamenta apstiprināto 2023. gada Inspekcijas programmu tika veikti 36 apsekojumi (plānoti - 36). Apsekojumu laikā tika konstatēti 49 darba aizsardzības normatīvo aktu pārkāpumi (*skat. 7. tabulu*), kuru novēršanai tika izsniegti 17 rīkojumi.

7. tabula: 2023. gadā rūpniecisko avāriju riska uzņēmumu apsekojumos konstatētie pārkāpumi

normatīvais akts	pārkāpumu skaits
MK 03.09.2002. noteikumi Nr.400 "Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā"	9
MK 28.04.2009. noteikumi Nr.359 "Darba aizsardzības prasības darba vietās"	8
MK 02.10.2007. noteikumi Nr.660 "Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība"	8
MK 15.05.2007. noteikumi Nr.325 "Darba aizsardzības prasības saskarē ar ķīmiskajām vielām darba vietās"	6
MK 10.03.2009. noteikumi Nr.219 "Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude"	4
MK 09.12.2002. noteikumi Nr.526 "Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu"	3
MK 20.08.2002. noteikumi Nr.372 "Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus"	2
MK 10.08.2010. noteikumi Nr.749 "Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos"	2
citi	7
kopā	49

2.5.8. Streiku norises uzraudzība

2023. gadā Darba inspekcijā neviens streiks netika pieteikts, bet Darba inspekcija kā uzraugošā iestāde sniedza konsultatīvu atbalstu darba devējiem.

2.6. Valsts darba inspekcijas vadības un darbības uzlabošanas sistēmas efektīvas darbības nodrošināšanai

2.6.1. Iekšējā kontrole

Darba inspekcija, lai veicinātu uz integrētu riska pārvaldību balstītu vadības sistēmu, kas nodrošina savlaicīgu risku identifikāciju, analīzi un nepieciešamo risku mazināšanas pasākumu noteikšanu uztur un aktualizē risku reģistru.

Darba inspekcijas risku reģistrā ir iekļautas:

- ✓ desmit organizatoriskās sistēmas;
- ✓ vairāki desmiti organizatorisko sistēmu darbības virzieni, kas detalizēti raksturo Darba inspekcijas pamatdarbības un atbalsta funkcijas;
- ✓ vairāk kā 250 identificētie riska faktori.

2021. gadā, tika saskaņots Valsts darba inspekcijas risku pārvaldības stratēģiskais plāns 2021. - 2023. gadam, kurā ietverti pasākumi un aktivitātes, kas mazinātu augstas vai vidējas prioritātes riska faktoru ietekmi uz Darba inspekcijas izvirzīto mērķu sasniegšanu. Jāuzsver, ka Darba inspekcijas risku reģistrā iekļautās informācijas atjaunošana vai papildināšana tiek veikta regulāri.

2023. gadā tika veiktas 170 incidentālās (konkrētu gadījumu) pēcpārbaudes par Darba inspekcijas amatpersonu pieņemtajiem lēmumiem administratīvo pārkāpumu un administratīvajās lietās, kā arī disciplinārlietās un dienesta pārbaudēs. Incidentālā pārbaude tiek veikta gadījumos, kad pirmšķietami saskatāmi trūkumi - procesuālo vai materiālo tiesību normu pārkāpumi. Vairāk

kā pusē (55 %) no veiktajām incidentālajām pārbaudēm amatpersonas pieņemtajā lēmumā vai veiktajā rīcībā pārkāpumi netika konstatēti, 32 pārbaudēs konstatēti būtiski, bet 45 pārbaudēs - mazāk būtiski vai nebūtiski trūkumi.

Visās reģionālajās Valsts darba inspekcijās (RVDI) tika veikta inspektoru darba kvalitātes pārbaude ar mērķi pārliecināties, ka inspektori ar dažādu darba pieredzi veic uzņēmumu pārbaudes profesionāli, ievēro Darba inspekcijas iekšējos noteikumus "Uzraudzībai un kontrolei pakļauto personu un objektu pārbaudes veikšanas kārtība", veicot plānotas preventīvas pārbaudes, kā arī pārbaudžu ietvaros tiek veikts konsultatīvais darbs, ievērots princips "konsultē vispirms" vai arī tiek izdoti administratīvie akti konstatēto pārkāpumu novēršanai. Būtiski pārkāpumi amatpersonu darbā netika konstatēti.

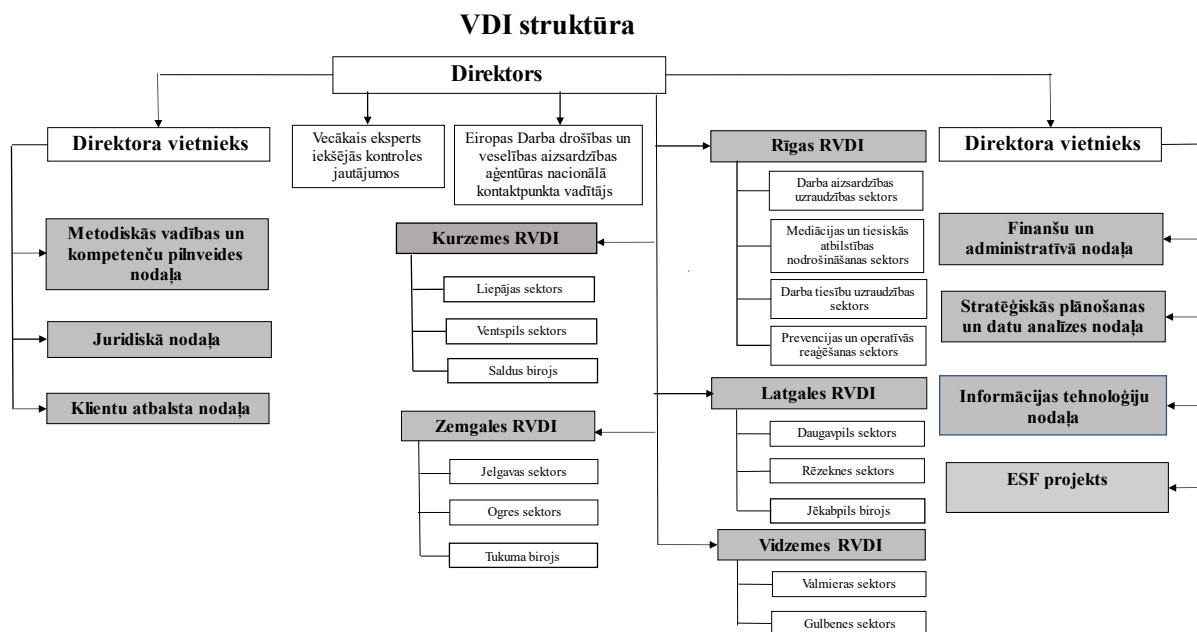
2023. gadā nodrošināta Darba inspekcijas amatpersonu apmācība interešu konflikta un pretkorupcijas jomā Valsts administrācijas skolas organizētajos mācībuursos.

2.6.2. Strukturālās reformas

Darba inspekcijas struktūru veido Darba inspekcijas pārvalde un piecas RVDI. 2023. gadā, lai optimāli un mērķtiecīgi izmantotu Darba inspekcijas materiālos un personālrесursus, kā arī veicinātu Darba inspekcijas mērķu īstenošanu, Darba inspekcijas struktūrā tika veiktas būtiskas izmaiņas:

- ✓ likvidēts Zemgales RVDI Bauskas klientu apkalpošanas centrs;
- ✓ likvidēta Darba tiesību nodaļa;
- ✓ likvidēta Darba aizsardzības nodaļa;
- ✓ likvidēta Sadarbības un attīstības nodaļa;
- ✓ izveidota Metodiskās vadības un kompetenču pilnveides nodaļa;
- ✓ izveidota Stratēģiskās plānošanas un datu analīzes nodaļa;
- ✓ izveidota Informācijas tehnoloģiju nodaļa.

Darba inspekcijas struktūra 2023. gadā pēc strukturālajām izmaiņām redzama 1.attēlā.

1. attēls: Darba inspekcijas struktūra 2023. gadā

3. Personāls

3.1. Informācija par personālu

2023. gadā Darba inspekcijā bija 195 amata vietas, kas kopā veidoja 187,3 amata slodzes. Faktiskais vidējais nodarbināto skaits - 169, t.sk. 134 ierēdņi. Darba inspekcijas personāla mainības līmenis 2023. gadā bija 23,7 %, un tas, salīdzinot ar 2022. gadu, ir palicis praktiski nemainīgs. Vidējais vakanto amata slodžu skaits mēnesī, salīdzinot ar 2022. gadu, ir samazinājies no 27,3 līdz 23,8. Visvairāk vakanto amata vietu bija inspektoru amatos.

Darba inspekcijā nodarbināto vidējais vecums ir 45 gadi (*skat. 8. tabulu*).

8. tabula: 2023. gadā Darba inspekcijā strādājošo darbinieku un ierēdņu skaita sadalījums pēc vecuma

vecuma grupa	strādājošo skaits
līdz 20 gadiem	0
20 - 29 gadi	17
30 - 39 gadi	44
40 - 49 gadi	49
50 - 59 gadi	40
60 - 69 gadi	15
70 gadu un vairāk	4

Darba inspekcijā 74 % nodarbināto ir sievietes.

Darba inspekcijā strādā augsti izglītots un pieredzējis personāls - 96 % nodarbināto ir augstākā izglītība, 4 % - vidējā izglītība. Darba inspekcijā 53,4 % darbinieku strādā vairāk kā sešus gadus, kas ļauj nodrošināt zināšanu un labās prakses pārmantošanu.

3.2. Nodarbināto apmācība

Nodarbināto apmācība ir viens no būtiskākajiem faktoriem, kas ietekmē gan Darba inspekcijas darbības un sniegto pakalpojumu kvalitāti un efektivitāti kopumā, gan nodarbināto individuālo profesionālo izaugsmi. Darba inspekcija organizē apmācības gan jaunpieņemtajām amatpersonām, gan jau pieredzējušiem inspektoriem.

Darba inspekcijas jauno inspektoru apmācības jeb A moduļa mērķis ir nodrošināt vispārējo pamatapmācību, kura sastāv no piecām apmācību nedēļām. 2023. gadā A moduļa ietvaros tika apmācīti 24 jaunie inspektori.

Specializētās nozaru apmācības (B modulis) mērķis ir Darba inspekcijas inspektoru teorētisko un praktisko zināšanu pilnveidošana darba aizsardzības un darba tiesību jautājumos kādā konkrētā nozarē. 2023. gadā B moduļa ietvaros tika organizēti četri apmācību kursi ("Būvniecība", "Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu lietošana", "Metālapstrāde" un "Mežistrāde"), kuros apmācītas 34 amatpersonas.

Tālākāpmācības (C modulis) mērķis ir Darba inspekcijas darbinieku profesionālo, sociālo un metodisko kompetenču apgūšana, saglabāšana un pilnveidošana. 2023. gadā C moduļa ietvaros tika organizēti seši apmācību kursi ("Valsts darba inspekcijas un amatpersonu angļu valodas zināšanu un kompetenču paaugstināšana", "Darba vides faktoru identificēšana un darba vides faktoru, kuri rada vai var radīt riskus nodarbināto drošībai un veselībai, noteikšana", "Juridisko tekstu rakstīšana un analīze", "Mediācija, efektīva komunikācija strīdu risināšanā", "Psihoemocionālo risku novērtēšana" un "Stresa vadība un konfliktu risināšana"), kuros apmācītas 57 amatpersonas.

Papildus iepriekš minētajām 2023. gadā Darba inspekcija organizēja dažādas nodarbinātajiem aktuālas apmācības:

- ✓ ikgadējo apmācības kursu fizisko personu datu aizsardzības jautājumos visiem nodarbinātajiem,
- ✓ apmācības par bērnu tiesību aizsardzības jautājumiem, kurās piedalījās 56 nodarbinātie,
- ✓ ikgadējās apmācības visiem nodarbinātajiem par informācijas tehnoloģiju drošību un kiberdrošību (sadarbībā ar CERT.LV ekspertiem),
- ✓ apmācības drona pilotiem, kurās piedalījās 10 nodarbinātie,
- ✓ pirmās palīdzības sniegšanas apmācības, kurās piedalījās 15 nodarbinātie,
- ✓ apmācības par mobingu un bosingu (sadarbībā ar Tiesībsarga biroju), kurās piedalījās 30 nodarbinātie.

2023. gadā Darba inspekcijas nodarbinātie (58) piedalījās Valsts administrācijas skolas piedāvātajās mācību programmās, kas saistītas ar korupcijas un interešu konflikta novēršanas un valsts amatpersonu profesionālās ētikas jautājumiem, iekšējās pretkorupcijas kontroles sistēmas izveidi, līderību un labbūtības veicināšanu darba vietā, kā arī kopā ar Valsts administrācijas skolu tika organizētas divas apmācības Darba inspekcijas struktūrvienību vadītājiem "Līderības prasmes nenoteiktības un pārmaiņu laikmetā" un "Līderības spēks".

2023. gadā, turpinot aktīvo Baltijas valstu sadarbību, tika organizēta gan ikgadējā Baltijas valstu darba inspekciju sanāksme, kas notika Igaunijā (Latviju pārstāvēja 10 dalībnieki), gan divi pieredzes apmaiņas braucieni (Viļņā un Tallinā).

Darba inspekcija 2023. gadā aktīvi iesaistījās un piedalījās ELA organizētajās dažāda veida mācībās:

- ✓ par darbaspēka mobilitāti, darbinieku nosūtīšanu;
- ✓ savstarpējās informācijas apmaiņa, starp konkrētas valsts institūcijām, par efektīvas informācijas sniegšanu sezonālo darbu laikā izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozarē;
- ✓ par kontrolsaraksta izveidi par darbinieku nosūtīšanu;
- ✓ par dokumentu viltošanu un viltotu dokumentu pazīmēm;
- ✓ par darbaspēka ekspluatācijas atpazīšanu;
- ✓ par IMI sistēmas lietošanu tās koordinātoram.

4. Komunikācija ar sabiedrību

4.1. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi

Nozīmīgs Darba inspekcijas darbības virziens ir sabiedrības informēšana. 2023. gadā, līdzīgi kā iepriekšējos gados lielākā daļa pasākumu notika tiešsaistē. Kopumā semināru un konferenču laikā 2023. gadā tika izglītotas vismaz 2 905 personas (2022. - 6 847; 2021. - 7 214; 2020. - 9 287).

Lai efektīvāk un ātrāk tiktu informēta sabiedrība, Darba inspekcijas mājaslapā www.vdi.gov.lv regulāri tika aktualizēta skaidrojumu sadaļa, gan aktualizējot esošos skaidrojumus, gan papildinot ar jauniem skaidrojumiem par dažādiem sabiedrībā aktuāliem darba tiesību jautājumiem.

2023. gadā Darba inspekcijas uzturētā mājaslapa www.stradavesels.lv tika papildināta ar dažādiem informatīvi skaidrojošajiem materiāliem, kā arī aktīvi veicināta zināšanu pārbaudes rīka "Lineāls" lietošana. Kopumā 32 "Lineāla" testi bija lietoti 38 989 reizes, no kurām 53 % atbildes bija pareizas. Savukārt, risku spēlē "Atpazīsti bīstamību" kopumā bija pieejami 172 attēli. Risku spēli kopā bija spēlējuši 135 257 interesanti, no attēlos redzamajām bīstamajām un nedrošajām situācijām pareizi atrodot 69 %.

Darba inspekcijas izveidotās darbā notikušo nelaimes gadījumu kartes mājaslapā www.vdi.gov.lv tika papildinātas ar informāciju par 2023. gadā reģistrētajiem letālajiem nelaimes gadījumiem darbā, t.sk. aktualizētas arī nozaru kartes (<https://www.vdi.gov.lv/lv/nelaimes-gadijumu-karte>).

2023. gadā Darba inspekcija turpināja uzturēt un ievietot aktuālo informāciju:

- ✓ mājaslapā www.vdi.gov.lv;

- ✓ Darba inspekcijas *Facebook* profilā, kuram bija 22 176 sekotāji (2022. – 20 172);
- ✓ X (iepriekš *Twitter*) kontā @darbainspekcija, kuram bija 2 646 sekotāji un 9 230 ieraksti (2022. - 2 489 sekotāji un 8 534 ieraksti);
- ✓ X kontā @darbaizsardziba, kuram bija 1 183 sekotāji un vairāk par 13 500 ierakstiem (2022. - 1 170 sekotāji un 13 300 ieraksti);
- ✓ Darba inspekcijas *Youtube* kanālā;
- ✓ Darba inspekcijas *Instagram* kontā (ieraksti veikti tikai informatīvās kampaņas ietvaros).

Tāpat Darba inspekcijas amatpersonas kā lektori piedalījās tiešsaistes semināros, konferencēs, izstādēs un citās aktivitātēs, kuras organizēja valsts un pašvaldību iestādes, nevalstiskās organizācijas un/vai sociālie partneri, un kuras bija vērstas uz sabiedrības informēšanu par Darba inspekcijas kompetencē esošajiem jautājumiem (piemēram, Darba inspekcijas pārstāvji piedalījās “Misija Nulle” forumos par aktuāliem darba vides jautājumiem).

2023. gadā turpinājās atsaucīga un operatīva sadarbība ar dažādiem masu medijiem - televīziju, radio, presi, kā arī interneta portāliem, sniedzot intervijas, skaidrojumus, statistikas datus, piedaloties mediju diskusijās, informējot par aktualitātēm darba tiesībās un darba aizsardzībā.

Tiešsaistes darba vides risku interaktīvās novērtēšanas rīka (*Online interactive Risk Assessment - OiRA*) kontekstā 2023. gads bija nozīmīgs, jo šim Aģentūras izstrādātajam un Darba inspekcijas uzturētajam rīkam latviešu valodā apritēja 10 gadi. Gadadienai par godu tika organizēta tiešsaistes konference par Latvijā izmantotajiem digitālajiem darba vides riska novērtēšanas rīkiem. Tāpat 2023. gadā tika turpināta OiRA rīku satura pilnveidošana un popularizēšana - publicēts viens jauns OiRA modulis (attālinātajam darbam), bet visi 26 iepriekš izstrādātie OiRA moduļi aktualizēti un papildināti ar jauniem informatīvajiem materiāliem. Darba inspekcijas dažāda veida informāciju par OiRA publicēja, galvenokārt, sociālajos tīklos, bet RSU DDVVI organizēja vairākus klātienē seminārus, kuros interesenti varēja praktiski iemācīties lietot OiRA rīku. Līdz 2023. gada 31. decembrim OiRA kopā bija izmantojuši 10 995 lietotāji (gada sākumā – 10 069), kopā veicot 13 154 novērtējumus (gada sākumā - 10 721).

2023. gadā, tāpat kā iepriekš, Darba inspekcija kā Aģentūras nacionālais kontaktpunkts organizēja darba aizsardzības labas prakses balvas konkursu “Zelta ķivere”, kas noslēdzās ar konferenci “Kad klimata pārmaiņas izraisa darba vides pārmaiņas”, jo konkursa tēma bija saistīta ar klimata pārmaiņu ietekmi uz darba apstākļiem un darba devēju veiktajiem pasākumiem šīs ietekmes mazināšanai. Labas prakses balva “Zelta ķivere” tika pasniegta uzņēmumam SIA “SCHWENK Latvija” par visaptverošiem klimata pārmaiņu radīto darba vides risku mazināšanas pasākumiem.

4.2. Sadarbība ar nevalstisko sektoru

Darba inspekcijas darbā būtiska loma ir sadarbībai ar sociālajiem partneriem. Darba inspekcija Latvijā nodrošina Aģentūras Kontaktpunkta darbību (skat. 2.4. un 4.1. nodaļu), savukārt, informācijas apriti organizē Informācijas padome, kuru veido darba drošības un nodarbināto veselības aizsardzības jomā kompetenti pārstāvji no LM, Darba inspekcijas, LBAS, LDDK, kā arī RSU DDVVI. 2023. gadā visa informācijas aprīte un lēmumu pieņemšana Informācijas padomē notika elektroniski vai tiešsaistē. Informācijas padomes darbības mērķis ir nodrošināt ES un Latvijas darba drošības un nodarbināto veselības aizsardzības stratēģijām un sabiedrības interesēm atbilstošas informācijas apriti Latvijā. Darba inspekcijas sociālie partneri LBAS un LDDK Informācijas padomē darbojas, lai nodrošinātu sabiedrību ar informāciju par Aģentūras īstenotajām aktivitātēm darba drošības un veselības aizsardzības jomā. Tādējādi par minētajiem jautājumiem tiek nodrošināta informācijas aprīte starp Darba inspekcijas primārajām mērķauditorijām - nodarbinātajiem un darba devējiem. Jāpiebilst, ka Darba inspekcija ar LBAS un LDDK sadarbojas arī ESF projekta “Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana” ietvaros (skat. 2.3. nodaļu).

2023. gadā Darba inspekcija turpināja informēšanas darbu, piedaloties dažādu organizāciju un biedrību organizētajos semināros/pasākumos - par Darba inspekcijas kompetences jomām augstskolas "Turība" studentiem un pēc biedrības "Gribu palīdzēt bēgļiem" uzaicinājuma informatīvā tiešsaistes pasākumā Ukrainas civiliedzīvotājiem par nodarbinātību.

5. Valsts darba inspekcijas darbības stratēģijas 2021. - 2023. gadam izpildes novērtējums¹²

2023. gadā noslēdzās Valsts darba inspekcijas darbības stratēģijas 2021. - 2023. gadam (Stratēģija) īstenošanas periods. Darba inspekcija, realizējot Stratēģiju, regulāri vērtēja¹³ tās ieviešanas progresu, kā rezultātā tika konstatēts, ka Covid-19 pandēmija un tās mazināšanas pasākumi ir būtiski un tieši, bet Krievijas sāktais karš Ukrainā - netieši ietekmējis noteiktus rezultātīvos rādītājus katrā no četriem stratēģiskajiem mērķiem - atsevišķi rādītāji tika pārpildīti, savukārt, atsevišķu rādītāju izpilde bija aizkavēta. Ņemot vērā iepriekš minēto un īstenojot praksē principu par Stratēģiju kā iestādes kapacitātes attīstības un pārvaldības instrumentu, kuru efektīvi un prasmīgi piemērojot, tiek nodrošināta veiksmīga iestādes attīstība un stratēģisko mērķu sasniegšana, tika pieņemts lēmums veikt Stratēģijā konkrētu rezultātīvo rādītāju grozījumus, lai tie būtu atbilstoši reālajai ārkārtējai situācijai, kuru iepriekš nebija iespējams prognozēt.

Darba inspekcijas Stratēģijā tika izvirzīti četri mērķi:

1. efektīvs un preventīvs uzņēmumu pārbaužu un atbilstības nodrošināšanas process;
2. kvalitatīva klientu konsultēšana, ērta Darba inspekcijas pakalpojumu nodrošināšana;
3. mērķtiecīga sabiedrības informēšana;
4. Darba inspekcijas cilvēkresursu attīstība un iekšējo procesu modernizācija un pilnveide.

Stratēģija un tās četri stratēģiskie mērķi kopumā uzskatāmi par realizētiem, bet atsevišķu to rezultātīvo rādītāju izpilde turpinās arī 2024. gadā (konkrētu rezultātīvo rādītāju izpildi skat. 9. tabulā). Stratēģijas īstenošanā radās sarežģītas un iepriekš neparedzētas situācijas, kam visos gadījumos tika meklēts un arī rasts ilgtermiņa risinājums.

Stratēģijas galvenie snieguma rādītāji, kas demonstrē Darba inspekcijas darbības progresu un raksturo svarīgākos sasniedzamos rezultātus, ir izpildīti:

- ✓ uzņēmumos tiek novērsta absolūti lielākā daļa (89 - 90 %) Darba inspekcijas konstatēto darba tiesību un darba aizsardzības pārkāpumu (plašāk skat. 2.2. nodaļā);
- ✓ 937 bīstamo nozaru uzņēmumiem nodrošināts atbalsts darba vides sakārtošanā un uzlabošanā (plašāk skat. 2.3. nodaļā);
- ✓ uzlabota Darba inspekcijas sniegto telefonkonsultāciju pieejamība - tiek atbildēti 98 % no kopējā saņemto zvanu skaita;
- ✓ būtiski lielāka Darba inspekcijas mērķauditorijas daļa un plašāks kopējais sabiedrības loks iegūst informāciju no Darba inspekcijas uzturētajām mājaslapām un/vai sociālajiem tīkliem - Darba inspekcijas mājaslapas www.vdi.gov.lv unikālo lietotāju skaits, salīdzinot ar 2021. gadu, pieaudzis par 69 % (2023. gada dati par mājaslapas www.stradavesels.lv unikālo lietotāju skaitu pašlaik nav pieejami tehnisku problēmu dēļ), Facebook konta brīvprātīgo sekotāju skaits, salīdzinot ar 2020. gadu, pieaudzis par 27 %, bet Youtube konta skatījumu skaits - par 127 %.(plašāk skat. 2.5.6. un 4.1. nodaļu);
- ✓ Darba inspekcijas izstrādātie dokumenti un pieņemti lēmumi ir kvalitatīvi, par ko liecina 82 % Darba inspekcijas direktora pieņemtie pozitīvie lēmumi apstrīdēšanas lietās un 90 % pozitīvi tiesas spriedumi tiesvedībās par Darba inspekcijas administratīvajiem aktiem, faktisko rīcību un lēmumiem administratīvo pārkāpumu lietās (plašāk skat. 2.5.2. nodaļu).

¹² Valsts darba inspekcijas darbības stratēģija 2021. - 2023. gadam apstiprināta 2021. gada 26. aprīlī, tās grozījumi apstiprināti 2023. gada 12. aprīlī un publicēti Darba inspekcijas mājaslapā www.vdi.gov.lv (<https://www.vdi.gov.lv/lv/valsts-darba-inspekcijas-darbibas-strategija-2021-2023-gadam>).

¹³ atbilstoši MK 01.02.2022. instrukcijai Nr. 1 "Kārtība, kādā izstrādā un aktualizē institūcijas darbības stratēģiju un novērtē tās ieviešanu"

Stratēģijas kopīgie snieguma rādītāji, kas ir kopīgi visām tiešās pārvaldes institūcijām un ir definēti valsts pārvaldes attīstības plānošanas dokumentos, ir izpildīti, ņemot vērā Darba inspekcijai reāli pieejamos resursus un iespējas, atbilstoši šādām tēmām:

- ✓ *progress nozares politikas īstenošanā* - uzņēmumos tiek novērsta absolūti lielākā daļa (89 - 90 %) Darba inspekcijas konstatēto darba tiesību un darba aizsardzības pārkāpumu; 937 bīstamo nozaru uzņēmumiem nodrošināts atbalsts darba vides sakārtošanā un uzlabošanā; uzņēmumiem un darba aizsardzības speciālistiem nodrošināts plašs klāsts bezmaksas elektronisko rīku darba vides un savu zināšanu novērtēšanai - visiem interesentiem ir pieejama elektroniska apmācību sistēma 15 nozaru darba aizsardzības jautājumos Valsts administrācijas skolas elektroniskajā Mācību pārvaldības sistēmā; 34 zināšanu pārbaudes rīka "Lineāls" testi mājaslapā www.stradavesels.lv; 26 OiRA rīki mājaslapā www.vdi.gov.lv un www.stradavesels.lv, OiRA rīkam pašlaik ir jau gandrīz 11 000 lietotāju un to skaits arvien pieaug (plašāk skat. 4.1. nodaļu);
- ✓ *iekšējo procesu efektivitāte un atbilstība normatīvo aktu prasībām* - izstrādāts un ieviests praksē Darba inspekcijas iekšējais normatīvs "Uzraudzībai un kontrolei pakļauto personu un objektu pārbaudes veikšanas kārtība", tas ir vienotais minimālais standarts, kas ir pamatā būtiskāko darba tiesību un darba aizsardzības prasību atbilstības novērtējumam, tādējādi nodrošinot vienotu pieeju visās Darba inspekcijas pārbaudēs;
- ✓ *cilvēkresursu prasmju attīstība un iesaistīšanās* - Darba inspekcijas personālvadības funkcijas centralizēta nodrošināšana praksē atsevišķos aspektos izrādījās nepietiekami produktīvs un visaptverošs risinājums ierobežotās kapacitātes dēļ, tāpēc Darba inspekcijā tika sagatavotas un 2023. gada sākumā veiktas būtiskas strukturālās reformas, kā rezultātā ir stiprināta personālvadības kapacitāte, lai mērķis tiktu veiksmīgi realizēts ilgtermiņā - pašlaik katram darbiniekam tiek nodrošināta viņam nepieciešamā apmācība pieejamo resursu ietvarā; pastāvīgi un regulāri tiek apkopotas visu Darba inspekcijā nodarbināto mācību vajadzības, kas veido pamatu Darba inspekcijas darbinieku kvalifikācijas celšanas ilgtermiņa plāna izstrādē;
- ✓ *inovācija* - izstrādāta un ieviesta elektronisko un pa tālruni sniegto konsultāciju kvalitātes novērtēšanas sistēma un uzsākta klātienē sniegto konsultāciju novērtēšanas sistēmas ieviešana, kā arī izstrādāts "Ceļvedis jaunajiem uzņēmējiem", kas publicēts Darba inspekcijas mājaslapā un sociālajos tīklos un nosūtīts Uzņēmumu reģistram kā informatīvais materiāls jaundibinātajiem uzņēmumiem;
- ✓ *digitālā transformācija* - ieviests un apmācīts virtuālais asistents Zintis, kas nodrošina Darba inspekcijas konsultāciju pieejamību visu diennakti (24/7);
- ✓ *klimatneitralitāte* - izstrādāta jauna Integrētā informācijas sistēma, kurā realizēta Darba inspekcijas pamatdarbības procesu elektronizācija, kas nodrošina procesos radītās informācijas glabāšanu elektroniskā formātā, tādējādi samazinot papīra dokumentu daudzumu.

Stratēģijas īstenošanas gaita Darba inspekcijā ir rosinājusi īstermiņā neatliekamas un ilgtermiņā nozīmīgas strukturālās pārmaiņas, devusi vērtīgu pieredzi tālāku risinājumu attīstīšanai konkrētos darbības virzienos un pēctecīgi iezīmējusi mērķus nākošajam Stratēģijas periodam, kā arī devusi jaunas zināšanas un prasmes rezultatīvo rādītāju izvirzīšanā, lai mērītu stratēģisko mērķu sasniegšanas progresu, vairāk balstoties procesos, kuru attīstības virzību Darba inspekcija ar savu darbību var ietekmēt vai mainīt tiešāk.

9. tabula: Stratēģijas rezultatīvo rādītāju izpilde

1. stratēģiskais mērķis: Efektīvs un preventīvs uzņēmumu pārbažu un atbilstības nodrošināšanas process				
darbības rezultāts	rezultatīvais rādītājs	rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības		
			plāns	izpilde
1. Īstenots uzņēmumu atlases un pārbažu process pēc datu analīzes un riska pakāpēm	pārbaudīto riska uzņēmumu skaits (t.sk. darba aizsardzības tematiskās pārbaudes un rūpnieciskie riski)	2021.	800	947
		2022.	1 000	2 502 (tika sniegts preventīvs atbalsts ESF projekta īstenošanā)
		2023.	1 200	1 868
2. Riska uzņēmumi pirms Darba inspekcijas pārbaudes saņem konsultāciju un paši novērš iespējamus darba tiesību vai darba aizsardzības pārkāpumus	konsultēto un labprātīgai atbilstības nodrošināšanai aicināto uzņēmumu skaits ^{14*}	2021.	veikts indikatīvs mērījums	150
		2022.	veikts bāzes mērījums	44
		2023.	5 % pieaugums pret 2022. gadu	Īstenota jauna pieeja, kas ļāva sasniegt lielāku uzņēmumu skaitu - 14 informatīvas vēstules nosūtītas asociācijām, arodbiedrībām u.c. ar aicinājumu to pārsūtīt saviem biedriem
	tematisko pārbažu skaita īpatsvars, ko īsteno specializētie inspektori	2021.	30 %	42 %

¹⁴ Grozītie stratēģijas rādītāji atzīmēti ar *.

3. Ieviesta praksē Darba inspekcijas inspektoru specializācija ¹⁵ , kas uzlabo veikto pārbaūžu kvalitāti		2022.	35 %	38 %
		2023.	40 %	44 %
4. Izstrādāts un ieviests praksē vienots Darba inspekcijas klātienē pārbaūžu minimālais standarts, kas nodrošina būtiskāko darba tiesību un darba aizsardzības jautājumu atbilstības novērtēšanu (KSR¹⁶ tēma ‘iekšējo procesu efektivitāte un atbilstība normatīvo aktu prasībām’)	pilnveidota apsekojumu kultūra un ieviesti praksē jauni inspicēšanas standarti	2021.	apstiprināta inspicēšanas kārtība un veikta inspektoru apmācība	apstiprināts Darba inspekcijas iekšējais normatīvs “Uzraudzībai un kontrolei pakļauto personu un objektu pārbaudes veikšanas kārtība”, veikta inspektoru apmācība minētā normatīva pielietošanai praksē
		2022.	visās Darba inspekcijas pārbaudēs tiek pārbaudīta būtiskāko darba tiesību un darba aizsardzības jautājumu atbilstība	visās Darba inspekcijas pārbaudēs tiek pārbaudīta būtiskāko darba tiesību un darba aizsardzības jautājumu atbilstība
		2023.	visās Darba inspekcijas pārbaudēs tiek pārbaudīta būtiskāko darba tiesību un darba aizsardzības jautājumu atbilstība	visās Darba inspekcijas pārbaudēs tiek pārbaudīta būtiskāko darba tiesību un darba aizsardzības jautājumu atbilstība
5. Darba inspekcijas pārbaūžu un konsultāciju rezultātā pieaudzis noslēgto darba līgumu un reģistrēto darbinieku skaits	legalizēto darba tiesisko attiecību skaits	2021.	ne mazāk kā 70 %	71 %
		2022.	ne mazāk kā 70 %	75 %

¹⁵ Ar inspektoru specializāciju tiek saprasta inspektoru speciāla apmācība un specializācija nozarēs un jautājumos, kuros nepieciešamas tehniski sarežģītas vai specifiskas profesionālās zināšanas, piemēram, lauksaimniecība, metālapstrāde, būvniecība, pārtikas ražošana, neregistrētās nodarbinātības atklāšana u.c.

¹⁶ KSR - kopīgie snieguma rādītāji atbilstoši 01.02.2022. MK instrukcijai Nr.1 “Kārtība, kādā izstrādā un aktualizē institūcijas darbības stratēģiju un novērtē tās ieviešanu”

		2023.	ne mazāk kā 70 %	79 %
6. Uzņēmumos tiek novērsta absolūti lielākā daļa Darba inspekcijas konstatēto darba tiesību un darba aizsardzības pārkāpumu (GSR¹⁷; KSR – tēma ‘ progress nozares politikas ieviešanā ’)	novērsto pārkāpumu īpatsvars pret konstatēto pārkāpumu skaitu	2021.	ne mazāk kā 80%	90 %
		2022.	ne mazāk kā 80%	90 %
		2023.	ne mazāk kā 80 %	89 %

2. stratēģiskais mērķis: Klientorientēta konsultēšana, pieejamu un ērtu Darba inspekcijas pakalpojumu nodrošināšana

darbības rezultāts	rezultatīvais rādītājs	rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības		
		plāns	izpilde	
1. Izstrādāti un ieviesti praksē jauni, uzņēmumus atbalstoši konsultatīvi pasākumi (KSR – tēma ‘ inovācija ’)	jaunizveidoto ar uzņēmumu saņemto apmierinātība konsultāciju*	2021.	-	uzsākta jaunizveidoto uzņēmumu konsultāciju modeļa izstrāde
		2022.	izstrādāts konsultāciju veikšanas modelis un sagatavoti atbalstoši informatīvie materiāli	izstrādāts informatīvais materiāls un infografika “Ceļvedis jaunajiem uzņēmējiem”

¹⁷ GSR - galvenie snieguma rādītāji atbilstoši 01.02.2022. MK instrukcijai Nr.1 “Kārtība, kādā izstrādā un aktualizē institūcijas darbības stratēģiju un novērtē tās ieviešanu”

					<p>Izstrādāta un ieviesta sniegto e-konsultāciju kvalitātes novērtēšanas sistēma, ievietojot klientu aptaujas anketas e-konsultāciju novērtēšanai platformā visidati.lv. Klientam vienlaicīgi ar e-konsultāciju tiek nosūtīts arī lūgums novērtēt konsultācijas kvalitāti un saite uz aptauju.</p> <p>Izstrādāta pa konsultatīvo tālruni sniegto konsultāciju kvalitātes novērtēšanas sistēma, kas pilnībā ieviesta no 2024. gada maija.</p> <p>Klātienē sniegto konsultāciju kvalitātes novērtēšanas sistēma ir izstrādes procesā - klientu aptaujas anketa klātienē konsultāciju novērtēšanai ir ievietota platformā visidati.lv, norit darbs pie WiFi pieslēgumu ierīkošanas, ņemot vērā paaugstinātas informācijas drošības prasības darbam tīklā.</p>
2. Uzņēmumiem un darba aizsardzības speciālistiem nodrošināts plašāks klāsts bezmaksas elektronisko rīku darba vides un savu zināšanu novērtēšanai, un tie tiek izmantoti arvien vairāk (KSR tēma ‘ progress nozares politikas ieviešanā ’)	izveidoto tiešsaistes interaktīvo riska novērtējuma (OiRA) rīku skaits	2021.	4	4 (apgērbu ražošanai, sociālajai aprūpei, veselības aprūpei, poligrāfijai)	
		2022.	-	-	
		2023.	-	-	
	OiRA lietotāju skaita pieaugums pret 2021. gadu*	2021.	veikts bāzes mērījums	8 128	
		2022.	10 %	24 %	

		2023.	15 %	35% (OiRA rīks tiek ļoti veiksmīgi popularizēts Darba inspekcijas sociālo tīklu kontos un klātienē semināros sadarbībā ar RSU DDVVI, tā kā 2023.gadā apritēja 10 gadi kopš Latvijā tika ieviests OiRA rīks, tika organizēta arī tiešsaistes konference)
	izstrādāti jauni zināšanu pārbaudes rīki "Lineāls"	2021.	2	jauni testi zināšanu pārbaudes rīkam "Lineāls" netika izstrādāti, jo Covid-19 pandēmijas dēļ prioritāra bija konsultāciju sniegšana un informējošu vebināru organizēšana, taču aktīvi tika veicināta "Lineāla" lietošana vispār
		2022.	2	1
		2023.	2	2
	izstrādāta elektroniska apmācības sistēma darba aizsardzības jautājumos 15 nozarēm*	2021.	uzsākta sistēmas izstrāde	sistēmas izstrāde ir uzsākta
		2022.	tiek veikta sistēmas izstrāde	izstrādāts mācību saturs, notiek sistēmas testa vides izstrāde
		2023.	pabeigta sistēmas izstrāde un veikta testēšana	izstrādāta elektroniska apmācības sistēma darba aizsardzības jautājumos 15 nozarēm, tā ir publicēta un pieejama Valsts administrācijas skolas mājaslapas www.mps.vas.gov.lv sadaļā "Mācību materiāli"
3. Nodrošināts atbalsts bīstamo nozaru uzņēmumiem darba vides sakārtošanā un uzlabošanā (GSR, KSR tēma 'progress nozares politikas ieviešanā')	bīstamo nozaru uzņēmumu skaita īpatsvars, kuriem nodrošināts atbalsts darba aizsardzības jomas pilnveidošanā*	2021.	35 % no kopējā sasniedzamā rādītāja	30 %
		2022.	51 % no kopējā sasniedzamā rādītāja	54 %

		2023.	100 % jeb 900 uzņēmumi	104 % jeb 937 uzņēmumi
4. Arvien vairāk tiek saņemti dokumenti no klientiem un sadarbības partneriem elektroniskā formātā, kas atļauj nosūtīt dokumentus elektroniski atpakaļ	Darba inspekcijas dokumentu vadības sistēmā reģistrēto elektroniskajos saziņas kanālos saņemto dokumentu īpatsvars	2021.	51 %	50 %
		2022.	52 %	80 % (arvien vairāk fiziskās un juridiskās personas izmanto Elektronisko dokumentu likumā noteikto, ka valsts un pašvaldību iestādēs var iesniegt dokumentus elektroniski, tās neapmeklējot)
		2023.	53 %	87 %
5. Telefonkonsultāciju pieejamības uzlabojums (GSR)	atbildēto zvanu īpatsvars (% no kopējā zvanu skaita)	2021.	93 %	93 %
		2022.	94 %	99,5 %
		2023.	95 %	98 %
6. Aktuālu un mūsdienīgu konsultāciju formu piedāvājums klientam	virtuālo/video konsultāciju skaits	2021.	1% pieaugums pret 2020. gadu	700 % jeb 14 konsultācijas
		2022.	2% pieaugums pret 2020. gadu	40% (Covid-19 pandēmijas ierobežošanas pasākumi ietekmēja darba tiesiskās attiecības un daudzviet darbs tika organizēts attālinātajā režīmā, tādējādi arī pieauga video konsultāciju pieprasījums gan no darbinieku, gan darba devēju puses)
		2023.	3% pieaugums pret 2020. gadu	150 % jeb 5 konsultācijas
	elektronisko un sociālajos tīklos sniegto konsultāciju skaits*	2021.	veikts indikatīvs mērījums	3 853

		2022.	veikts indikatīvs mērījums	2 754
		2023.	veikts bāzes mērījums	3 867
7. Darba inspekcija nodrošina konsultāciju pieejamību 24/7 (KSR tēma ‘ digitālā transformācija ’)	virtuālā konsultanta atbildēto jautājumu īpatsvars*	2021.	veikts bāzes mērījums	68 %
		2022.	83 %	76 % (virtuālais asistents Zintis ne vienmēr spēj sniegt pilnvērtīgas atbildes, jo daļa uzdoto jautājumu ir pārāk specifiski)
		2023.	85 %	78 % (virtuālais asistents Zintis ne vienmēr spēj sniegt pilnvērtīgas atbildes, jo virtuālo asistentu Zinti izmanto aizvien vairāk valsts iestāžu, un atslēgas vārds “darbs” attiecas uz vairāku iestāžu kompetenci, tāpēc Zintis bieži nespēj saprast, kurai iestādei uzdotais jautājums ir piekritīgs)
8. Darba inspekcija nodrošina klientorientētu apkalpošanu un “Konsultē vispirms” principa ievērošanu	apmierinātība ar saņemto pakalpojumu kvalitāti (% no aptaujāto konsultēto klientu skaita)*	2021.	uzsākta pakalpojumu kvalitātes novērtēšanas sistēmas izstrāde	uzsākta sistēmas izstrāde, izveidota aptaujas anketa
		2022.	pakalpojumu kvalitātes novērtēšanas sistēmas izstrāde	izstrādāta elektroniska aptaujas anketa Darba inspekcijas sniegto elektronisko un klātienē konsultāciju kvalitātes novērtēšanai
		2023.	uzsākta pakalpojumu kvalitātes novērtēšanas sistēmas aprobācija un ieviešana	ieviesta elektronisko un pa tālruni sniegto konsultāciju kvalitātes novērtēšanas sistēma un uzsākta klātienē sniegto konsultāciju novērtēšanas sistēmas ieviešana

3. stratēģiskais mērķis: Mērķtiecīga sabiedrības informēšana

darbības rezultāts	rezultatīvais rādītājs	rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības		
		plāns	izpilde	
1. Atklāti, apkopoti un popularizēti labas prakses piemēri darba aizsardzībā	īstenots labas prakses balvas konkurss "Zelta ķivere"	2021.	1	1
		2022.	1	1
		2023.	1	1
2. Sasniegta lielāka Darba inspekcijas mērķauditorijas daļa un paplašināts kopējais sabiedrības loks, kas iegūst informāciju no Darba inspekcijas (GSR)	www.stradavesels.lv unikālo lietotāju skaita pieaugums pret 2022. gadu*	2021.	indikatīvs mērījums	73 805
		2022.	veikts bāzes mērījums	57 252
		2023.	4 %	tehnisku problēmu dēļ statistikas dati par lietotāju skaitu nav pieejami
	Darba inspekcijas Youtube konta skatījumu skaita pieaugums pret 2020. gadu	2021.	10 %	10 %
		2022.	15 %	20 %
		2023.	20 %	127 % (rādītāju būtiski ietekmēja iespēja ESF projekta ietvaros izmantot maksas reklāmas)
		2021.	10 %	8 %

	Darba inspekcijas Facebook lapas brīvprātīgo sekotāju skaita pieaugums pret 2020. gadu*	2022.	9 %	15 %
		2023.	10 %	27 % (rādītāju būtiski ietekmēja iespēja ESF projekta ietvaros izmantot maksas reklāmas)
	Darba inspekcijas mājaslapas www.vdi.gov.lv unikālo lietotāju skaita pieaugums pret 2021. gadu*	2021.	veikts bāzes mērījums	110 282
		2022.	3 %	unikālo lietotāju skaits samazinājies par 23 % (interesenti arvien vairāk meklē informāciju sociālajos tīklos, kuros skatījumu un sekotāju skaita pieaugums ir lielāks nekā prognozēts)
		2023.	4 %	69 %

4. stratēģiskais mērķis: Darba inspekcijas cilvēkresursu attīstība un iekšējo procesu modernizācija un pilnveide

darbības rezultāts	rezultatīvais rādītājs	rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības		
		plāns	Izpilde	
1. Izstrādāts Darba inspekcijas darbinieku kvalifikācijas celšanas plāns un katram darbiniekam tiek nodrošināta viņam nepieciešamā apmācība (KSR tēma ‘cilvēkresursu prasmju attīstība un iesaistīšanās’)	atbilstoši Darba inspekcijas darbinieku mācību vajadzībām realizēto apmācību skaits*	2021.	veikts indikatīvs mērījums	bāzes mērījums nav veikts personālspeciālistu kapacitātes trūkuma dēļ
		2022.	veikts bāzes mērījums	apkopotas visu Darba inspekcijā nodarbināto mācību vajadzības; 2023. gada sākumā Darba inspekcijā veikta strukturālā reforma, kā rezultātā ir stiprināta personālvadības kapacitāte, lai rādītāju turpmāk varētu īstenot
		2023.	10% pieaugums pret 2022. gadu	10 %

	Darba inspekcijas amatpersonu un darbinieku apmierinātība ar īstenotajiem mācību pasākumiem pēc aptaujas rezultātiem, pieaugums (skalā no 1 līdz 4)*	2021.	apmierinātības līmenis netiek mērīts	-
		2022.	apmierinātības līmenis 2022. gadā tiek noteikts kā bāzes rādītājs	bāzes mērījums nav veikts personālspeciālistu kapacitātes trūkuma dēļ; 2023. gada sākumā Darba inspekcijā veikta strukturālā reforma, kā rezultātā ir stiprināta personālvadības kapacitāte, lai rādītāju turpmāk varētu īstenot
		2023.	apmierinātības līmenis netiek mērīts	-
2. Pieaug Darba inspekcijas darbinieku apmierinātība ar darbu Darba inspekcijā kopumā	Darba inspekcijas darbinieku apmierinātība ar darbu Darba inspekcijā (10 baļļu sistēmā)	2021.	vismaz 7,5 balles, bet ne zemāk par 2020. gada rādītāju	rādītāja mērījums nav veikts personāla speciālistu kapacitātes trūkuma dēļ; 2023. gada sākumā Darba inspekcijā veikta strukturālā reforma, kā rezultātā ir stiprināta personālvadības kapacitāte, lai rādītāju turpmāk varētu īstenot; Darba inspekcija piedalījās ikgadējā Valsts pārvaldes darbinieku iesaistīšanās pētījumā
		2022.	vismaz 7,5 balles, bet ne zemāk par 2020. gada rādītāju	
		2023.	vismaz 7,5 balles, bet ne zemāk par 2020. gada rādītāju	56 % respondentu novērtēja apmierinātību ar 7 vai vairāk ballēm
3. Darba inspekcijā tiek izstrādāti kvalitatīvi dokumenti un pieņemti kvalitatīvi lēmumi (GSR)	pēc apstrīdēšanas Darba inspekcijas direktoram spēkā atstāto RVDI administratīvo aktu, faktisko rīcību un lēmumu administratīvo pārkāpumu lietās īpatsvars	2021.	vismaz 80 %	81 %
		2022.	vismaz 80 %	80 %
		2023.	vismaz 80 %	82 %

	pozitīvu tiesas spriedumu par apstrīdētajiem Darba inspekcijas administratīvajiem aktiem un faktisko rīcību un pārsūdzētajiem lēmumiem administratīvo pārkāpumu lietās īpatsvars	2021.	vismaz 90 %	89 % (t.sk. spriedumi, ar kuriem grozīta tikai Darba inspekcijas piemērotā administratīvā soda summa)
		2022.	vismaz 90 %	87,5 %
		2023.	vismaz 90 %	90 %
4. Tiks veikta Darba inspekcijas pamatdarbības procesu elektronizācija, nodrošinot visas procesā radītās informācijas glabāšanu elektroniskā formātā, tādējādi atvieglojot informācijas uzglabāšanu un samazinot papīra dokumentu apjomu (KSR tēma 'klimatneitralitāte')	pilnībā elektronizēti Darba inspekcijas pamatdarbības procesi	2021.	-	-
		2022.	1	Darba inspekcijas pamatdarbības procesi tiek elektronizēti ERAF projekta "Labklājības nozares informācijas un komunikācijas tehnoloģiju centralizācija" ietvaros, sakarā ar projekta ieviešanas termiņa maiņu jaunā Darba inspekcijas Informācijas sistēma tiks ieviesta 2023.gada beigās, kad arī tiks pabeigta procesu elektronizācija
		2023.	1	jaunās Darba inspekcijas Integrētās informācijas sistēmas izstrāde ir pabeigta 2023. gada 15. decembrī

6. Plāni 2024. gadam

2024. gadā Darba inspekcija īstenošs budžeta programmas „Darba apstākļu uzlabošana” (21.00.00) apakšprogrammā „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” (21.01.00) noteiktos politikas un darbības rezultātīvos rādītājus:

- ✓ kopā veicamais uzņēmumu apsekojumu skaits – 9 250;
- ✓ apsekojumu skaits uzņēmumos, kuru darbībā ir paaugstināts neregistrētās nodarbinātības risks - 1 850, no tiem vismaz 25 % apsekojumu ir rezultatīvi;
- ✓ atkārtoto apsekojumu skaita īpatsvars uzņēmumos, kuros konstatēts paaugstināts neregistrētās nodarbinātības risks - 15 %;
- ✓ preventīvo apsekojumu darba aizsardzībā un darba tiesībās skaits - 2 900, no tiem 815 apsekojumi tiks veikti 5 tematiskajās pārbaudēs; 5 % no kopējā apsekojumu skaita tiks veikti uzņēmumos, kuros iepriekš ir konstatēti pārkāpumi;
- ✓ uzņēmumos novērsto darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības pārkāpumu skaita īpatsvars no visiem Darba inspekcijas konstatētajiem pārkāpumiem darba tiesībās un darba aizsardzībā - vismaz 80 %;
- ✓ 1 ES ikgadējā sabiedrības informēšanas kampaņa par drošiem darba apstākļiem;
- ✓ sabiedrības izglītošanas pasākumos par aktuāliem darba aizsardzības un darba tiesību jautājumiem (semināri, konferences, diskusijas u.c.) izglītotas 2 500 personas;
- ✓ 250 publicitātes pasākumi par aktuāliem darba aizsardzības un darba tiesību jautājumiem, t.sk., neregistrēto nodarbinātību (preses relīzes, preses brīfingi, publikācijas drukātajos un elektroniskajos medijos, intervijas TV un radio).

2024. gadā Darba inspekcija uzsāks ESF plus projekta “Valsts darba inspekcijas veikspējas stiprināšana un pakalpojumu modernizēšana” īstenošanu.

**Valsts darba inspekcijas pārskats - analīze par notikušajiem
nelaimes gadījumiem darbā 2023. gadā**

1.	Reģistrētos nelaimes gadījumos cietušo skaita sadalījums pa RVDI	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2022	2023	2022	2023	2022	2023
	Reģionālā Valsts Darba Inspekcija						
	Rīgas RVDI	1074	973	127	91	11	11
	Kurzemes RVDI	312	293	18	22	2	1
	Latgales RVDI	239	202	26	24	6	9
	Vidzemes RVDI	345	337	37	38	3	2
	Zemgales RVDI	378	433	36	57	7	4
	kopā	2348	2238	244	232	29	27

2.	Nelaimes gadījumos cietušo sadalījums pa nozarēm	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2022	2023	2022	2023	2022	2023
	Nozares						
A	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	113	91	11	15	6	1
01	Augkopība un lopkopība, medniecība un saistītas palīgdarbības	66	58	5	8	2	1
02	Mežsaimniecība un mežizstrāde	42	32	5	6	3	0
03	Zivsaimniecība	5	1	1	1	1	0
B	Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	4	12	0	4	0	0
08	Pārējā ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	4	12	0	4	0	0
C	Apstrādes rūpniecība	735	689	63	50	4	3
10	Pārtikas produktu ražošana	93	145	9	13	1	1
11	Dzērienu ražošana	16	12	2	0	0	0
13	Tekstilizstrādājumu ražošana	6	8	1	0	0	0
14	Apģērbu ražošana	14	5	0	0	0	0
16	Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles; salmu un pīto izstrādājumu ražošana	242	219	21	19	3	0
17	Papīra un papīra izstrādājumu ražošana	4	6	0	0	0	0
18	Poligrāfija un ierakstu reproducēšana	6	4	1	0	0	0
20	Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu ražošana	11	13	4	1	0	0
21	Farmaceutisko pamatvielu un farmaceitisko preparātu ražošana	15	5	0	0	0	0
22	Gumijas un plastmasas izstrādājumu ražošana	12	24	0	1	0	0
23	Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana	100	74	4	3	0	0
24	Metālu ražošana	10	7	0	1	0	0
25	Gatavo metālizstrādājumu ražošana, izņemot mašīnas un iekārtas	88	71	10	2	0	1
26	Datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošana	3	2	0	1	0	0
27	Elektrisko iekārtu ražošana	14	17	0	0	0	0
28	Citur neklasificētu iekārtu, mehānismu un darba mašīnu ražošana	13	8	1	3	0	0

29	Automobiļu, piekabju un puspiekabju ražošana	17	17	0	0	0	0
30	Citu transportlīdzekļu ražošana	6	11	0	2	0	1
31	Mēbeļu ražošana	39	26	2	0	0	0
32	Cita veida ražošana	8	2	1	1	0	0
33	Iekārtu un ierīču remonts un uzstādīšana	18	13	7	3	0	0
D	Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	13	11	3	3	0	0
35	Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	13	11	3	3	0	0
E	Ūdens apgāde; notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija	53	47	9	5	0	0
36	Ūdens ieguve, attīrīšana un apgāde	7	4	1	1	0	0
37	Notekūdeņu savākšana un attīrīšana	1	6	0	1	0	0
38	Atkritumu savākšana, apstrāde un izvietošana; materiālu pārstrāde	41	33	8	3	0	0
39	Sanitārija un citi atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumi	4	4	0	0	0	0
F	Būvniecība	200	209	32	39	7	6
41	Ēku būvniecība	61	68	12	14	1	2
42	Inženierbūvniecība	78	76	8	7	2	1
43	Specializētie būvdarbi	61	65	12	18	4	3
G	Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts	336	284	22	14	1	1
45	Automobiļu un motociklu vairumtirdzniecība, mazumtirdzniecība un remonts	35	27	4	1	1	0
46	Vairumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	65	55	3	4	0	0
47	Mazumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	236	202	15	9	0	1
H	Transports un uzglabāšana	301	324	43	34	7	13
49	Sauszemes transports un cauruļvadu transports	146	168	23	21	5	11
50	Ūdens transports	4	2	0	1	0	0
51	Gaisa transports	11	12	1	1	0	0
52	Uzglabāšanas un transporta palīgdarbības	103	106	16	10	2	2
53	Pasta un kurjeru darbība	37	36	3	1	0	0
I	Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	47	56	8	4	0	0
55	Izmitināšana	8	13	2	1	0	0
56	Ēdināšanas pakalpojumi	39	43	6	3	0	0
J	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	20	21	0	1	0	0
59	Kinofilmu, video filmu, televīzijas programmu un skaņu ierakstu producēšana	2	2	0	0	0	0
60	Radio un televīzijas programmu izstrāde un apraide	2	2	0	0	0	0
61	Telekomunikācija	3	3	0	0	0	0
62	Datorprogrammēšana, konsultēšana un saistītas darbības	2	1	0	0	0	0
63	Informācijas pakalpojumi	11	13	0	1	0	0
K	Finanšu un apdrošināšanas darbības	4	5	0	2	0	0
64	Finanšu pakalpojumu darbības, izņemot apdrošināšanu un pensiju uzkrāšanu	2	2	0	1	0	0
65	Apdrošināšana, pārapirošināšana un pensiju uzkrāšana, izņemot obligāto sociālo apdrošināšanu	2	2	0	0	0	0
66	Finanšu pakalpojumus un apdrošināšanas darbības papildinošas darbības	0	1	0	1	0	0

L	Operācijas ar nekustamo īpašumu	38	22	6	6	0	0
68	Operācijas ar nekustamo īpašumu	38	22	6	6	0	0
M	Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi	15	13	1	2	1	0
69	Juridiskie un grāmatvedības pakalpojumi	1	0	0	0	0	0
70	Centrālo biroju darbība; konsultēšana komercdarbībā un vadībizinībās	1	4	0	1	0	0
71	Arhitektūras un inženiertehniskie pakalpojumi; tehniskā pārbaude un analīze	6	5	0	1	0	0
72	Zinātniskās pētniecības darbs	3	1	0	0	1	0
73	Reklāmas un tirgus izpētes pakalpojumi	1	0	0	0	0	0
74	Citi profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi	3	2	1	0	0	0
75	Veterinārie pakalpojumi	0	1	0	0	0	0
N	Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība	79	100	8	11	1	2
77	Iznomāšana un ekspluatācijas līzings	3	4	1	0	0	0
78	Darbaspēka meklēšana un nodrošināšana ar personālu	16	12	2	0	1	0
80	Apsardzes pakalpojumi un izmeklēšana	33	45	3	5	0	0
81	Būvniecības un ainavu arhitektu pakalpojumi	23	35	0	4	0	2
82	Biroju administratīvās darbības un citas uzņēmumu palīgdarbības	4	4	2	2	0	0
O	Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	115	113	12	16	1	0
84	Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	115	113	12	16	1	0
P	Izglītība	65	49	8	10	0	0
85	Izglītība	65	49	8	10	0	0
Q	Veselība un sociālā aprūpe	187	158	15	14	1	0
86	Veselības aizsardzība	154	129	11	9	1	0
87	Sociālā aprūpe ar izmitināšanu	26	20	4	2	0	0
88	Sociālā aprūpe bez izmitināšanas	7	9	0	3	0	0
R	Māksla, izklaide un atpūta	14	20	2	1	0	1
90	Radošas, mākslinieciskas un izklaides darbības	1	7	0	1	0	0
91	Bibliotēku, arhīvu, muzeju un citu kultūras iestāžu darbība	4	5	2	0	0	1
92	Azartspēles un derības	2	2	0	0	0	0
93	Sporta nodarbības, izklaides un atpūtas darbība	7	6	0	0	0	0
S	Citi pakalpojumi	9	14	1	1	0	0
94	Sabiedrisko, politisko un citu organizāciju darbība	3	7	0	1	0	0
95	Datoru, individuālās lietošanas priekšmetu un mājsaimniecības piederumu remonts	1	0	0	0	0	0
96	Pārējo individuālo pakalpojumu sniegšana	5	7	1	0	0	0
	kopā	2348	2238	244	232	29	27

3.	Nelaiemes gadījumu sadalījums pa uzņēmuma grupām	Uzņēmuma grupas		Tajā skaitā			
		Kopā		Smagi		Letāli	
		2022	2023	2022	2023	2022	2023
	līdz 5 strādājošiem	41	52	9	12	3	2
	no 6 līdz 49 strādājošiem	429	382	80	67	9	14
	no 50 līdz 249 strādājošiem	649	649	64	71	13	7

no 250 līdz 499 strādājošiem	308	306	27	25	1	3
500 strādājošie un vairāk	921	849	64	57	3	1
kopā	2348	2238	244	232	29	27

4. Nelaimes gadījumos cietušo sadalījums pa profesijām							
	Profesijas	Kopā		Tajā skaitā			
		2022	2023	Smagi		Letāli	
				2022	2023	2022	2023
1.	VADĪTĀJI	37	32	7	9	1	0
1.1	Likumdevēji, amatpersonas un vadītāji	14	2	3	1	1	0
1.2	Komercpakalpojumu un administratīvie vadītāji	5	9	0	3	0	0
1.3	Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības ražošanas vadītāji	17	18	4	5	0	0
1.4	Viesmīlības un ēdināšanas pakalpojumu jomas vadītāji	1	3	0	0	0	0
2.	VECĀKIE SPECIĀLISTI	140	117	14	15	1	1
2.1	Zinātnieki, fizikas un Zemes zinātņu vecākie speciālisti	20	12	1	1	0	1
2.2	Ārsti	42	38	4	2	0	0
2.3	Izglītības jomas vecākie speciālisti	46	33	5	6	0	0
2.4	Finanšu vecākie speciālisti	18	20	2	5	1	
2.5	Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jomas vecākie speciālisti	2	0	1	0	0	0
2.6	Juridisko, sociālo un kultūras lietu vecākie speciālisti	12	14	1	1	0	0
3.	SPECIĀLISTI	174	160	16	13	3	2
3.1	Zinātnes un inženierzinātņu speciālisti	58	59	8	5	1	2
3.2	Veselības aprūpes jomas speciālisti	47	26	5	1	1	0
3.3	Komercdarbības un pārvaldes (administrācijas) speciālisti	55	60	2	6	1	0
3.4	Juridisko, sociālo un kultūras lietu un tām radniecīgo lietu speciālisti	9	12	1	0	0	0
3.5	Informācijas tehnoloģiju jomas speciālisti	5	3	0	1	0	0
4.	KALPOTĀJI	114	124	8	11	0	0
4.1	Iestāžu kalpotāji un kancelejas tehnikas operatori	7	10	0	0	0	0
4.2	Klientu apkalpotāji	10	23	0	3	0	0
4.3	Uzskaites un materiālo vērtību reģistrēšanas darbinieki	72	67	4	6	0	0
4.4	Citi kalpotāji	25	24	4	2	0	0
5.	PAKALPOJUMU UN TIRDZNICĪBAS DARBINIEKI	304	292	22	15	0	2
5.1	Individuālo pakalpojumu jomas darbinieki	73	82	5	3	0	2
5.2	Tirdzniecības darbinieki	120	113	9	4	0	0
5.3	Individuālās aprūpes darbinieki	73	62	5	5	0	0
5.4	Apsardzes pakalpojumu jomas darbinieki	38	35	3	3	0	0
6.	KVALIFICĒTI LAUKSAIMNIECĪBAS, MEŽSAIMNIECĪBAS UN ZIVSAIMNIECĪBAS DARBINIEKI	37	30	2	5	3	0
6.1	Kvalificēti tirgus lauksaimniecības darbinieki	22	15	1	1	0	0
6.2	Kvalificēti tirgus mežsaimniecības, zivsaimniecības un medību saimniecības darbinieki	15	15	1	4	3	0
7.	KVALIFICĒTI STRĀDNIKI UN AMATNIEKI	543	474	52	48	7	5
7.1	Būvnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki (izņemot elektrikus)	125	107	18	16	2	3
7.2	Metālapstrādes, mašīnbūves un tām radniecīgu jomu strādnieki	212	178	21	12	5	2
7.3	Amatnieki un iespieddarbu strādnieki	6	6	0	1	0	0

7.4	Elektrisko un elektronisko iekārtu strādnieki	43	57	4	8	0	0
7.5	Pārtikas produktu pārstrādes un kokapstrādes strādnieki, apģērbu izgatavošanas un citi amatnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki	157	126	9	11	0	0
8.	IEKĀRTU UN MAŠĪNU OPERATORI UN IZSTRĀDĀJUMU MONTIERI	459	465	65	57	11	15
8.1	Rūpniecisko iekārtu operatori	164	155	14	12	2	0
8.2	Montieri	32	23	5	2	0	1
8.3	Pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji un celšanas mašīnu un iekārtu operatori	263	287	46	43	9	14
9.	VIENKĀRŠĀS PROFESIJAS	540	544	58	59	3	2
9.1	Apkopēji un palīgi mājas darbos	61	56	10	3	0	0
9.2	Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības strādnieki	27	29	2	2	0	0
9.3	Raktuvju, būvniecības, ražošanas un transporta strādnieki	357	370	32	42	3	2
9.4	Pārtikas produktu sagatavošanas strādnieki	17	21	4	3	0	0
9.6	Atkritumu savācēji un citu vienkāršo profesiju strādnieki	78	68	10	9	0	0
	kopā	2348	2238	244	232	29	27

5.	Nelaimes gadījumos cietušo skaita sadalījums pēc to instruēšanas						
	Ievadinstruktaža	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2022	2023	2022	2023	2022	2023
	veikta	2249	2117	227	214	23	23
	nav veikta	99	121	17	18	6	4
	kopā	2348	2238	244	232	29	27
	Instruktaža darba vietā	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2022	2023	2022	2023	2022	2023
	veikta	2316	2213	232	218	22	25
	nav veikta	32	25	12	14	7	2
	kopā	2348	2238	244	232	29	27

6.	Nelaimes gadījumos cietušo sadalījums pēc darba stāža amatā, kuru izpildot noticis nelaimes gadījums						
	Darba stāžs	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2022	2023	2022	2023	2022	2023
	līdz 1 gadam	860	794	74	65	10	9
	no 1 līdz 3 gadiem	689	646	73	63	8	8
	no 4 līdz 10 gadiem	482	469	45	53	7	9
	no 11 līdz 15 gadiem	157	151	27	24	3	1
	no 16 līdz 20 gadiem	76	77	13	12	1	0
	virs 20 gadiem	84	101	12	15	0	0
	kopā	2348	2238	244	232	29	27

7.	Nelaimes gadījumos cietušo sadalījums pēc dzimuma						
	Dzimums	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	

		2022	2023	2022	2023	2022	2023
	Sievietes	838	798	80	64	1	0
	Vīrieši	1510	1440	164	168	28	27
	kopā	2348	2238	244	232	29	27

8.	Nelaiemes gadījumos cietušo sadalījums pēc to vecuma						
	Vecums	Kopā		Tajā skaitā			
		2022	2023	Smagi		Letāli	
				2022	2023	2022	2023
	līdz 18 gadiem	10	13	2	0	0	0
	no 18 līdz 24 gadiem	294	286	4	7	0	0
	no 25 līdz 34 gadiem	485	427	22	29	4	2
	no 35 līdz 44 gadiem	421	433	38	36	4	5
	no 45 līdz 54 gadiem	500	485	57	62	8	8
	no 55 līdz 64 gadiem	508	465	87	72	11	12
	virs 65 gadiem	130	130	34	26	2	0
	kopā	2348	2238	244	232	29	27

9.	Nelaiemes gadījumos cietušo skaits pa mēnešiem						
	Mēnesis	Kopā		Tajā skaitā			
		2022	2023	Smagi		Letāli	
				2022	2023	2022	2023
	janvāris	256	196	38	22	3	0
	februāris	199	186	15	15	6	2
	marts	203	225	20	33	3	2
	aprīlis	176	163	15	11	0	4
	maijs	168	174	15	15	3	0
	jūnijs	184	164	19	23	4	3
	jūlijs	191	189	22	21	2	3
	augusts	205	224	24	16	1	1
	septembris	186	181	12	18	2	7
	oktobris	197	176	14	18	2	2
	novembris	195	201	27	23	2	2
	decembris	188	159	23	17	1	1
	kopā	2348	2238	244	232	29	27

10.	Nelaiemes gadījumu sadalījums pēc nelaiemes gadījumu cēloņiem						
	Nelaiemes gadījumu cēloņi	Kopā		Tajā skaitā			
		2022	2023	Smagi		Letāli	
				2022	2023	2022	2023
1.	Neapmierinoši apstākļi darba vietā	164	141	33	32	0	2
11	Trūkst drošības aprīkojums, tas nedarbojas vai ir nepietiekošs	13	12	7	7	0	1
12	Bojātas iekārtas, instrumenti vai darba rīki	30	30	2	2	0	1
13	Kļūme darba materiālā, produktā vai vielā	24	25	2	0	0	0
14	Šauras vai nepiemērotas telpas	6	6	0	1	0	0
15	Nepietiekoša kārtība darba vietā	32	23	4	5	0	0

16	Nepiemērotie individuālās aizsardzības līdzekļi, vai to trūkums	16	18	5	9	0	0
17	Pārējie (Neapmierinoši apstākļi darba vietā)	43	27	13	8	0	0
2.	Nedroša cilvēka rīcība (rīcība/cilvēks)	1717	1459	159	142	11	5
21	Nav ievēroti darba drošības noteikumi vai instrukcijas	611	563	68	66	6	4
22	Nav lietots drošības aprīkojums vai IAL	36	29	5	4	0	0
23	Lietotas nepieļautas vai nepiemērotas darba metodes	105	85	14	8	1	1
24	Lietoti nepiemēroti vai nepieļauti darba rīki, instrumenti, mašīnas	8	5	1	2	0	0
25	Nepietiekoša uzmanība	806	672	49	48	0	0
26	Darbs alkohola reibumā	13	4	4	1	2	0
27	Pārējie (Nedroša cilvēka rīcība (rīcība/cilvēks))	138	101	18	13	2	0
3.	Darba organizācija un ar to saistītie trūkumi	437	545	79	87	13	2
31	Trūkumi darba vadībā, nepietiekoša kontrole	32	29	12	15	4	0
32	Neapmierinoša darbinieku instruēšana un apmācība	49	65	20	33	8	1
33	Nepareiza darba tehnoloģijas izvēle	140	213	5	7	0	1
34	Neapmierinoša darba uzdevumu deleģēšana, atbildības sadalījums	2	8	1	0	0	0
35	Neapmierinoša darba vietas izveidošana	30	28	4	6	1	0
36	Neapmierinoša darba telpas uzturēšana	159	187	27	19	0	0
37	Pārējie (Darba organizācija un ar to saistītie trūkumi)	24	15	10	7	0	0
38	Trūkumi darba laika sadalījumā	1	0	0	0	0	0
4.	Ceļu satiksmes noteikumu neievērošana	87	83	16	13	8	7
41	Ceļu satiksmes noteikumu neievērošana	87	83	16	13	8	7
5.	Vardarbība (uzbrukumi)	91	81	2	3	0	1
51	Vardarbība (uzbrukumi)	91	81	2	3	0	1
6.	Pārējie	136	138	21	17	5	11
61	Pārējie	136	138	21	17	5	11
	kopā	2632	2447	310	294	37	28

11.	Nelaimes gadījumos cietušo sadalījums pēc traumēšanas faktoriem						
	Traumēšanas faktori	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2022	2023	2022	2023	2022	2023
00	Nav informācijas	3	1	0	0	0	1
10	Elektrostrāvas iedarbība, saskare ar karstumu, aukstumu, ar indīgām vielām	69	60	2	8	0	2
12	Elektrostrāvas iedarbība (saskare ar elektriskiem kontaktiem)	11	4	2	1	0	1
13	Saskare ar atklātu uguni, degošu priekšmetu vai vidi	22	24	0	5	0	1
14	Saskare ar aukstu, saldētu priekšmetu, vidi	0	1	0	0	0	0
15	Saskare ar indīgām vielām, ieelpojot tās	5	6	0	1	0	0
16	Saskare ar indīgām vielām, absorbējot tās	15	19	0	1	0	0
17	Saskare ar indīgām vielām, norijot tās	2	0	0	0	0	0
19	Citi	14	6	0	0	0	0
20	Noslīkšana, iegrimšana, ietīšana	4	2	0	2	1	0
21	Noslīkšana šķidrumā	1	0	0	0	1	0
22	Aprakšana cietā vielā	3	2	0	2	0	0

30	Horizontāla vai vertikāla sadursme ar stacionāru objektu (cilvēks kustībā)	870	867	158	148	7	10
31	Sasitums pēc kritiena no augstuma	254	223	65	65	6	5
31.	Sasitums, kas gūts pakrītot (vertikālā kustībā)	503	511	89	77	0	0
32	Sadursme ar stacionāru objektu (horizontālā kustībā)	101	121	4	6	1	5
39	Citi	12	12	0	0	0	0
40	Kustībā esošu priekšmetu iedarbība	526	483	50	47	14	6
41	Lidojoša priekšmeta iedarbība	55	42	5	5	0	0
42	Krītoša priekšmeta iedarbība	216	192	18	16	6	1
43	Piekarināta, šūpojoša priekšmeta iedarbība	33	35	3	3	0	0
44	Rotējoša, kustībā esoša priekšmeta iedarbība	117	91	2	6	1	0
45	Sadursme ar kustībā esošiem objektiem, arī transportlīdzekļiem (cietušais kustībā)	98	116	21	17	7	5
49	Citi	7	7	1	0	0	0
50	Saskare ar asu, smailu, raupju, nelīdzenu priekšmetu	285	247	7	0	0	0
51	Saskare ar asu priekšmetu (naži, asmeņi)	190	147	5	0	0	0
52	Saskare ar smailu priekšmetu (naglas, adatas)	22	22	0	0	0	0
53	Saskare ar nelīdzenu raupju priekšmetu	65	75	1	0	0	0
59	Citi	8	3	1	0	0	0
60	Ievilkšana, saspiešana	264	237	19	19	5	1
61	Ievilkšana, saspiešana iekārtas, objekta iekšienē	52	43	6	3	3	1
62	Ievilkšana, saspiešana zem iekārtas vai cita objekta	16	10	2	1	1	0
63	Ievilkšana, saspiešana starp objektiem	99	109	2	4	1	0
64	Roku, kāju, pirkstu ievilkšana, saspiedums vai amputācija	96	73	9	11	0	0
69	Citi	1	2	0	0	0	0
70	Fiziskā vai garīgā spriedze, stress	210	214	3	4	0	0
71	Fiziskā spriedze muskuļu un skeleta sistēmā	205	205	3	3	0	0
72	Fiziskā spriedze trokšņu, gaismas, radiācijas iedarbības dēļ	2	1	0	0	0	0
73	Garīgā spriedze, stress vai šoks	1	1	0	0	0	0
79	Citi	2	7	0	1	0	0
80	Cilvēku vai dzīvnieku uzbrukums	101	93	3	3	0	1
81	Dzīvnieku kodums	9	9	0	0	0	1
82	Kukaiņu kodums, dzēliens	2	1	0	0	0	0
83	Citu personu fiziskā iedarbība (piemēram, sitiens, grūdiens, žņaugšana)	86	73	3	2	0	0
89	Citi	4	10	0	1	0	0
99	Pārējie	16	34	2	1	2	6
	kopā	2348	2238	244	232	29	27

12. Nelaiemes gadījumu sadalījums pēc ievainotām ķermeņu daļām			
		Ievainota ķermeņu daļa	
		2022	2023
00	Cietušo ķermeņa daļu nav iespējams noteikt	23	18
10	Galva (bez detalizēta uzskaitījuma)	244	237
11	Galvas un galvaskausa nervi un asinsvadi, smadzeņu asinsvadi	13	8
12	Sejas daļa	65	66
13	Acs (acis)	41	40
14	Auss (ausis)	2	0

15	Zobi	1	3
18	Galva, cietušas daudzas daļas	12	14
19	Galva, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	7	13
20	Kakls (bez detalizēta uzskaitījuma)	11	16
21	Kakls, neieskaitot mugurkaulu un kakla skriemeļus	1	1
22	Kakls, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	0	2
30	Mugura (bez detalizēta uzskaitījuma)	52	49
31	Mugura, ieskaitot mugurkaulu un muguras skriemeļus	44	36
39	Mugura, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	13	11
40	Rumpis un orgāni (bez detalizēta uzskaitījuma)	4	3
41	Krūškurvis, ribas (arī locītavas) un plecu lāpstiņas	74	76
42	Krūšu daļa, ieskaitot orgānus	11	6
43	Iegurnis un vēdera daļa, ieskaitot orgānus	31	25
48	Rumpis, ievainotas daudzas vietas	3	2
49	Rumpis, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	5	5
50	Augšējās ekstremitātes (bez detalizēta uzskaitījuma)	22	41
51	Plecs un plecu locītavas	77	97
52	Roka, ieskaitot elkoni	184	152
53	Plauksta	200	163
54	Rokas pirksts (pirksti)	462	404
55	Delnas locītava	44	31
58	Augšējās ekstremitātes, cietušas daudzas vietas	16	6
59	Augšējās ekstremitātes, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	18	9
60	Apakšējās ekstremitātes (bez detalizēta uzskaitījuma)	43	50
61	Gūža un gūžas locītava	29	27
62	Kāja, ieskaitot celi	149	182
63	Potīte	176	186
64	Pēda	162	150
65	Kājas pirksts (pirksti)	44	33
68	Apakšējās ekstremitātes, skartas daudzas vietas	10	11
69	Apakšējās ekstremitātes, citas daļas, kas iepriekš nav minētas	14	14
70	Viss ķermenis (bez detalizēta uzskaitījuma)	2	8
71	Viss ķermenis (sistēmiskā iedarbība)	9	5
78	Cietušas daudzas ķermeņa vietas	22	22
99	Citas ķermeņa daļas, kas nav iepriekš minētas	8	16
	kopā	2348	2238

15.	Nelaiemes gadījumu sadalījums pēc ievainojuma rakstura		
	Ievainojuma raksturs	2022	2023
000	Ievainojuma veids nezināms vai nav norādīts	43	41
010	Brūces un virspusēji ievainojumi	208	187
011	Virspusēji ievainojumi	429	404
012	Atvērtas brūces	356	297
019	Citi brūču un virspusēju ievainojumu veidi	61	53
020	Kaulu lūzumi	198	179
021	Slēgti lūzumi	369	347

022	Atklāti lūzumi	59	60
029	Citi kaulu lūzumu veidi	6	12
030	Izmežģījumi, sastiepumi un izstiepumi	108	109
031	Izmežģījumi un muguras skriemeļu mežģījumi (subluksācijas)	5	5
032	Sastiepumi un izstiepumi	206	217
039	Citi izmežģījumu, sastiepumu un izstiepumu veidi	33	38
040	Traumatiskas amputācijas (ķermeņa daļu zaudējums)	59	45
050	Smadzeņu satricinājums un iekšējie ievainojumi	28	27
051	Smadzeņu satricinājums un intrakraniālie ievainojumi	11	9
052	Iekšējie ievainojumi	13	9
059	Citi smadzeņu satricinājuma un iekšējo ievainojumu veidi	3	7
060	Apdegumi, applaucējumi un apsaldējumi	12	3
061	Apdegumi un applaucējumi (termālie)	27	25
062	Ķīmiskie apdegumi	19	18
063	Apsaldējumi	0	1
069	Citi apdegumu, applaucējumu un apsaldējumu veidi	1	3
070	Saindēšanās un infekcijas	0	1
071	Akūtas saindēšanās	4	4
072	Akūtas infekcijas	2	2
079	Citi saindēšanās un infekciju veidi	0	1
081	Asfiksija (nosmakšana)	0	1
082	Slikšana un neletāla iegrimšana	1	0
090	Skaņas un vibrācijas sekas	0	1
099	Citas skaņas iedarbības un vibrācijas sekas	1	0
100	Temperatūras galējību, gaismas un radiācijas sekas	1	0
101	Karstuma un saules dūriens	1	0
109	Citas temperatūras galējību, gaismas un radiācijas sekas	0	1
110	Šoks	1	0
112	Traumatisks šoks	0	1
120	Daudzi ievainojumi	8	6
999	Citi ievainojumi, kas nav minēti iepriekš	75	124
	kopā	2348	2238

14.	Nelaiemes gadījumu sadalījums pa darba nespējas darba dienām	2022	2023
	Zaudēto dienu skaits	8718	7922

15.	Darba devēja zaudējumi, kas saistīti ar nelaiemes gadījumu	2022	2023
	Pēc darba nespējas lapām (A) izmaksātā nauda, EUR	312069	342436
	Zaudējumi, kas radušies sabojāto ražošanas līdzekļu dēļ, EUR	27450	64777
	Sagrauto ēku un būvju vērtība, EUR	0	238

16.	Ierosinātie kriminālprocesi	2022	2023
	Kriminālprocesu skaits	13	15

Valsts darba inspekcijas pārskats par pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimniekiem un arodslimību izveidošanās cēloņiem 2023. gadā

1.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pa RVDI	2022	2023
	Kurzemes RVDI	212	141
	Latgales RVDI	218	135
	Rīgas RVDI	689	564
	Vidzemes RVDI	285	239
	Zemgales RVDI	257	193
	kopā	1661	1272

2.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc vecuma	2022	2023
	no 0 līdz 17 gadiem	0	0
	no 18 līdz 24 gadiem	0	0
	no 25 līdz 34 gadiem	7	12
	no 35 līdz 44 gadiem	128	101
	no 45 līdz 54 gadiem	605	472
	no 55 līdz 64 gadiem	896	662
	virs 65 gadiem	25	25
	kopā	1661	1272

3.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc dzimuma	2022	2023
	Sievietes	1029	814
	Vīrieši	632	458
	kopā	1661	1272

4.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc profesiju grupām atbilstoši profesiju klasifikatoram	2022	2023
1	VADĪTĀJI	48	41
1.1	Likumdevēji, amatpersonas un vadītāji	9	14
1.2	Komercpakalpojumu un administratīvie vadītāji	17	11
1.3	Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības ražošanas vadītāji	14	11
1.4	Viesmīlības un ēdināšanas pakalpojumu jomas vadītāji	8	5
2	VECĀKIE SPECIĀLISTI	186	209
2.1	Zinātnieki, fizikas un Zemes zinātņu vecākie speciālisti	21	5
2.2	Ārsti	57	117
2.3	Izglītības jomas vecākie speciālisti	67	47
2.4	Finanšu vecākie speciālisti	25	26
2.5	Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jomas vecākie speciālisti	2	2
2.6	Juridisko, sociālo un kultūras lietu vecākie speciālisti	14	12
3	SPECIĀLISTI	204	126
3.1	Zinātnes un inženierzinātņu speciālisti	26	17

3.2	Veselības aprūpes jomas speciālisti	61	37
3.3	Komerccarbības un pārvaldes (administrācijas) speciālisti	104	64
3.4	Juridisko, sociālo un kultūras lietu un tām radniecīgo lietu speciālisti	11	8
3.5	Informācijas tehnoloģiju jomas speciālisti	2	0
4	KALPOTĀJI	93	73
4.1	Iestāžu kalpotāji un kancelejas tehnikas operatori	4	5
4.2	Klientu apkalpotāji	22	17
4.3	Uzskaites un materiālo vērtību reģistrēšanas darbinieki	61	43
4.4	Citi kalpotāji	6	8
5	PAKALPOJUMU UN TIRDZNIECĪBAS DARBINIEKI	231	153
5.1	Individuālo pakalpojumu jomas darbinieki	87	52
5.2	Tirdzniecības darbinieki	78	53
5.3	Individuālās aprūpes darbinieki	57	37
5.4	Apsardzes pakalpojumu jomas darbinieki	9	11
6	KVALIFICĒTI LAUKSAIMNIECĪBAS, MEŽSAIMNIECĪBAS UN ZIVSAIMNIECĪBAS DARBINIEKI	25	19
6.1	Kvalificēti tirgus lauksaimniecības darbinieki	12	11
6.2	Kvalificēti tirgus mežsaimniecības, zivsaimniecības un medību saimniecības darbinieki	13	8
7	KVALIFICĒTI STRĀDNIKI UN AMATNIEKI	285	194
7.1	Būvnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki (izņemot elektriķus)	48	40
7.2	Metālapstrādes, mašīnbūves un tām radniecīgu jomu strādnieki	73	60
7.3	Amatnieki un iespieddarbu strādnieki	11	4
7.4	Elektrisko un elektronisko iekārtu strādnieki	38	14
7.5	Pārtikas produktu pārstrādes un kokapstrādes strādnieki, apģērbu izgatavošanas un citi amatnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki	115	76
8	IEKĀRTU UN MAŠĪNU OPERATORI UN IZSTRĀDĀJUMU MONTIERI	368	280
8.1	Rūpniecisko iekārtu operatori	58	47
8.2	Montieri	23	14
8.3	Pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji un ceļšanas mašīnu un iekārtu operatori	287	219
9	VIENKĀRŠĀS PROFESIJAS	221	177
9.1	Apkopēji un palīgi mājas darbos	61	61
9.2	Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības strādnieki	13	8
9.3	Raktuvju, būvniecības, ražošanas un transporta strādnieki	96	71
9.4	Pārtikas produktu sagatavošanas strādnieki	13	10
9.5	Ielu strādnieki un ielu pārdevēji	2	3
9.6	Atkritumu savācēji un citu vienkāršo profesiju strādnieki	36	24
	kopā	1661	1272

5.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc ekonomiskās darbības veidiem atbilstoši NACE klasifikatoram	2022	2023
A	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	76	44
01	Augkopība un lopkopība, medniecība un saistītas palīgdarbības	39	21
02	Mežsaimniecība un mežizstrāde	33	20
03	Zivsaimniecība	4	3
B	Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	9	9

08	Pārējā ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	8	9
09	Ar ieguves rūpniecību saistītās palīgdarbības	1	0
C	Apstrādes rūpniecība	312	231
10	Pārtikas produktu ražošana	84	57
11	Dzērienu ražošana	8	1
13	Tekstilizstrādājumu ražošana	7	6
14	Apģērbu ražošana	21	19
15	Ādas un ādas izstrādājumu ražošana	1	0
16	Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles; salmu un pīto izstrādājumu ražošana	66	47
17	Papīra un papīra izstrādājumu ražošana	8	6
18	Poligrāfija un ierakstu reproducēšana	11	3
20	Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu ražošana	9	3
21	Farmaceutisko pamatvielu un farmaceutisko preparātu ražošana	4	5
22	Gumijas un plastmasas izstrādājumu ražošana	4	4
23	Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana	21	17
24	Metālu ražošana	0	3
25	Gatavo metālizstrādājumu ražošana, izņemot mašīnas un iekārtas	23	25
26	Datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošana	2	0
27	Elektrisko iekārtu ražošana	7	6
28	Citur neklasificētu iekārtu, mehānismu un darba mašīnu ražošana	4	5
29	Automobiļu, piekabju un puspiekabju ražošana	2	3
30	Citu transportlīdzekļu ražošana	2	1
31	Mēbeļu ražošana	11	7
32	Cita veida ražošana	10	7
33	Iekārtu un ierīču remonts un uzstādīšana	7	6
D	Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	24	10
35	Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	24	10
E	Ūdens apgāde; notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija	21	10
36	Ūdens ieguve, attīrīšana un apgāde	6	1
37	Notekūdeņu savākšana un attīrīšana	2	1
38	Atkritumu savākšana, apstrāde un izvietošana; materiālu pārstrāde	12	8
39	Sanitārija un citi atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumi	1	0
F	Būvniecība	114	97
41	Ēku būvniecība	39	25
42	Inženierbūvniecība	53	50
43	Specializētie būvdarbi	22	22
G	Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts	198	155
45	Automobiļu un motociklu vairumtirdzniecība, mazumtirdzniecība un remonts	7	7
46	Vairumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	29	21
47	Mazumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	162	127
H	Transports un uzglabāšana	310	217
49	Sauszemes transports un cauruļvadu transports	207	146
50	Ūdens transports	2	3
51	Gaisa transports	0	1
52	Uzglabāšanas un transporta palīgdarbības	88	57

53	Pasta un kurjeru darbība	13	10
I	Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	65	35
55	Izmitināšana	12	4
56	Ēdināšanas pakalpojumi	53	31
J	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	6	4
58	Izdevējdarbība	2	0
59	Kinofilmu, video filmu, televīzijas programmu un skaņu ierakstu producēšana	1	0
60	Radio un televīzijas programmu izstrāde un apraide	0	2
61	Telekomunikācija	1	1
62	Datorprogrammēšana, konsultēšana un saistītas darbības	1	0
63	Informācijas pakalpojumi	1	1
K	Finanšu un apdrošināšanas darbības	6	10
64	Finanšu pakalpojumu darbības, izņemot apdrošināšanu un pensiju uzkrāšanu	4	9
65	Apdrošināšana, pārāpdrošināšana un pensiju uzkrāšana, izņemot obligāto sociālo apdrošināšanu	2	0
66	Finanšu pakalpojumus un apdrošināšanas darbības papildinošas darbības	0	1
L	Operācijas ar nekustamo īpašumu	34	19
68	Operācijas ar nekustamo īpašumu	34	19
M	Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi	13	9
69	Juridiskie un grāmatvedības pakalpojumi	3	3
70	Centrālo biroju darbība; konsultēšana komercdarbībā un vadībizinībās	1	2
71	Arhitektūras un inženiertehniskie pakalpojumi; tehniskā pārbaude un analīze	6	2
72	Zinātniskās pētniecības darbs	1	1
73	Reklāmas un tirgus izpētes pakalpojumi	0	1
75	Veterinārie pakalpojumi	2	0
N	Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība	16	23
77	Iznomāšana un ekspluatācijas līzings	2	4
78	Darbspēka meklēšana un nodrošināšana ar personālu	3	3
80	Apsardzes pakalpojumi un izmeklēšana	6	9
81	Būvniecības un ainavu arhitektu pakalpojumi	4	7
82	Biroju administratīvās darbības un citas uzņēmumu palīgdarbības	1	0
O	Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	141	112
84	Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	141	112
P	Izglītība	90	65
85	Izglītība	90	65
Q	Veselība un sociālā aprūpe	196	202
86	Veselības aizsardzība	161	181
87	Sociālā aprūpe ar izmitināšanu	32	19
88	Sociālā aprūpe bez izmitināšanas	3	2
R	Māksla, izklaide un atpūta	14	8
90	Radošas, mākslinieciskas un izklaides darbības	5	1
91	Bibliotēku, arhīvu, muzeju un citu kultūras iestāžu darbība	1	3
92	Azartspēles un derības	5	4
93	Sporta nodarbības, izklaides un atpūtas darbība	3	0
S	Citi pakalpojumi	16	12
94	Sabiedrisko, politisko un citu organizāciju darbība	0	1

96	Pārējo individuālo pakalpojumu sniegšana	16	11
	kopā	1661	1272

6.	Arodslimību grupas un kods, atbilstoši starptautiskajam statistiskās slimību un veselības problēmu klasifikācijas klasifikatoram (SSK-10)	2022	2023
A00-B99	Infekcijas un parazitārās slimības	0	2
C00-D48	Audzēji (ļaundabīgi un pirmsvēža saslimšanas)	0	1
F00-F99	Psihiski un uzvedības traucējumi	6	2
G00-G99	Nervu sistēmas slimības	1074	857
I00-I99	Asinsrites slimības	2	0
J00-J99	Elpošanas sistēmas slimības	2	1
M00-M99	Skeleta-muskuļu-saistaudu sistēmas slimības	576	409
S00-T98	Ievainojumi, saindēšanās un citas ārējas iedarbes sekas	1	0
	kopā	1661	1272

7.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc arodslimību grupu klasifikācija	2022	2023
1	Slimības, ko izraisījušas sekojošas ķīmiskās vielas	0	0
2	Ādas slimības, ko izraisījušas substances un aģenti, kas nav iekļauti citās sadaļās	1	0
3	Slimības, ko izraisījuši substanču un aģentu ieelpošana, kas nav iekļautas citās sadaļās	0	1
4	Infekciozas un parazitiskas slimības	0	2
5	Slimības, ko izraisījuši fizikāli aģenti	1186	896
2.2	Ādas slimības, ko izraisījušas substances un aģenti, kas nav iekļautas citās sadaļās	0	0
2.3	Ieelpojamo substanču izraisītas slimības, kas nav iekļautas citās sadaļās	0	0
2.4	Infekciozas un parazitiskas slimības, kas nav minētas citās sadaļās	0	0
2.5	Fizikālu aģentu izraisītas slimības	474	373
	kopā	1661	1272

8.	Arodslimību izraisītājfaktori pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimniekiem	2022	2023
1000000000	ĶĪMISKAIS FAKTORS (Ķīmiskie savienojumi)	0	1
2000000000	FIZIKĀLIE FAKTORI (FIZIKĀLIE AĢENTI)	3	0
3000000000	BIOĻĢISKIE FAKTORI (BIOĻĢISKIE AĢENTI)	0	2
4000000000	BIOMEHĀNISKIE FAKTORI	1652	1267
5000000000	PSIHOSOCIĀLIE FAKTORI	6	2
6000000000	RŪPNIECISKIE FAKTORI, MATERIĀLI UN PRODUKCIJA	0	0
9999999999	Citi cēloniskie faktori	0	0
	kopā	1661	1272

9.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pa uzņēmumu grupām	2022	2023
	līdz 5 strādājošiem	99	70
	no 6 līdz 49 strādājošiem	310	223

	no 50 līdz 249 strādājošiem	439	330
	no 250 līdz 499 strādājošiem	182	128
	500 strādājošie un vairāk	631	521
	kopā	1661	1272

10.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc darba vides riska faktoru iedarbības laika	2022	2023
	līdz 5 gadiem	5	3
	no 6 līdz 10 gadiem	43	27
	no 11 līdz 15 gadiem	97	76
	no 16 līdz 20 gadiem	183	143
	no 21 līdz 30 gadiem	557	428
	no 31 līdz 35 gadiem	370	275
	no 36 līdz 40 gadiem	283	225
	ilgāk par 40 gadiem	123	95
	kopā	1661	1272

11.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc kopējā darba stāža	2022	2023
	līdz 5 gadiem	43	34
	no 6 līdz 10 gadiem	60	43
	no 11 līdz 15 gadiem	86	53
	no 16 līdz 20 gadiem	123	110
	no 21 līdz 30 gadiem	383	283
	no 31 līdz 35 gadiem	241	173
	no 36 līdz 40 gadiem	224	160
	ilgāk par 40 gadiem	141	102
	Nav datu par tiem pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimību gadījumiem 2022. un 2023. gadā, kuru pamatā nav bijis pieprasīts un sagatavots darba vietas higiēniskais raksturojums.		
	kopā	1301	958

12.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc seku grupām (darba attiecības)	2022	2023
	Turpina strādāt profesijā (amatā)	1149	841
	Strādā citā darbā un citā profesijā (amatā)	36	28
	Nestrādā	116	89
	Nav datu par tiem pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimību gadījumiem 2022. un 2023. gadā, kuru pamatā nav bijis pieprasīts un sagatavots darba vietas higiēniskais raksturojums.		
	kopā	1301	958

13.	Veiktie pasākumi arodslimību profilaksei	2022	2023
	Riska faktoru mērījumi ir/nav veikti	347/954	283/675
	Instruktāža un apmācība darba aizsardzībā ir/nav	1259/42	928/30
	Obligātās veselības pārbaudes ir/nav veiktas	1158/143	884/74

	Izsniegti IAL/nav izsniegti/IAL izsniegti, bet nav lietoti	1248/49/4	888/68/2
--	--	-----------	----------